

ММ i СВІТ

WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКІЙ
МАГАЗИН

Nous
et le monde

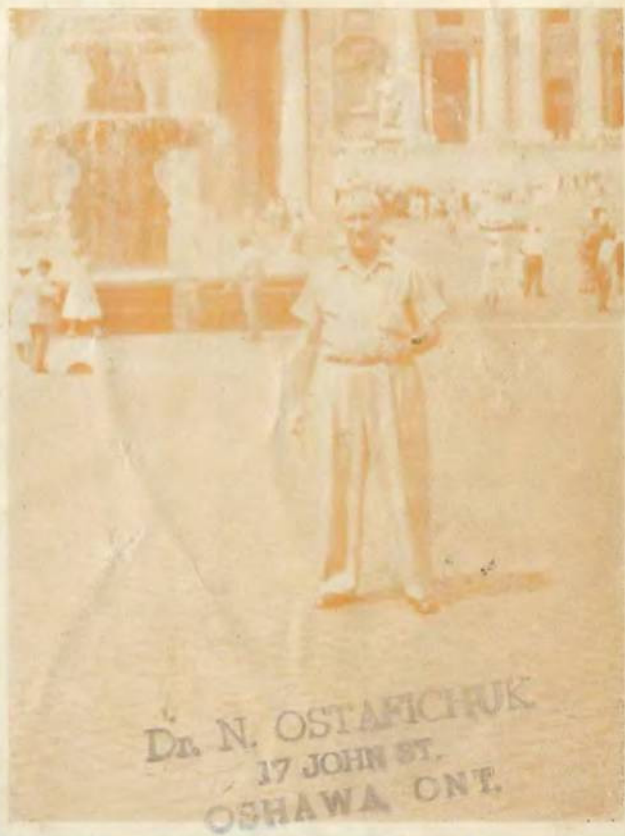
Revue Ukrainienne

Nosotros
y el mundo

Revista ucraniana

Editor:

M. Kolankiwsky
1071 Bathurst St.
Toronto, Ont.
Canada.

Dr. N. OSTAFICHUK
17 JOHN ST.
OSHAWA ONT.

50c

P. 11

ЛЮТИЙ — FEBRUARY

1960

Редактор і видавець: Микола Колянківський
Адреса для редакційної й адміністраційної кореспонденції
(вплата грошей)
M. Kolankiwsky, 1071 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada
Tel.: LE 1-6482

ЗМІСТ:

П. Меріме: Матео Фальконе
Там, де нині Донбас
Геральдика в щоденному житті
Київський атомовий центр
Географічні назви-парадокси
Нотатки природника
Музичне життя Європи
Зустрічі з Романом Савицьким
З мандрівки по Україні
Оповідання маленької для
дорослих
Про ціни зачісок
Свято квітів у Каліфорнії
Село Мазепа в Пенсильванії
Кишеньковий вогонь
Сторінка філателіста
Сучасне
Найкращі спортсмені України

ПРЕДСТАВНИЦТВА

ARGENTINA:

"Peremoha", J. M. Campos
556 Sar Andres, FCNGIM
(Bs. As.)

AUSTRALIA:

Fokshan Library and Book
Supply, 1 Barwon St.,
Glenroy W. 9. Vic.

BELGIQUE:

Ihnat Stachij, Esneuz en Liege

BRASIL:

Waldomiro Ostapiw, Cx. postal
658, Ponta Grossa, Parana.

ENGLAND:

Chumak & Co., 56 Edgeware
Rd., London, W. 2.

FRANCE:

Kolankiwskyj Mykola, 186 Bld.
St., Germain, Paris VI,
c.c. 876771.

GERMANY:

Fr. M. Harabatsch, Muenchen
23, Gundenlinden St. 13.

VENEZUELA:

Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas
Av., C. Acosta, Edif. Claviere
16, San Bernardino.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Сл. п. проф. Роман Савицький перед будівлею св. Петра в Римі (гл. репортаж на стор. 32).

Річна передплата: для Англії — 30 шіл., Австралії — 40 шіл., для Бельгії — 150 б. фр., для Франції — 1400 фр., для Німеччини — 12 ДМ, для Аргентини й Півд. Америки — 180 арг. пезів, для Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 5.50 канадійських доларів.

Ціна одного числа: 50 центів.

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Проспер Меріме*

МАТЕО ФАЛЬКОНЕ

Коли вийти з Порто-Веккіо й простувати в глиб острова, на північний захід, помічаєш, що місцевість незабаром починає поволі підвищуватись, і по трьох годинах ходи покрученими стежками, позавалюваними великими уламками скель та перетягнутими подекуди проваллями, виходиш на край великого макі. Макі — пристановище корсіканських пастухів та тих, хто посварився з законом. Треба знати, що корсіканський хлібороб, щоб позбутися клопоту з угнованням ріллі, підпалює певну дільницю лісу; якщо вогонь захопить більше, ніж треба, дарма: так чи так, а він певний, що матиме добрий урожай, сіючи на землі, здобраній попелом дерев. Коли знято колосся, — солому залишають, бо скосити її важко, — коріння дерев, що залишилися в землі непошкодженим, пускає наступної весни густі паростки, і вони за кілька років виростають на сім-вісім стіп заввишки.

Ці густі чагарі й зовуться макі. Вони складаються з дерев та кущів усякої породи, безладно перемішаних та переплутаних. Людина тільки з сокирою в руці може пробити собі крізь них прохід, і бувають макі такі густі та переплутані, що навіть барани не можуть продертися.

Якщо ви вбили людину, ідіть у макі Порто-Веккіо, і з доброю рушницею, порохом та кулями житимете там безпечно; не забудьте взяти рудий плащ з відлогою, він буде вам правити за укриття й за матрац. Пастухи дадуть вам молока, сиру й каштанів, і вам не буде чого боятися ні закону, ні рідні вбитого, аж поки не пошастить спуститися в місто, щоб поновити свої запаси.

Матео Фальконе, коли я був на Корсіці 18** року, мав хату за півльє від цього макі. Він був, як на ті місця, людиною досить заможною і жив по-благородному, цебто нічого не роблячи, з прибутків з отар, що їх пастухи,

* Проспер Меріме (1803—1870) — видатний французький письменник, майстер новелі. Широко відомі його твори "Матео Фальконе", "Кармен", "Таманго". "Гуслі, або вибрані пісні іллірійців" та інші.

своєрідні кочівники, випасали скрізь по скелях. Коли я побачив його через два роки після події, про яку маю намір розказати, він здався мені людиною щонайбільше років п'ятдесяти. Уявіть собі чоловіка невисокого, але кремезного, з кучерявим, чорним як смола, волоссям, орним носом, тонкими губами, великими й жвавими очима, з обличчям кольору видубленої шкіри. Його вміння стріляти з рушниці вважалося за надзвичайне навіть в країні, де є стільки добрих стрільців. Матео, наприклад, ніколи не стріляв у дикого барана дробом, а бив його кулею за сто двадцять кроків у голову чи в плече, на своє бажання. Уночі він володів своєю зброєю так само добре, як і вдень, і мені розповідали про його вправність таке, що може здатися неймовірним тому, хто не подорожував по Корсіці. За вісімдесят кроків за паперовим аркушем завбільшки з тарілку, ставили запалену свічку. Він націлявся, потім свічку гасили, і через хвилину, в цілковитій тімні, він стріляв і пробирав патір три рази з чотирьох.

За таке надзвичайне вміння Матео Фальконе здобув собі велику славу. Про нього казали, що він такий самий добрий друг, як і небезпеч-

ний ворог; проте, як людина послужлива й готова допомогти бідним, він жив у злагоді з усіма в околиці Порто-Веккіо. Але розповідали, що в Корті, звідки він взяв собі дружину, він, не вагаючись, позбувся суперника, якого вважали за людину небезпечну і у війні і в коханні; принаймні Матео приписували постріл з рушниці, що поклав суперника, коли він голився перед повішеним біля вікна дзеркальцем. Коли про цю справу почали вже забувати, Матео одружився. Жінка його, Джузеппа, спочатку подарувала йому трьох дочок (що доводило його до люті) і, нарешті, сина, якого він назвав Фортунато: то була надія сім'ї, спадкоємець його імені. Дочки добре повиходили заміж: батько їх, при потребі, міг покладатися на кинджали й карабіни своїх зятів. Синові було тільки десять років, але він виявляв уже багатообіцяючі нахили.

Одного осіннього дня Матео з жінкою пішов вранці на галявину макі відвідати свої отари. Малий Фортунато й собі хотів піти, але галявина була досить далеко; до того ж, треба було комусь залишитися стерегти хату; батько відмовився взяти його. Далі видно буде, чи не довелось йому каятись.

Батько був уже кілька го-

дин відсутній, і малий Фортунато спокійно лежав під сонцем, дивлячись на блакитні гори та мріючи, як він тіде наступної неділі у місто обідати до свого дядька капорале¹, коли раптом його мрії несподівано перервав постріл з рушниці. Він підвівся й повернувся обличчям до долини, звідки долинув той постріл. Нові постріли з нерівними перервами почулися слідом за першим дедалі ближче й ближче; нарешті, на стежці, що вела з долини до хати Матео, з'явився чоловік у чорному плащі, як носять горці, зарослий бородою, в дранті; він насилу посувався вперед, спираючись на свою рушницю. Невідомий тільки що дістав кулю в стегно.

Чоловік той був бандит², що пішов уночі до міста купити пороху і дорогою наскочив на засідку корсіканських вольтижерів³. Після завзятої оборони йому пощастило втекти від упертої погоні, плигаючи з скелі на скелю. Але він мало випередив вояків, а рана не давала йому змоги дістатися до маки раніше, ніж вони доженуть його.

Він наблизився до Фортунато і сказав йому:

— Ти син Матео Фальконе?

— Так.

— Я Джанетто Санп'єро. За мною женуться жовті коміри⁴. Сховай мене, бо я не можу йти далі.

— А що скаже батько, коли я схочу тебе без його дозволу?

— Він скаже, що ти зробив добре.

— Хтозна!

— Ховай мене хутчій: вони йдуть.

— Зажди, поки вернеться батько.

— Чекати? Хай йому чорт! Вони будуть тут через п'ять хвилин. Ну, ховай, а то я тебе вб'ю.

Фортунато відповів йому цілком спокійно:

— Рушниця твоя розряджена, а в карчера⁵ і немає патронів.

1) Капорале — звалися колись ватажки. Тепер цю назву надають іноді людям, що завдяки своїм достаткам, зв'язкам та широкому знайомству мають великий вплив і є ніби справжніми суддями в кантоні. Корсіканці, за давнім звичаєм, поділяються на п'ять каст: дворяни (одні вельможні, другі — бідні), капрала, громадяни; плебеї та чужинці. (Прим. авт.)

2) Цього слова вжито тут у розумінні людини, що переховується від закону. (Прим. авт.)

3) Вольтижери — загін, набраний в останні роки урядом: він конкурує з жандармерією в підтримванні поліції. (Прим. авт.)

4) Вольтижери носили бронзові мундури з жовтими комірами. (Прим. авт.)

5) Карчера — шкіряний пояс, що править за патронташ і за гаманець. (Прим. авт.)

— Я маю стилет.

— Але чи можеш ти бігти так швидко, як я?

Одним скоком Фортунато опинився поза небезпекою.

— Ти не син Матео Фальконе! Невже ти даси заарештувати мене перед своїм домом?

Хлопець, здавалось, розгубився.

— Що даси, коли я тебе сховаю? — сказав він, підходячи ближче.

Бандит пошукав у шкіряній торбині, що висіла в нього коло пояса, і витяг з неї монету в п'ять франків, яку, мабуть, зберігав, щоб купити пороху. Фортунато всмінувся, побачивши срібну монету; він схопив її і сказав Джанетто: "Не бійся нічого".

Хлопець в ту ж мить зробив велику діру в копиці сіна, що стояла коло хати. Джанетто заліз туди, і Фортунато закритий його так, щоб лишався тільки невеликий отвір для повітря, але щоб не могло з'явитися підозри, що в сіні сховано чоловіка. Крім того, він удався до властивої дикунові лукавої витівки. Він приніс кішку з кошенятами і вмонтував її на копиці, щоб здавалося, нібито копицю давно не ворушили. Нарешті, помітивши на стежці коло хати криваві сліди, він збайливо притрусив їх пилом і, зробивши це,

спокійнісінько ліг знову на сонці.

Через кілька хвилин шестеро людей в бронзовій уніформі з жовтими комірами, під команду сержанта, були вже перед хатою Матео. Сержант був далекий родич Фальконе. (Відомо, що сподіннення на Корсиці йде значно далі, ніж по інших місцях). Звали його Тюдоро Гамба; це був чоловік енергійний, справжня гроза бандитів; і кількоро з них йому пощастило зловити.

— Добридень, племіннику! — звернувся він до Фортунато, підступаючи до нього. — Та як же ти виріс! Чи бачив ти чоловіка, що пройшов тут зараз?

— О, я ще не такий великий, як ви, дядечку, — відповів хлопець з дурникуватим виглядом.

— Ще виростеш. Але скажи, чи не бачив ти, щоб тут пройшов чоловік?

— Чи не бачив я, щоб тут пройшов чоловік?

— Так, чоловік у плащі і в одязі з червоною і жовтою вишивкою?

— Чоловік у плащі і в одязі з червоною й жовтою вишивкою?

— Так, швидше відповідай, а не повторюй мої запитання.

— Уранці священик проїхав перед нашими ворітьми, на своєму коні П'єро. Він

спитав мене про здоров'я батька, і я відповів йому...

— Ах ти дурисвіт, ти хитруеш. Кажі швидше, куди пішов Джанетто, бо то ми його шукаємо, і я певний, він пішов цією стежкою.

— Хтозна.

— Хтозна? Я знаю, що ти його бачив.

— Хіба бачиш, хто йде, коли спиш?

— Ти не спав, поганець: постріли з рушниць збудили тебе.

— Ви гадаєте, дядечку, що ваші рушниці дуже гучно стріляють? Батьків карабін стріляє гучніше.

— Бодай тебе чорт узяв, клятий негіднику! Я більш ніж певен, що ти бачив Джанетто. Може, ще й сам його сховав. Ану, товариші, підіть у хату та подивіться, чи нема там того, кого ми шукаємо. Він ішов на одній тільки лаві, а в нього, негідного, досить розуму, щоб не намагатися добитись до макі, кульгаючи. До того ж сліди крови припиняються тут.

— А що скаже тато? — спитав усміхаючись Фортунато, — що він скаже, як довідається, що в хату заходили без нього?

— Поганець! — сказав сержант Гамба, беручи його за вухо. — А знаєш ти, що коли я за тебе візьмуся, то ти заспіваєш іншої? Вдарив

ти б з двадцять разів шаблею плазом, то, може, зрештою і заговорив би!

А Фортунато все сміявся.

— Мій батько — Матео Фальконе! — сказав він гордо і погрозово.

— Знаєш ти, поганцю, що я можу забрати тебе у Корту або в Бастію? Я примушу тебе лежати в тюрмі на соломі, з кайданами на ногах, і звелю гільйотинувати, якщо ти не скажеш, де Джанетто Санп'єро.

Хлопець зареготався у відповідь на цю кумедну погрозу. Він знову повторив:

— Мій батько — Матео Фальконе.

— Сержанте, — сказав тихенько один вольтижер, — не сварімося з Матео.

Гамба, здавалось, розгубився. Він тихо перемовлявся з вояками, що вже оглянули всю хату. Це була справа недовга, бо хата корсіканця має в собі тільки одну чотирикутну кімнату. Меблів у ній — стіл, ослони, скрині та мисливське або господарське приладдя. Тим часом малий Фортунато гладив кішку і, здавалось, злорадісно втішався з невдачі вольтижерів та свого дядечка.

Якийсь вояк підійшов до копиці сіна. Він побачив кішку і недбало штрикнув багнетом у сіно, знизавши

**ДЕКОРУВАННЯ
HY GRADE PAINT
& WALL PAPER**

23 St. Johns Rd. at Dundas
Toronto, Ont.
RO 7-0464

М. Ковальський — В. Косар
Безплатна оцінка й доставка
товару

плечима, немов розуміючи, що обережність його смішна. Ніщо не ворухнулося, і на обличчі в хлопчика не з'явилося найменшого хвилювання.

Сержант з вояками лаялися, кленучи всіх чортів; вони вже почали серйозно поглядати в бік долини, начебто збираючись повернутись туди, звідки прийшли, коли раптом їх командир, переконавшись, що погрози не справляють ніякого враження на сина Фальконе, надумав зробити останню спробу — вдатися до ласки та подарунків.

— Племіннику, — сказав він, — ти, здається, бравий хлопець. Ти далеко підеш. Але ти граєш зі мною в потану тру, коли б я не боявся зробити прикрість моему родичу Матео, я забрав би тебе, чорт забери, з собою.

— Ова!

— Але коли мій кузен повернеться, я розкажу йому

ую справу, і він до крови відшмагає тебе батогом за те, що ти збрехав.

— Звідки ви знаєте?

— От побачиш... але, слухай... будь гарним хлопцем, і я дам тобі щось.

— Я, дядечку, сам дам вам пораду не таяти часу, бо Джанетто забіжить у макі, і тоді треба буде не одного такого молодця, як ви, щоб розшукати його там.

Сержант витяг з кишені срібний годинник, що коштував більше, як десять екю⁶, і, помітивши, що очі у Фортунато так і засяяли, коли він побачив його, сказав, тримаючи годинник за стальний ланцюжок, на якому він висів:

— Шельмо! Ти, певне, нічого не маєш проти, щоб на шиї у тебе висів такий годинник; ти походжав би вулицями Порто-Веккіо, гордий, як павич; люди питалися б у тебе: "Котра година?", а ти казав би їм: "Подивіться на мій годинник".

— Коли я буду великий, мій дядько капрал дасть мені годинника.

— Так, але син твого дядька вже його має... що правда, не такого гарного, як цей... А він же молодший за тебе.

Хлопець зітхнув.

⁶) Екю — старовинна французька монета.

— Ну, хочеш цього годинника, племіннику?

Фортуато, поглядаючи краєм ока на годинник, скидався на кішку, якій дають цілу курку. Гадаючи, що з неї глузують, вона не наслідуюється запустити в курку пазури і час від часу відводить очі, щоб не піддатися спокуси, але щохвилини приємно облизується, ніби кажучи господареві: "Які ваші жарти жорстокі!"

Тим часом сержант Гамба давав свого годинника, здавалося, цілком щиро. Фортуато не простят до нього руки, тільки сказав з гіркою усмішкою:

— Навіщо ви смієтеся з мене?

— Далебі, я не дурю тебе. Скажи тільки, де Джанетто, і годинник буде твій.

Фортуато посміхнувся недовірливо і, вп'явшись чорними очима в очі сержанта, намагався прочитати в них, чи можна вірити його словам.

— Нехай я втрачу свої еполети, — скрикнув сержант, — коли не дам тобі годинника, якщо ти це зробиш! Свідками — товариші, і я не можу зректися обіцянки.

Кажучи так, він усе наближав годинник, майже торкаючись ним зблідлої щоки. На обличчі в хлопця виявилася боротьба, що відбува-

лася в його душі між жадою і обов'язком гостинності. Голі його груди високо здіймалися, і він, здавалось, от-от задихнеться. А годинник похитувався, крутився і часом торкався кінчика його носа. Нарешті його права рука поволі піднялась до годинника: кінчики пальців торкнулись до нього, і годинник опинився у нього в руці, але підстаршина не випустив ще кінця ланцюжка... Циферблят був блакитний... корпус, заново вичищений, горів на сонці вогнем... Спуску була занадто велика.

Фортуато підняв тоді ліву руку і показав пальцем через плече на копицю сіна, до якої він притулився. Сержант зразу зрозумів. Він випустив кінець ланцюжка, і Фортуато став власником годинника. Хлопець скочив з прудкістю лані і відбіг на десять кроків від копиці, яку вольтижери зразу почали розкидати.

Незабаром побачили, що копиця заворушалася, і з неї

GORDON S. MERRITT
Optometrist and Optician
1149 Dundas St. W.
Tel.: LE 5-6400
Toronto, Ont.

У вівторки і четверги
 відкритий
 також ввечері год. 7—8.30

виліз вкритий кров'ю чоловік з кинджалом у руці, але, коли він зробив спробу стати на ноги, потривожена рана не дала йому зробити цього. Він упав. Сержант кинувся на нього й вирвав у нього стилет. Зараз же Сент'єро міцно скрутили, незважаючи на опір.

Лежачи на землі, зв'язаний, як оберемок хмизу, Джанетто Санп'єро повернув голову до Фортунато, що наблизився до нього. "Ах ти...", сказав він Фортунато більше з презирством, ніж з гнівом. Хлопець кинув йому срібну монету, що дістав від нього, почувваючи, що втратив на неї право; але вигнанець, здавалося, не звернув на це уваги. Цілком спокійно він сказав сержантові:

— Любий Гамба, я не можу йти; вам доведеться нести мене до міста.

— Ти тільки що біг прудкіше, ніж коза, — відповів переможець. — Але не турбуйся: я такий втішений, тіймавши тебе, що міг би нести тебе на власний спині ціле льє, не почувавши втоми. Зрештою, товаришу, ми зараз зробимо тобі ноші з віття та твого плаща, а на фермі Кресполі здобудемо коней.

— Добре, — сказав заарештований, — покладіть

ще трохи сіна на ваші ноші, щоб мені було зручніше.

Поки вольтижери клопотались — одні роблячи ноші з віття каштанів, інші перев'язуючи рану Джанетто — на звороті стежки, що вела в макі, з'явився раптом Матео Фальконе з дружиною. Жінка ледве посувалася вперед, зігнувшись під вагою величезного мішка каштанів, а чоловік її йшов легкома, з одною рушницею в руках, а другою на перев'язці, бо чоловікові не личить носити нічого, крім своєї зброї.

Коли Матео побачив вояків, першою його думкою було, що вони прийшли заарештувати його. Але звідки з'явилася така думка? Хіба в Матео були які-небудь непорозуміння з поліцією? Ні. Він мав добру славу. Він був корсіканець і горець, а серед корсіканських горців мало таких, які не знайшли б, коли добре пошукають у себе в пам'яті, якого-небудь гріха, — пострілу з рушниці, удару кинджалом або якоїсь іншої дрібниці. Матео понад десять років не націлявся з своєї рушниці на людину, але все ж таки він був обережний і про всяк випадок приготовувався до оборони.

— Жінко, — сказав він до Джузеппи, — поклади мішок і будь напоготові.

Вона зараз же зробила те, що сказав чоловік. Він дав

ій рушницю, що була в нього на перев'язі і могла йому заважати. Він набив ту рушницю, що мав у руці, і повагом почав наближатися до своєї хати, йдучи ближче до дерев, що росли вздовж дороги, готовий при найменшій ознаці ворожих намірів кинутися за найтовстіший стовбур, звідки, ніби з-за прикриття, міг відкрити вогонь. Жінка йшла слідом за ним з запасною рушницею й патронашем у руках. Обов'язок вірної дружини під час бою — заряджати зброю чоловікові.

З другого боку, і сержант почував себе непевним, бачачи, що Матео наближається розрахованими кроками з рушницею напоготові і пальцем на курку. "Якщо випадково, — думав він, — Матео родич або приятель Джанетто і схоче його оборонити, кулі з його двох рушниць влучать у двох із нас так само певно, як лист з пошти. І якщо він націлився на мене, незважаючи на те, що ми родичі..."

Міркуючи так, він зважився на дуже сміливий вчинок — піти самому до Матео й розповісти йому про все, заговоривши з ним, як з старим знайомим, але та невеличка відстань, що була між ним і Матео, здалася йому страшенно довгою.

— Агов! Гей, старий товаришу! — почав кричати він, — як живеться, мій бравий? Це я, Гамба, твій родич.

Матео зупинився, не відповідаючи ні слова, і в міру того, як той говорив, поволі підводив дуло своєї рушниці так, що воно було спрямоване в небо в ту хвилину, коли сержант підійшов до нього.

— Добридень, брате! — сказав сержант, подаючи йому руку. — Давно я тебе не бачив.

— Добридень, брате!⁷ —

— Я зайшов мимохідь сказати добридень тобі і кузені мойй Пепі. Ми зробили сьогодні довгу дорогу, але нам нема чого нарікати на втому, бо маємо чудову винагороду. Ми тільки що захопили Джанетто Санн'єро.

— Хвалити Бога! — скрикнула Джузеппа. — Того тижня він украв у нас молочну козу.

Слова ті потішили Гамбу.

— Бідолаха! — сказав Матео. — Він був голодний.

— Негідник боронився, як лев, — казав далі сержант, трохи ображений, — він убив одного з моїх вольтижерів, та це ще не все — розтросив руку капралові Шардоніві; щоправда, це не вели-

⁷) Привітання у корсіканців. (Прим. ред.).

**UNIVERSAL
DRIVING SCHOOL
ПЕРША І НАЙСТАРША
УКРАЇНСЬКА ШОФЕРСЬКА
ШКОЛА В ТОРОНТІ**

Вчисть скоро, солідно і добре

їздити автом

777 A Dundas St. W.

ЕМ 4-3724

Res.: ЕН 8-9247

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

ка біда, бо Шардон — француз... Нарешті, він так добре заховався, що й сам чорт не міг би його знайти. Якби не мій племінник Фортунато, я б його ніколи не знайшов.

— Фортунато! — скрикнув Матео.

— Фортунато! — повторила Джузеппа.

— Так, Джанетто заховався в оцій копиці сіна, але малий мій племінник виказав мені ту хитрість. То вже я скажу його дядькові капранлові, щоб він прислав йому добрий подарунок за всі старання. Його й твоє ім'я буде стояти в рапорті, що я пошлю головному судді.

— Прокляття. — тихо промовив Матео.

Вони підійшли до вояків. Джанетто лежав уже на ношах і готовий був у дорогу. Побачивши Матео в товаристві Гамби, він усміхнувся чудною усмішкою; потім, повернувшись до дверей до-

му, плюнув на поріг, сказавши: "Дім зрадника!"

Тільки засуджена на смерть людина могла насмілитися вимовити слово "зрадник", приклавши його до Фальконе. Удар кинджалом, що його не треба було б повторяти, був би справедливою відплатою за образу. Проте Матео тільки підніс руку до чола, як людина зовсім пригнічена.

Фортунато, побачивши, що прийшов батько, пішов до хати. Незабаром він з'явився з чашкою молока і підніс її, не підводячи очей, Джанетто. "Геть від мене!" грізним голосом крикнув той. Потім, звертаючись до одного з вольтижерів, сказав: "Товаришу, дай мені пити".

Вояк дав свою дорожню пляшку йому в руки, і бандит напився води, що дав йому чоловік, з яким він тільки що обмінювався пострілами з рушниці. Потім він попросив зв'язати йому руки так, щоб вони були схрещені на грудях, а не за спиною. "Я люблю, — сказав він, — лежати зручно". Бажання його зараз же виконали, потім сержант подав знак рушати, попросився з Матео, який не відповів йому, і прискореним кроком

Минуло хвилин із десять, перше ніж Матео заговорив. вирушив вниз у долину.

Хлопець стурбованим поглядом позирав то на матір, то на батька, який, спершись на рушницю, дивився на нього з виразом стримуваного гніву.

— Добре ти починаєш! — сказав, нарешті, Матео голо-сом спокійним, але страшним для того, хто знав цю людину.

— Батьку! — скрикнув хлопець, наближаючись до нього з сльозами на очах, немов збираючись упасти на коліна. Але Матео крикнув на нього: "Геть від мене!", і хлопець зупинився, ридаючи, за кілька кроків від батька.

Джузеппа наблизилась. Вона тільки що помітила ланцюжок від годинника, що виглядав з-під сорочки у Фортунато.

— Хто дав тобі цього годинника? — спитала вона суворим тоном.

— Мій дядько сержант.

Фальконе схопив годинник і, з усієї сили брязнувши об камінь, розбив його на тисячу друзок.

ANDREW TAILORS

Кравецька робітня

Андрія Наконечного

Шиття нових одягів, направа, чищення, прасовання і е. д.

1076 Queen St. W., Toronto

Phone: LE 6-0982

— Жінкою сказав він, — чи від мене цей хлопець?

Смагляві щока Джузеппи стали червоні, як цегла.

— Що ти кажеш, Матео? Чи ти тямитиш, кому ти це кажеш?

— Ну, то цей хлопець — перший з нашого роду, хто вчинив зраду.

Супроводжувані гикавкою ридання Фортунато посилювались, а Фальконе і далі не спускав з нього своїх рясних очей. Нарешті він стукнув об землю прикладом рушниці, потім скинув її на плече і пішов в напрямку до макі, крикнувши, щоб Фортунато йшов за ним. Хлопець пішов слідом.

Джузеппа побігла за Матео і вхопила його за руку.

— Це ж твій син, — сказала вона тремтячим голосом, дивлячись благально чорними очима на свого чоловіка, немов силкуючись прочитати, що відбувається у нього в душі.

— Облиш мене, — відповів Матео, — я його батько!

Джузеппа поцілувала сина і, плачучи, пішла в хату. Вона впала на коліна перед образом Святої Діви і почала гаряче молитися. Тим часом Фальконе пройшов кроків з двісті стежкою й зупинився в невеличкому ярку. Він спробував землю прикладом рушниці і побачив,

що земля м'яка і її легко копати. Місце здалося йому придатним для його наміру.

— Фортунато, стань коло цього великого каменя!

Хлопець зробив те, що вель йому батько, потім став на коліна.

— Читай молитви!

— Батьку, батьку, не вбивайте мене!

— Читай молитви! — повторив Матео страшним голосом.

Хлопець, захлипаючи сльозами, прочитав "Отче наш" і "Вірую". Батько при кінці кожної молитви твердим голосом відповідав: "Амінь!"

— Це всі молитви, які ти знаєш?

— Батьку, я знаю ще "Богородицю" і літанію, що навчила мене тітка.

— Вона дуже довга, та нехай уже, — читай!

Хлопець закінчив літанію приглушеним голосом.

— Ти скінчив?

— О батьку! Помилуйте,

простіть мене! Я не буду більше! Я попрошу дядька капрала помилувати Джанетто!

Він говорив ще щось. Матео набив рушницю і приклав до щоби, сказавши: "Хай Бог тебе простить!" Хлопець зробив розпачливу спробу підвестися й обняти батькові коліна, але вже було пізно. Матео вистрілив, і Фортунато впав мертвий.

Не кинувши й оком на труп, Матео пішов дорогою до свого дому, щоб узяти заступ і поховати сина. Ледве зробив він кілька кроків, як зустрів Джузеппу, що бігла, стурбована пострілом.

— Що ти вчинив? — скрикнула вона.

— Справедливість.

— Де він?

— У ярку. Я зараз його поховаю. Він умер християнською смертю, я замовлю по ньому месу. Треба сказати моему зятеві Тіодоро Б'янкі, щоб перебрався до нас жити.

Переклад з французької

ЦКАВО ЗНАТИ, ЩО..

...на міжнародній виставці іграшок, організованій у Невшателі (Швейцарія), показано іграшки, якими в стародавні часи бавились діти Єгипту і Вавилону. Вік деяких експонатів досягає чотирьох тисяч років.

* * *

...у Парижі організовано систематичне фотографування преси. Всі основні газети щодня знімаються на плівку завширшки 35 міліметрів. Річна "підвишка" паризьких газет вміститься в невеличкій скриньці.

* * *

...за останні 450 років усі вулкани нашої планети вивергнули на її поверхню понад 350 кубічних кілометрів попелу, каміння й розпеченої лави.

ТАМ, ДЕ НИНІ ДОНБАС...

Донецький край...

Перед очима постають кам'яні пасма на згладжених часом висотах, глибокі балки й переліски, привільні степи. Куди не кинеш оком — майже всюди маячать надшахтні копри й терикони. Вночі у донецькому степу небо над обрієм залите загравою вогнів заводів, шахтарських селищ і міст.

Донбас — це перш за все його надра, тисячометрові товщі порід з включеними в них вугільними пластами.

За яких умов утворилося чудове кам'яне вугілля та антрациди Донбасу? Яке його минуле, приховане нашаруваннями сотень мільйонів років!

Спустімося в шахту

Кліть доставляє нас на один з горизонтів, де йде видобування. Електровозом проїдьмо по головних штреках і квершлагах, залитих світлом. Стіни їх облицьовано бетонними плитами, і тут не побачиш відслонень гірських порід, але далі, в човних, ще не закріплених виробках, у світлі шахтарської лампочки блисне металевожовтим відтінком антрацит чи виступить з темряви

пласт кам'яного вугілля, розкритий вибоєм.

Часом на матовій поверхні вугілля зустрічається примхливий візерунок якоїсь незнайомої рослини. На її листках іноді видно навіть тонкі прожилки, ніби вирізьблені вправним майстром.

Вище, в покрівлі вугільного пласта, іноді залягає вапняк. Він присипаний чорним пилом, і його помилково можна прийняти за вугілля. Але, якщо розколоти шматок вапняку молотком, видно свіжий світлосірий злом, з якого виступають скам'янілі ступки черепашок морських моллюсків.

Завітаймо в сусідню виробку. Там такий же пласт вугілля, але оголені тільки його нижня частина й основа — підшва, а під нею — попелястосірі дрібнозернисті пісковики з лусочками слюди та глинисті сланці. Подекуди й серед цих порід трапляються залишки рослинності й уламки черепашок, але вже не морських, а річкових моллюсків. Іноді на кам'яній плиті видно хвилеприбійні знаки та брижі. Глянеш на поверхню такого пісковика — і, здаєть-

ся, бачиш крізь воду міліну, що тягнеться від берега річки.

Вугільні пласти, пісковики, глинисті сланці й вапняки — типові породи Донбасу, вони складають його надра.

Про камені прийнято казати, що вони мовчазні. Та не завжди це правда: і вугілля з відбитками листя, і вапняк зі стулками молюсів часом можуть повідати про себе дуже багато цікавого.

Про що розповідають камені

Морська затока. Якравожовта піщана коса захищає синю гладінь затоки від хвиль відкритого моря.

Напрочуд буйна рослинність оточує затоку. Вічний сутінок і вогкість від болотних випарів панують у непрохідних лісових хащах. Небачені ростуть тут дерева: величезні папороті та хвощі. Всюди звисають, переплітаються й повзуть по деревах ліяни.

Що це? Сучасні тропіки?

Природні умови Донбасу в далекому минулому якоюсь мірою подібні до умов заболочених низовин узбережжя сучасної Флориди з її морськими лагунами.

Саме в таких умовах — на заболочених морських рівнинах з тропічною рослинністю — натроматджувалися стовбури повалених дерев.

Їх коріння, стебла рослин і листя. Залишки відмерлої рослинності перегнивали, розкладалися, створюючи торфові поклади. Саме з них утворилися згодом шари кам'яного вугілля.

Але повернімося до минулого Донбасу.

Та сама рівнина. Нема вже на ній колишньої буйної рослинності. Могутня ріка тече рівниною до моря. Поступово вона уповільнює свій біг, починає дробитися на десятки русел, де вода лівиво несе мул і пісок. Шар за шаром річка відкладає їх у пониззі товщі пісків і глин. Ріка вже не може подолати свої власні наноси, що заступили їй шлях до моря і, обминаючи їх, знову дробиться на численні русла, пробиває собі нові шляхи до моря, знову відкладає товщі пісків в інших місцях.

Так утворюється дельта ріки. Вона займає площу в багато десятків тисяч квадратних кілометрів. Під дельтовими пісками і глинами поховано шари торфу, що відкладалися тоді, коли були тут глухі болотисті ліси.

Минають ще тисячоліття. Річкові потоки зникають. Чи то вони пішли звідси, чи, може, висохли, бо клімат став жаркішим.

З часом море наступає на рівнину — і вона стає його дном. Поверх річкових нано-

сів затопленої морем рівнини лягає білий вапняний намул.

Протягом геологічних віків змінювались умови нагромадження порід Донецького басейну; море то відступало, то наступало на рівнину, ріки зникали і з'являлися знову, не раз ставала вона заболоченою низовиною з торфовими болотами, озерами й тропічними лісами.

Ця рівнина мільйони років була на місці теперішнього межиріччя Дніпра та Дону. Її південні окраїни проходили там, де росташовані тепер міста Ростов і Сталіно. Рівнина простягалася далеко на північ: свердловинами розкрито вугленосні відкладення на північ від Луганська і Старобельська.

Багато часу минуло, перш ніж клітина колись повалених дерев стала кам'яним вугіллям, річкові піски та глини — пісковиками й глинистими сланцями, а морський вапняний мул — вапняками.

Вік вугілля

Якби шари вугленосних порід Донбасу покласти, наче аркуші паперу, один на один, зберігаючи послідовність їх залягання в надрах, то верхні шари опинилися б небагато вище від Евересту — найбільшої гірської вер-

шини на Землі. Майже дванадцять тисяч метрів — така потужність цих відкладень.

Скільки ж було потрібно часу для утворення такої кольосальної товщі порід? І як вона нагромадилася на Землі? Адже не могли її верхні шари відкладатися десь у надхмарних висотах.

Звернімося до геологічної карти. По кольорах на ній розрізняють вік порід. Серед цих кольорів переважають сірі — світлих, темних і майже чорних відтінків. Ними позначено різного віку відкладення кам'яновугільного періоду Землі. Закінчився він приблизно 250 мільйонів років тому, а тривалість періоду — близько 50 мільйонів років, протягом яких і утворювались вугленосні шари.

В міру їх нагромадження земна кора ніби прогиналась під тягаром осадків. Нижні шари опинилися на більшій глибині, і їх було раніше спресовано мільярдами тонн порід.

Донецька западина прогнулася приблизно на 11-12 кілометрів. Наприкінці кам'яновугільного періоду її шаруваті породи були зім'яті в примхливі складки — на місці Донбасу виникла гірська країна. Із земних надр ніби піднялись і в бататьох місцях знову вийшли на поверхню давні осадочні по-

роди, але стали вони вже іншими. Важко було пізнати в міцному пісковикі річковий пісок, і антрацит нічим не нагадував торфу.

Шари торфу Донецької викопної дельти й морської рівнини побували в земних надрах на великій глибині і внаслідок величезного тиску та високої температури стали вугіллям.

Відтоді минули сотні мільйонів років. Донецькі гори згладжувались. Над цим працювали моря і ріки, вітри і морози. Іноді гірські хребти підновлювались наступними рухами земної кори, та все ж кінець кінцем були зруйновані з поверхні. Нині залишилися тільки корені цих гір — шари порід, які містять у собі вугільні пласти і йдуть похило вглиб землі.

Підземне продовження Донбасу

Прийнято розрізняти “старий”, “відкритий” Донбас, у межах якого кам'яновугільні породи виходять на поверхню землі, і Великий Донбас, що включає також його підземне продовження, де ці породи виявляються на глибині лише буровими свердловинами і гірничими виробками.

Старанне вивчення кам'яних надр допомогло крок за кроком розшифрувати істо-

рію виникнення Донбасу. З глибини геологічних віків ніби виступили і стали зрими ми береги морів, обриси гір, ріки й дрімучі ліси — пейзаж і географія Донецького басейну в кам'яновугільний період.

Ці досягнення геологічної науки мали також важливе практичне значення. Вони дали змогу успішно вести розвідку нових шахтних полів. В останні роки, наприклад, встановлено продовження вугленосних відкладень на невеликих глибинах у Павлоградському і Новомосковському районах Дніпропетровської області.

Далеко на північ, захід і схід розширено межі вугленосних площ. Тепер вони простягаються майже до Дніпра.

В зв'язку з цим великого значення набуває збільшення обсягу геологорозвідувальних робіт, зокрема на території Великого Донбасу. На його північно-західній окраїні, крім величезних но-

JE REVIENS...

“Я повернусь...”

найкраща

парфума Ворта

йї делікатний запах
сподобається навіть
найвибагливішим.

Ціни — \$2.25, \$3.75, \$6.50

вих покладів кам'яного вугілля, в останні роки виявлено багатюще Шебелинське родовище горючого газу; вже давно експлуатуються всесвітньо відомі копальні кам'яної солі поблизу Арте-

мівська; є в Донбасі ртуть, свинець, мідь, фосфорити, крейда, вогнетривкі глини та багато інших видів сировини, потрібної народному господарству нашої Батьківщини — України.

Г. К.

ВЕЛЕТЕНЬ МОРІВ

25 квітня 1934 року пакетбот італійської торговельної флотії "Санта-Лючія", який ішов з швидкістю 20 вузлів у Караїбському морі зазнав сильного поштовху. Екіпаж і пасажери були певні, що корабель наскочив на підводну скелю. Спустили рятувальні човни, готуючись до загибелі пароплава. Проте судно продовжувало йти далі.

Виявилось, що пароплавний гвинт врізався у велетенську рибу — китову акулу, і це зменшило швидкість руху до двох вузлів.

Китова акула — найбільша з відомих нам риб: вона досягає іноді завдовжки 20 метрів і ваги в 10 тонн. У цьому з нею може зрівнятися лише кит, але ж, як відомо, остачий не є рибою, а морським ссавцем. Відколи цю рибу описав у 1849 році один південноафриканський зоолог, її бачили в різних суден лише близько ста разів. Вона живе в тропічних морях: в Індійському океані, біля Філіппін і коло берегів Нижньої Каліфорнії.

Так само, як і великі скаги-манти, китова акула живиться планктоном, відфільтровуючи його з води за допомогою стулкових зябер. Плавають ці тварини здебільшого невеликими зграями. Іноді вони приєднуються до акул інших видів.

Своїм могутнім хвостом акула-"кит" може завдавати нищівних ударів. Шкіра в неї дуже міцна й подібна до броньованої обшивки, а під цією бронєю є ще додатковий гумоподібний шар завтовшки 15 сантиметрів. Пробити шкіру гарпуном вдається лише тоді, коли, по-перше, гарпун встромляється перпендикулярно, а по-друге, коли риба перебуває в стані спокою і м'язи її не напружені.

Мисливці-китолови розповідають, що вбити цього велетня гарпуном надзвичайно важко. Отож він майже не боїться кораблів — часто третється спиною об їх борти, і фарба з них у вигляді шлям нерідко лишається в нього на боках.

На людину китова акула не нападає. Астрійський підводний дослідник Ганс Гасс у Червоному морі мав дуже дивну пригоду з цією рибою. Йому б не повірили ніколи, якби не було знято на кіноплівку те, про що він розповідає:

"Наблизившись до акули, я побачив, що вона дивиться на мене своїми малими очима. На мені був водозащитний костюм, на моєму компаньйоні теж. Ми схопили рибину за хвіст, і вона потягла нас за собою. Третій компаньйон знімав усе це на плівку. Ми даремно били рибу гарпуном: лишалися тільки невеликі сліди на шкірі. Згодом ми сіли на акулу верхи, і вона помчала нас, як легендарна риба Левіафан".

У 1912 році китова акула наблизилась до пляжу в Маямі, де викликала велику паніку. Почалася стрілянина з кораблів. Але кулі відбивались від шкіри-броні. Полювання тривало цілий день, і лише ввечері величезну тварину було вбито.

О. Любовський

ГЕРАЛЬДИКА В ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ

Середньовічна геральдика мала великий вплив на життя і мистецтво своєї доби. Її "мову" знали і розуміли майже всі.

Великі сліди геральдика залишила на моді протягом кількох віків.

Чоловіки і жінки залюбки носили одяги прикрашені гербовими емблемами. Шляхтичі, що знаходилися на королівській службі, або у вельмож, мали одяги з вишитими на них гербами своїх господарів, а самі одяги шилися із тканин відповідних гербових барв.

При кінці королювання Людовика XI (друга половина XV ст.) французькі дами вишивали на одягах герби: праворуч чоловіка, а ліворуч свій.

Із Франції, що дала цьому початок, мода переходить і в інші землі.

Гербами починають оздоблювати й одяги своїх челядників, містять їх на візках, каретах, зброї, кінській зброї, посуді, табакерках тощо, чим вказувалося хто є пан, або власник.

Особливо широко, ще з найдавніших часів, герби вживалися на печатках-мат-

рицях, які стверджували ідентичність тих, що ними користувалися.

Завдяки гербам можемо знайти ім'я власників речей, на яких вони зображені. Герби на старовинних портретах вказують, з якого роду походить намальована людина, а стиль і оформлення герба, коли нема інших даних, допомагають встановити епоху.

Придане дівчат оздоблювалося гербами і цей звичай дотривав до наших часів.

Також і на екслібрісах часто продовжують містити герби, ідучи за старою традицією.

Ми бачимо герби на монетах, як державних, так і на тих, що їх вибивали вельможі. Багато слідів залишила геральдика в архітектурі, яка часто стосувала і застосовує до нині прикраси з геральдичними мотивами. Головним чином в Німеччині (на інших землях не так часто), ми бачимо герби над входами в дома (Haussschilde). Часто подивляємо прекрасні мистецьки виконані вітражі в старовинних церквах та замках. Мотивами багатьох із них служать герби, сцени

із св. Письма та мітології. На пам'ятниках лицарів, що ховалися нерідко в церквах, бачимо їх постаті, висічені із каменя. Вони лежать в панцерах і з гербовими щитами. Коли лицар загинув в бою, його представляли в повній зброї, із шоломом на голові, але стоячим на колінах в молитві до Бога. Хто помер на війні від ран або хвороби, був в панцері, але без шолома і рукавиць, в лежачому положенні. У ногах звичайно зображувано домашніх собак а інколи й левів, або драконів. Так сплять вони вічним сном.

На старовинних європейських кладовищах любитель геральдики знайде дуже багато гербів часто прекрасної мистецької роботи, які вийшли вгорі плити над ім'ям похованої людини.

Різні установи, монастирі, об'єднання, цехи тощо мали свої герби і правно користувались ними нарівні з шляхтою. В 1629 р. король Людовик XIII надав герби купецьким гільдіям Парижу.

В нешляхетських тербах емблемами звичайно служили речі, що мали відношення до професії їх власників.

Всі бажали мати герби і причиною цьому була не тільки лиха, а й чисто практичні мотиви, бо герби не були лишень прикрасою, що

відповідала смакові доби, а й ознакою власности, належності до означених осіб та установ.

Відомий геральдик В. К. Лукомський каже, що герб став своєрідним паспортом для тих речей, на яких він знаходився, та людей, що ними користувалися.

В Західній Європі, з розвитком громадським життям, герби стали вживатись усіми. Герби нешляхетські не сміли мати корони в нашоломнику і шолом мав зображатися без решіток, себто "гострий", закритий.

Але цього не завжди дотримувалися, особливо міщани, які мали багато грошей.

Геральдика часто допомагає археологам в їх праці. В 1920 р. поблизу Із'яславля були викопані осколки ізразців із зображенням якогось герба. Осколки були передані В. К. Лукомському, який, зібравши їх, розпізнав герб князя Миколи Івановича Глібовича, що помер в 1632 р., рідна бабуся якого була останньою в роді князів Заславських, що їх землі перейшли до Глібовичів. На місці знахідки осколків ізразців, як вияснилося, стояв колись замок.

Завдяки великій популярності гербів і геральдичного мистецтва, з геральдикою та

її "мовою" були в давні часи обізнані всі: шляхта, духівництво, лицарство, мистці, ритівники, будівничі тощо.

На жаль, сьогодні не так воно є. Незнання геральдики доводить до сумних інколи й смішних непорозумінь, — таких частих і в нас українців.

Вкажемо на два увіковічені приклади геральдичної неписьменности.

На скульптурі новішої доби (скульптора Colandrelli) представлено, як Тетцель продає папській індульгенції. Там зображено церковну хоругву з гербом, але замість гербу папи Лева X Медічі

скульптор вирізбив герб папи Пія IX.

Другий приклад: На історичній картині фон Вернера: "Лютер на сойм у Вормсі" над тронем імператора Карла V зображено герб Австрійської імперії доби Франца-Йосифа, коли жив мистець, а не герб доби Карла V.

Треба визнати, що гербознавство як наука найліпше розроблено і досліджено в Німеччині. Яскравим прикладом служить гербовник Зібмахера, що видається від 1854 р. і має 617 випусків в 52 томах. Цікаво, що більшість німецьких геральдиків не є шляхетського походження.

ДОДАТКОВИЙ ЗАРОБІТОК

ДОСТАВА ТОВАРІВ У МЕЖАХ ВАШОЇ ДІЛЬНИЦІ.

ВИ НЕ МУСИТЕ ПРОДАВАТИ.

Реклямовані продукти Canadian Corporation Distributig Nationally потребують льокальних відпоручників, які робили б невеличкі доставки в своїй околиці. Непотрібний жоден досвід. Аплікант мусить добре їздити автoм, бути чесним й гідним довір'я, мати особове чи легке вантажне авто та диспoнувати гoтівкoю \$1,200. Це не шкодить, що ви маєте іншу працю. Згoлошуйтeсь письмeнно

до

CONTRACT DIVISION

1512 Eglinton Ave. W.

Toronto 10, Ont.

КИЇВСЬКИЙ АТОМНИЙ ЦЕНТР

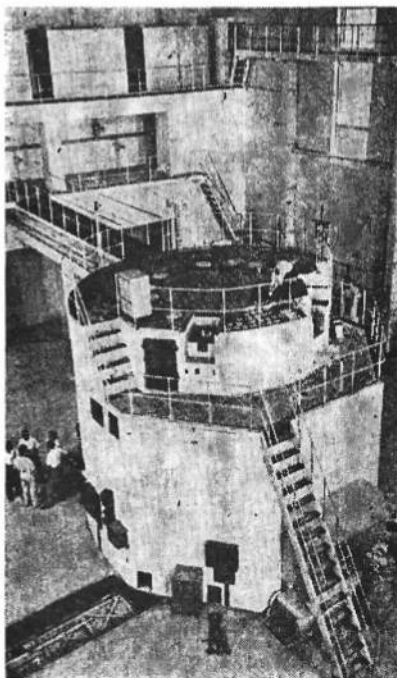
Українська наука збагати-лася ще однією чудовою спорудою — атомним реактором Інституту фізики Академії наук. Експериментальний реактор буде використано для досліджень з фізики, хімії, агробіології, фізіології та мікробіології, а також для виробництва ізотопів, які знаходять дедалі більше застосування в промисловості, сільському господарстві, в наукових лабораторіях. За потужністю потоку нейтронів цей реактор є однією з найкращих споруд такого типу.

...Асфальтована алея, обсаджена молодими деревцями, веде нас до триповерхового корпусу, де розташовані реактор та численні лабораторії.

Головна зала. У центрі величезного світлого приміщення височить бетонний циліндр діаметром шість метрів. Двометровий шар важкого бетону зі спеціальним металевим наповнювачем оточує бак, заповнений дистильованою водою. В ньому міститься серце реактора — його активна зона, де й відбувається ланцюгова реакція поділу атомних ядер. Товща металу, бетону й води

цілком запобігає проникненню нейтронних та гамма-випромінювань назовні.

Вузькими металевими сходами підіймаємося на кришку реактора. Важкі плити герметично закривають входи до каналів, по яких в активну зону загрузають паливо — стержні із збага-

Експериментальний атомний реактор Інституту фізики Академії наук у Києві.

ченого урану. Таким же шляхом до активної зони потрапляють і так звані поглинаючі стержні, з допомогою яких можна управляти ходом ланцюгової реакції. Тут же — біологічні канали, призначені для опромінювання піддослідних тварин.

На відстані трохи більше півметра від підлоги, якраз на рівні активної зони, встановано спеціальні шибери. По них виводитимуться з реактора пучки нейтронів. Навколо реактора розміститься апаратура для здійснення різноманітних експериментів.

Привертає увагу масивна металева плита, встановлена на колесах. Вона прикриває вхід до реактора спереду. Це так звана теплова колона. З її допомогою можна буде вивчати, як впливають на досліджувані зразки повільні нейтрони.

Ліворуч від реактора — сховище, як його називають інженери. Сюди механізми доставлятимуть використані уранові стержні. У сховищі під захистом п'ятиметрового шару води вони "відлежуватимуться", аж доки втратять радіоактивність.

Управління як реактором, так і численною контрольно-дозиметричною та експериментальною апаратурою автоматизовано.

Коли, наприклад, потрібно буде розгрузити реактор, у залі перебуватиме тільки оператор-крановщик. Його завдання — керувати кранами, які виконуватимуть усі операції. Чи небезпечно це для людини? Ні, адже кабіна крановщика захищена потужною бетонною стіною. Що робиться за нею та в залі, оператор бачитиме крізь спеціальне свинцеве скло, непрозоре для радіоактивних випромінювань. А дотепний оптичний пристрій дасть змогу операторові зазирнути навіть в активну зону реактора.

Інженер, який супроводить нас, розповідає, що експериментальний реактор Інституту фізики потужніший за інші реактори такого типу.

З головної залі ми йдемо до підвальних приміщень. Тут знаходяться "гарячі камери", призначені для обробки радіоактивних ізотопів, що їх одержуватимуть у реакторіві.

Заходимо в одну з них. Масивні бетонні стіни покрито відполірованою до дзеркального лиску нержавіючою сталлю. Таких камер чотири. В них можна буде розрізувати опромінені металеві зразки, подрібнювати їх на порошок, зважувати, пакувати ізотопи в ампули, готувати розчини і т. д.

Всі ці операції не можуть,

звичайно, здійснювати ся безпосередньо людьми. Їх виконуватиме оригінальний механізм, влучно названий "механічними руками". Руки ж людські жодного разу не доторкаються до радіоактивних ізотопів на всьому їх шляху від реактора до гарячих камер. В останній камері ізотопи фасують, вміщують у п'ятитонні чавунні контейнери й відправляють до науково-дослідних закладів, на промислові підприємства.

Як ми вже розповідали, управління реактором здійснюється автоматично на відстані.

Пульт управління міститься на другому поверсі лабораторного корпусу. Розумні прилади-автомати сигналізують черговому інженерові про те, як працюють реактор, теплообмінники, насоси вентиляційні установки та інші агрегати. Але може статися, що людина чомусь не зверне уваги на сигнал приладу або не помітить його. Тоді автоматика спрацює

сама і негайно відновить потрібний режим роботи. Якщо ж виникне потреба — прилади самостійно спинять реактор.

В окремому приміщенні знаходиться служба дозиметричного контролю. Черговий дозиметрист пильно стежить за тим, щоб усюди держували правил безпеки.

На другому ж поверсі просторого корпусу розташувалися лабораторії: фізичні, хемічні, біологічні та інші. Наукові працівники, перебуваючи тут, далеко від реактора, і користуючись приладами дистанційного управління, матимуть змогу провадити досліди з апаратурою, встановленою в головній залі.

Експериментальний атомний реактор — чудовий здобуток українських учених. З його допомогою вони доб'ються нових успіхів у вивченні атомного ядра, в розкритті багатьох таємниць природи.

"Знання та праця"

ЦІКАВО ЗНАТИ, ЩО..

...у Тель-Авіві (Ізраїль) розроблено технологію виготовлення високоякісного паперу з кукурудзи. Залежно від потреби, до складу паперу входить від 20 до 100 процентів кукурудзи.

* * *

...в Європі за останні п'ять років від пожеж загинуло 400,000 гектарів лісу. Найбільше лісових пожеж було в Італії, Франції, Іспанії та Греції. Статистика показує, що майже половина таких випадків мала місце через необережне поводження туристів з вогнем у лісах.

ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ — ПАРАДОКСИ

На карті ми часто зустрічаємо назви, які точно вказують розташування чи особливості географічного об'єкту. Такі, наприклад найменування “Японське море”, “Мексиканська затока”, “Скелясті гори”. Та є й назви, що зовсім не відповідають умовам і ознакам географічного середовища — назви-парадокси.

На південному сході Південної Америки широко розкинулась територія Аргентини. Свою назву республіка дістала від латинського слова “аргентум” — срібло. Тимчасом у межах країни немає жодного родовища срібних руд. Звідки ж все-таки виникла така назва?

Причиною цього були помилкові уявлення перших еспанських завойовників про багатства краю на срібло. Себастьян Кабот — керівник великої еспанської збройної експедиції, що проникла 1526 року в басейн ріки Парани, звернув увагу на велику кількість срібних прикрас у місцевих індіанців. Гадаючи, що срібло видобувається в цих же місцях, Кабот назвав широке гирло ріки і навколишню місцевість “Ля-Плята”, що по-іспанськи озна-

чає “срібна”. Як з'ясувалося, срібло жителі привозили з району сучасної Болівії, де воно розроблялося з давніх часів.

Після визволення країни від еспанського панування і відбиття спроб її колонізації англійцями, конгрес народних представників у 1816 році проголосив незалежність “Сполучених провінцій Ля-Пляти”. Через десять років вони стали федеративною республікою, якій за традицією дали найменування “Аргентина”.

Столицею Аргентини є найбільше місто південної півкулі Буенос-Айрес, що в перекладі українською мовою буквально означає “чисте повітря”. Ця назва також не відповідає природним і комунальним умовам аргентинської столиці на світанку її розвитку. Місто виникло на плоскому болотистому березі Ля-Пляти, і перші його жителі дуже терпіли від сирого клімату й болотної пропасниці. Цілком можливо, що назва “Буенос-Айрес” виникла як іронічна або рекламна. Так чи інакше, але це ім'я, що не відповідає істині, збереглося.

У північній частині Атлян-

тійського океану лежить найбільший острів земної кулі — Гренляндія, що в перекладі означає “зелена країна”. Така назва мимоволі викликає уявлення про густі ліси, соковиті луки, родючі ниви й сади, що вкривають цей острів. Насправді ж клімат острова дуже суворий. Близько 85 процентів його поверхні зайняті шаром материкової криги, що досягає товщини у дві-три тисячі метрів.

Лише вузька прибережна смуга на крайньому півдні та на південному заході острова вільна від крижаних оков. У цій частині узбережжя клімат менш суворий і більш вологий. Протягом дуже короткого полярного літа берегові схили вдягаються яскравою трав’яною рослинністю, що буйно розквітає, але швидко відмирає.

Як же могла виникнути така пишна й неправдоподібна назва острова?

Перші відомості про острів належать до X століття. Норвезькі (норманські) моряки, які відкрили острів, підійшли до його південного узбережжя на початку короткого північного літа. Стояв рідкий у цих краях теплий соняшний день. Перед здивованими поглядами моряків несподівано відкрились прибережні горби, вкри

ті яскравою зеленню трав. Так і з’явилися в Ісландії та Скандинавії перші розповіді й записи про заморську “зелену країну”.

Не можна не відзначити, що така приваблива назва острова привела до спроб широко заселити його. Однак ці спроби незабаром зазнали повної невдачі після зіткнення перших поселенців з суворою дійсністю. У наш час на острові, площа якого майже в чотири рази більша за територію України, проживають лише 22 тисячі людей. Місцеве населення займається переважно рибним промислом, постійно ведучи уперту боротьбу з природою. Тимчасом назва “Гренляндія” залишилася за цим похмурым льодяним островом.

Навряд чи відповідає назва “Тихий” справжньому характерові найбільшого океану нашої планети. Всім добре відомо, яким страшним лихом є тропічні урагани (тайфуни), що бушують тут. Правильнішою була б друга назва — “Великий океан”, — однак вона чомусь не прижилася. На старих географічних картах звичайно робився напис: “Великий або Тихий океан. На сучасних же картах такої подвійної назви вже немає: ім’я “Тихий” міцно увійшло в життя.

Як же виникло таке ім’я?

Нинішнє найменування океан дістав від відомого мореплавця Магелляна. В 1520-1521 роках він проник на своїх кораблях у ці простори, пройшовши з Атлантичного океану протокою, названою згодом його ім'ям. Експедиція Магелляна пересікла океан, вийшовши до Філіппінських островів. Спокійна погода, що сприяла цьому плаванню, дала Магеллянові привід назвати океан "Тихим".

Вузька Магеллянова протока відокремлює від американського материка великий

острів із загадковою назвою "Вогняна Земля". Однак там немає жодного вулкана, скелясті береги острова мають похмурий темний колір і часто огортаються густим туманом.

Назва "Вогняна Земля" виникла випадково. Коли кораблі Магелляна ввійшли у протоку, першої ж ночі увагу мореплавців привернули численні вогнища на невідомому березі. Це тубільці острова обігрівались і готували їжу біля своїх примітивних хижок.

Д. Кондратієв

"РОЗУМНИЙ" СВІТЛОФОР

Багато цікавого змогли би ми побачити, якби побували в місті недалекого майбутнього...

Плавним потоком рухаються автомобілі. Раптом потік зупиняється: попереду — червоне око світлофора. Відразу ж рушають далі машини на поперечній вулиці.

"Що ж тут незвичайного?" запитаєте ви. А незвичайним є те, що в цьому місті не побачиш регулювальника: світлофор діє автоматично. Він має спеціальний блок електронно-конденсаторних ланцюгів. Функції "органів чуття" виконують спеціальні рамки, закладені під мостовою на відстані 50-100 метрів від перехрестя. По них проходить струм високої частоти. Пройхав автомобіль над рамкою — і вона відразу ж посилає сигнал до електронно-конденсаторного ланцюга. Має світлофор і "пам'ять", яка фіксує кількість машин, що підійшли до перехрестя; залежно від цього електронно-конденсаторний блок вибирає найбільш раціональний пропусковий ланцюг. Такі машини обладнані спеціальним приладом, варіант регулювання руху.

Але найцікавішим є те, що світлофор уміє відрізнити від звичайних автомобілів спеціальні (пожежні, швидкої допомоги і т. ін.), які змінюють сигнал. Сповістить він про себе сигналом — світлофор дає автомобілеві "зелену вулицю".

ЖАБИ — “БРИДКІ” ТВАРИНИ

Кілька молодих натуралістів вирішили вивчати жаб та ропух, ознайомитися з життям цих “бридких тварин”, довідатися, чим вони живляться, чи корисні вони в господарстві людини.

Одного разу у травні ми пішли на екскурсію на луки, в заплаву, на ставок коло лісу. Взяли з собою кілька скляних баньок та відеоре з кришкою, щоб садити спійманих тварин, та сіточку-підсадку, щоб їх ловити.

Був чудовий ранок. Блищала освітлена сонцем зелень дерев та трави. Радісно співали птахи. Але не тільки пташині співи порушували тишу весняного ранку — з водою чути було різноголосне кумкання, квакання та рахкання різних жаб, яке часом заглушало навіть спів соловейка. Проте в цьому “концерті” важко було розібрати, які голоси належать якому видові жаб.

Ми обережно підійшли до ставка і, придивляючись до його поверхні, почали шукати цих весняних музик. Жаби спочатку замовкли, але ми стояли тихо і вони знову закричали. Насамперед біля самого берега почулося

якесь дивне туркотіння. Наче туркотить і ніяк не може зупинитися якась горлиця: тур-р-р-р кричало щось на болоті. Спочатку не можна було розглядіти жабу, але легкий рух білої горлянки видав тваринку. Її влімали і посадили до скляної баньки. Виявилось, що це була зелена, або плямиста, ропуха. Уважно подивившись на неї, переконалися, що вона забарвлена досить гарно: по білуватому основному фоні розкидані темнозелені плямки різних розмірів і форми. Між ними де-не-де розкидані рожеві плямки. Дуже гарні очі у цієї жабки: глибоко чорні, оточені вузькою золотистою стрічкою.

Не встигли ми як слід розглянути зелену ропуху, як почули інші своєрідні звуки. На воді серед невисокої трави щось мелодійно кумкало. Льоня згадав приказку, яку в нашій місцевості часто повторяють діти:

Кум, кума!
А де кум?
Вмерр...
Коли?
В четверр...
Нумо плакати!
Нум, нум!

Цю жабу ще важче було зловити. Тільки легкий рух однієї з них звернув на себе увагу. Коли ми сіточкою вловили її і посадили в баньку, то переконалися, що її тіло має ще більш досконале, ніж в ропухи, захисне забарвлення. Зверху ця жаба нагадувала якийсь шматочок кори чи зморщену грудочку грязюки, але зісподу по чорному черевцю мала гарячечервоні плямки. Цей свій яскравий спід тіла, коли взяти її у руку, вона якось випинала, загинаючи ніжки та головку до спини.

З книжок ми дізналися, що це була кумка, криничка, або джерелянка. Разом з джерелянками до сіточки потрапило кілька листків трави, на яких було приліплено щось із десяти окремих ікринок. З тієї самої книжки ми довідалися, що то була ікра джерелянки. Ми взяли її в скляну баньочку для спостережень в акваріумі.

Ропух та джерелянок на ставку було порівняно небагато, але між листям латаття посередині плеса верещали, наче божевільні, якісь інші жаби. Їх крик Льоня передражнявав такими словами: "Уррод-урод! А ти яка?" добре було видно, що в жаби, яка починала кричати, з боків голови виходили білі пухирі. Одного з "музак", який був ближче до берега,

СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ

CLOVER FARM

— DUNDAS MARKET

1161 Dundas St. West

Toronto, Ont. LE 6-1464

Я. Хоростіль, Е. Івашко

безплатна доставка товарів

вловили підсакою і також посадили у порожню скляну баньку, щоб добре роздивитись. Жаба довго не заспокоювалась: билась головою в скло, товкласть у марлю, якою ми зав'язали баньку. Перші два види жаб мали шкіру, вкриту немовби бородавками та зморшками, а ця остання, зелена з темними смужками і плямками зверху, біла з чорнуватими плямами зісподу, мала гладеньку шкіру. Це була звичайна водяна жаба — найчисленніша та найголосніша з наших жаб.

Тільки-но ми упорались з нею та набрали її ікри, яка цілими грудками була у воді там, де вовтузилися ці тварини, як почули ще один крик на кущі: рах, рах, рах, рах. Незабаром такий самий крик було чути з сусіднього куща, а з дерева — третій. Здавалось, обдивились кожне листячко, а тільки на одному помітили білий пухирець, який трохи рухався.

Тоді помітили і маленьку жабку, блискучу, яскраво-зеленого кольору. Сіточкою вловили її та посадили у баньку. Тут було добре видно, що зісподу вона була жовтуватобіленька, а на кожній з пучок лапок були округлі кульки, якими жабка наче прилипала до скла.

Учні відразу пізнали, що це рахавка, або деревна жабка. Дехто з них тримав таких жабок у баньці з невеличкою драбинкою. На дно баньки наливав трохи води. Ця жабка добре “передбачає” погоду. Перед ясною погодою вона сидить на драбинці, або на склі, а перед дощем вона злазить у воду. Тоді без помилки можна сказати, що незабаром буде дощ.

Так екскурсанти на ставку познайомилися з чотирма видами жаб. Усі жаби кричали, кожна на свій лад, у цей чудовий день. Разом з птахами жаби виконували весняну пісню. Але були й безголосні жаби, які або

зовсім не кричать, або кричать дуже тихо. Так, у траві біля ставка ми вловили дуже моторну, невеличку жабу жовтуватосірого кольору з темними плямками на спині та білим черевцем без плям. Морда її була гостріша, ніж у попередніх видів. Це була лучна, або гостроморда жаба.

Від ставка ми пішли до лісу. Тут серед торішнього сухого листя побачили ще один вид жаб. Вона була трохи подібна до своєї лучної родички, але мала темніше забарвлення і тупу морду. Цю жабу ми пізнали відразу, бо бачили її на малюнку: це була трав'яна жаба.

Проте жаби живуть не тільки на поверхні землі. У нірці під деревом ми знайшли досить велику жабу, яка щодо розмірів мало поступалася перед зеленою водяною жабою. Шкіра її ще більше була вкрита горбками та зморшками. Верхня частина її тіла мала темно-сіре, майже чорне забарвлення, а слід був бруднобілого кольору. Це була сіра, або звичайна, ропуха. Ми вирішили, що сіра ропуха — найменш численний в Україні вид жаб, бо, незважаючи на розшуки, знайшли під час екскурсії тільки один її екземпляр.

Викопуючи з піску кущик дикої спаржі, або холодка,

Найкращої якості

МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

особливо знамениті
домашнього виробу сирники,
замовляйте в

M-C DAIRY CO. LTD.

212 Mavety St. — RO 6-6711

ІВАН ПАВИЧ

поручає

смачні ковбаси, шинки

й вудженини

809 Queen St. W.

Toronto, Ont. — EM 4-0658

щоб посадити його в шкільній тераріум, ми на глибині кількох десятків сантиметрів знайшли ще одну жабку. Звертали на себе увагу великі її очі з зіницею у вигляді вертикальної щілини. Сіре тіло цієї жабки було вкрите досить великими зеленувато-бурими плямками. Як потім виявилось, то була землянка, або часничниця. Опуклі очі з великими зіницями землянки доводять, що вона цілком нічна тварина, яка на день закопується у пісок або якийсь інший нетвердий ґрунт.

ХИЖАЦЬКІ ЗВИЧКИ ВОДЯНОЇ ЖАБИ

На сході сонця я йшов вздовж берега протоки Дніпра — Чорторію. Ще здаля я помітив біля води якусь купку — не то мертвого птаха не то жабу. Підійшовши,

побачив, що тут були і птах і жаба: у великої жаби з рота стирчало напівоперене пташеня чайки (чибіса). Голівка чаечки потрапила в горлянку жаби і застряла під її язиком. Очевидно, жаба сиділа на березі протоки в той час, коли пташеня бігло вздовж води. Жаба кинулась на птаха, не рахуючись з його розміром, і подавилась.

Про те, що великі водяні жаби іноді ковтають птахів, вже писалося в книжках, але згадувалося про дрібних пташок — очереняток, мухоловок, молодих горобців, а тут жаба напала на тварину, більшу за себе.

Про цей випадок я недавно згадав, коли ловив вудкою рибу в Дніпрі. Я ловив верховодок, щоб використати їх як "живців". Спійманих рибок я кидав у човен, в якому було трохи води. Спіймавши кілька рибок, я припинив лов та відійшов від човна. Повернувшись за півгодини, побачив, що на дні човна сидить середнього розміру жаба, з рота якої стирчить хвостовий плавець верховодки, яка не поступається щодо розміру довжині жаби. Крім того, у шлунку жаби було ще дві верховодки, форми яких було видно на роздутomu череві жаби.

Весною під час повені на Дніпрі не раз спостерігали,

„ПІСНЯ УКРАЇНИ”

СЛУХАЙТЕ НАШУ ПРОГРАМУ КОЖНОЇ СУБОТИ

від год. 4.30 до 5.30 вечора

і в НЕДІЛЮ від 4—5 вечора

з радіовисильні CHWO на хвилі 1250 М.

Підтримуйте єдину в Торонті українську радіопрограму,
надсилайте нам свої побажання на адресу:

“Song of the Ukraine”

64 Hewitt Ave., Toronto, Ont.

Tel.: EM 6-3380

що жаби ловлять рибу, яку молодь. Ловлячи здобич, жаба кидається на предмет, який рухається. Мені неодноразово доводилось бачити, як жаби кидалися на листок, що падав на воду. Якоюсь бачив, як жаба вискакувала з води, коли над нею низько пролітала ластівка. Серед дітей поширена забава ловити жаб на вудку, до волосіні якої прикріплено листок. Чомусь вважається, що найкращою насадкою є листочок кроливи. Досить підвести цю принаду до голови жаби, щоб сидіти у воді або на березі, і жаба вмить “клюне”. Цим рефлексом кидатися на все, що рухається, і пояснюється напад жаби на птахів, водяних шурів тощо.

Напад жаб на мальків риби завдає величезної шкоди не тільки в ставках, а і в

річковому й озерному господарстві. У дельті Дніпра дослідниками встановлено, що вододіяні жаби винищують від 31 до 50% всієї рибу, яку молодь. З одного гектара поверхні водойм жаби винищують до 110,000 мальків вобли або дикого коропа — сазана. Крім того, живучи у величезній кількості (часом до 50,000 на одному гектарі) жаби винищують силу-силенну комах та їх личинок, якими живиться риба.

Отже, водяні жаби особливо дорослі, є дуже шкідливими в рибу, ніж хижакими, тому їх треба винищувати. Найпростіший спосіб боротьби з цим земноводним — виловлювання в ставках сітками жаб'ячої ікри. Ікра на березі швидко гине і таким чином гине майбутній виплід жаб.

М. Ш.

МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ ЄВРОПИ ВЛІТКУ 1959

Моя подорож (15 липня — 28 серпня 1959) по десятиох країнах Західної Європи була багатого в різноманітні, незабутні враження з їх природи, столиць, замків, музеїв, архітектурних та історичних пам'яток. Але не менші переживання мав я також і в ділянці музики, дарма, що подорожував під час “мертвого” сезону. Тоді головні концертні й оперні зали закриті, але музичний пульс Європи живий і сконцентрований у багатьох міжнародних фестивалях, щовечірніх концертах і оперних виставах в палацах, замках та парках.

У Лондоні я натрапив саме на 10-ліття англійського репрезентативного балету “Лондон Фестивал Баллет”. Хоч англійці не мають великої балетної традиції, то все ж концерт балету, на якому я був таки в день приїзду до Лондону, робив враження дуже солідне. На високому естетичному рівне-

ні, дуже темпераментне (як на англійців) виконання “Сильфідів” до музики Шопена (Шопен часто терпить від балету), — “Ранку в Лондоні” (дотепний, гротесковий монтаж Н. Коварда), “Дон Кіхота” Мінкуса (справжня балетна віртуозність) і “Половецьких танців” з опери “Князь Ігор” Бородіна, засвідчило, що англійський балет культивує класиків балету, ставить нові твори і розвиває нові таланти цього мистецтва. Концерт відбувався в новій, побудованій у вибагливому модерному стилі “Роял Фестивал Голл”.

У Голляндії відбувався фестиваль квітів, якого головною атракцією був концерт “Візантійського Хору” д-ра Мирослава Антоновича. Не всім відомо, що цей чоловічий хор складається тільки з голляндців, співає тільки український церковний і світський репертуар і тільки на українській мові. “Візантій-

* Мабуть, уже всі Читачі нашого журналу знають про велику втрату, якої зазнала наша суспільність і зокрема українська музика в смертю сл. п. проф. Романа Савицького. Журнал “Ми і Світ” втратив свого великого Приятеля і Співробітника. Ще тиждень перед смертю проф. Савицький переслав нам статтю — звіт про подорож по Європі, яка оце друкується. —

Група американських музик, що з ними подорожував проф. Роман Савицький (стоїть в центрі, праворуч від найвищого) — в Лондоні перед парламентом.

ський хор", заснований з нагоди відкриття нашої Духовної Семінарії в Голляндії (тому 10 років), виконує для української справи велику роботу, даючи річно біля шістдесят концертів по всіх країнах Західної Європи. Концерт з нагоди фестивалю квітів в місті Цайст відбувався в парку, серед поєдених ілюмінованих квітів, під відкритим небом. Бездоганний спів голляндців (включно з доброю вимовою українських текстів) під довідченою рукою нашого му-

зиколога-диригента, понад двотисячна маса голляндської публіки, що привітала вихід д-ра Антоновича постановням з місто, численні наддатки, врешті моя коротка промова до хористів голляндців (по англійськи) і їх "многолітствіє" для мене (по українськи) — все це моменти, що їх не швидко забувається. В жовтні 1959 "Візантійський хор" концертував у Швайцарії, Італії (концерт на Капітолю і в Папи у Ватикані та спів до архиерейської Служби Бо-

жої всіх українських католицьких Владик в Базиліці св. Петра) й у Франції.

Німеччина дала мені глибокі переживання у зв'язку з прізвищами двох великих композиторів минулого: Баха і Бетговена. Підчас одногоденного побуту в Бонн, оглянувши катедру, парламент і славний університет, — велику частину дня провів я у старому місті, а зокрема в домі, де народився (1770) і прожив свої дитячі та юнацькі роки Людвіг ван Бетговен, один з найгеніяльніших композиторів. Цей дім, сьогодні музей під найстараннішою опікою, містить в собі прецінні скарби, пов'язані з особою і творчістю Бетговена. Предмети його щоденного вжитку (пера, окуляри, трубки для глухих вух, печатки, палиці), його останній інструмент, що ним користувався у Відні, оригінали

його листів, рукописи багатьох його творів, оригінальна посмертна маска — все це діє на глядача-музику просто гіпноотично і наново роз'яснює затемнений довгими роками образ Бетговена-людини і творця. Кількагодинний побут в домі композитора однозначний з набожним слуханням численних його творів.

Саме підчас мого побуту в Німеччині відбувався в Ансбаху фестиваль "Тиждень Йогана Себастьяна Баха". У вісьмох днях виконувалися найкращими німецькими й іншими мистцями у 14-ох концертах оркестрові, хорові, органіві й камерні твори цього другого, вчаснішого від Бетговена, німецького музичного велетня. Мені довелося бути тільки на одному концерті, що відбувався в старовинній церкві св. Івана і в програму якого

Підвір'я дому Бетговена в Бонн, вгорі відчинене вікно з кімнати, де він народився.

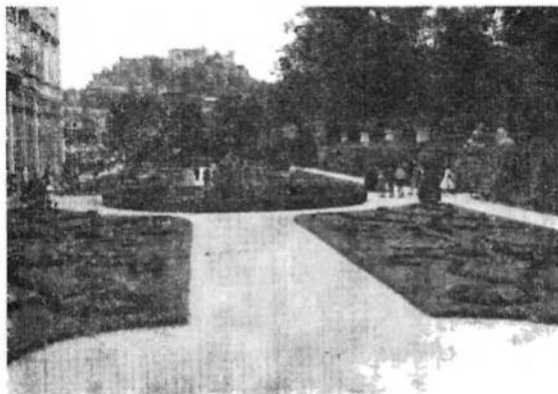
входили три церковні кантати для симфонічної оркестри, мішаного хору, органів і солістів. Урочиста атмосфера церкви, барок архітектури та геніяльної музики Баха і врешті правдиво бахівське тонке виконання кантат, дали в сумі неповторне мистецьке пережиття.

У Мюнхені мав я приємність провести декілька годин на цікавій розмові з українським музикологом д-ром З. Лиськом. Ми обговорювали можливості видання недавно закінченого, капітального твору д-ра Лиська "Кодексу Українських Народних Пісень", в якому зібрано, усистематизовано і науково опрацьовано (за найновішими методами) понад дев'ять тисяч наших народних пісень. Видання мусіло б мати декілька грубих томів і являло б собою вичерпне джерело пізнання українського пісенного матеріалу для науковців і музик усього світу. Коли б пощастило це видання зреалізувати, то це була б чи не найвартісніша праця, яку наша еміграція виконала б для української справи.

Ідучи з Мюнхену до Відня, я задержався два дні в Зальцбургу (Австрія), місті народження Моцарта. Місяці липень і серпень кожного року присвячені пам'яті цього геніяльного композитора, од-

ного з великої трійці "віденських клясиків": Гайдн-Моцарт-Бетговен. Підчас літніх моцартівських фестивалів, які притягають десятки тисяч музик і не музик з усього світу, виконуються найважливіші твори Моцарта з ділянки оперової, симфонічної і камерної музики. Квитки вступу на всі імпрези викуплені місяці наперед, так, що мені пощастило тільки з трудом, майже випадково, дістатися на концерт камерної музики в мармуровій залі замку Мірабелля. В цій залі колись виступав сам Моцарт і сьогодні концерти проходять там в дуже урочистій, мистецькій атмосфері. Важко уявити собі більш стилеве, легке і граціозне виконання рококової музики Моцарта. Відвідання музичної академії "Моцартеум", в якій городі стоїть дімок, де Моцарт написав в 1791 р. оперу "Чародійна Флейта", і оглянення музею в домі народження Моцарта (там знаходиться знаменита збірка моделей сцен і декорацій усіх опер Моцарта з театрів цілого світу) — доповнили цінні враження із Зальцбургу, цього наскрізь музичного міста.

У Відні концертів не було. Оглядали ми тільки будинок головної опери назовні і внутрі (дуже цікаве, модерне технічне устаткування вели-

Зальцбург — Горо-
ди Мірабеллі.

чезної сцени). Відвідуючи Шенбрун, пощастило мені потрапити на виставу “камерної опери” в “Шльостеатрі” шенбрунського замку. В прегарній, мініатюрній оперовій залі, ще з часів Марії Тереси, виставлялись того дня дві комічні опери-одноактівки: “Китайки” Глюка і “Заміна Подружжя” Россіні. Виконавцями опер були диригент і актори-співаки наймолодшої генерації. Віденська “Камерна Опера” існує від 1953 року і виконує два завдання: ставить мало відомі, забуті, або зовсім нові опери-мініатюри (як прекрасно звучав би в цьому театрі “Ноктюрн” Лисенка) і вишколює молоді кадри оперових співаків.

Триденний побут у Флоренції (Італія) був майже всецільно абсорбований відвідуванням пам'яток, зв'язаних з іменами славних фльо-

рентійців: Михайла Ангела, Леонардо да Вінчі, Данте, Галілеї. Та, не зважаючи на перевтому в наслідок оглядання міста, катедр і музеїв, годі було опертися спокуси послухати симфонічних концертів в палаці Пітті і в базиліці Благовіщення. Палац Пітті (що тепер є величезним музеєм) і базиліка мають великі, квітисті, прикрашені старими водогроями, дуже акустичні подвір'я (це слово не зовсім відповідає мистецькій архітектурі об'єктів) і на них відбувалися концерти флорентійської симфонічної оркестри. Концерт в палаці Пітті був присвячений музиці Моцарта і Бетговена, диригент Штекель (австрієць), солістка Л. Пассалія (італійка), — а на концерті в базиліці виконувалися твори Бетговена, Вагнера й італійського композитора Кастельнуово-Тедеско,

який був також солістом вечора. Диригував В. Штайнберг (з Америки). Погідні італійські вечори, ефективно ілюміновані квіти й водограї і прекрасне виконання музичних архитворів, знаменито доповнювали загальні враження із найбільш мистецького міста Італії.

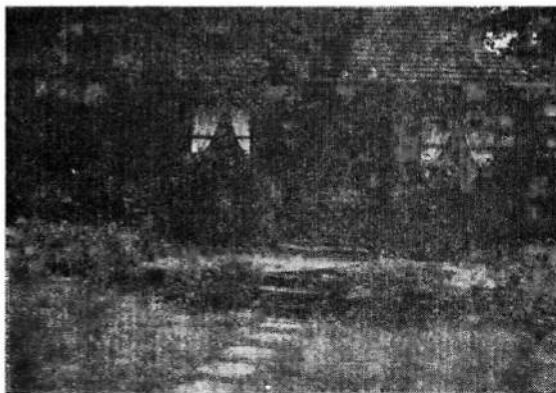
В дорозі з Фльоренції до Риму я зупинився в Ареццо, де під кінець X ст. народився теоретик музики й учитель Гвідо, який вславився реформою музичної нотації, впроваджуючи чотири-лінійну систему і т. зв. сольмізацію, яка й до сьогодні уживається в навчанні сольфеджу.

Знову ж в містечку Асич побував я в храмі, де похований св. Франц, якому музика завдячує створення двох композицій Ліста, оперних на легендах з життя святого.

Музичний Рим вліті є під

знаком оперних вистав під відкритим небом. Вистави ці відбуваються в руїнах колишніх термів (лазні) імператора Каракалли. Старовинні мури термів використані модерними інженерами в цей спосіб, що становлять сьогодні величезний, відкритий оперний театр з місцем для двадцятьтисячної публіки і з найбільшою сценою на світі. Підчас чотироденного перебування в Римі слухав я там три вечори підряд опери: "Ріголетто" — Верді, "Кармен" — Бізе й "Аїду" — Верді. Надзвичайною прикметою термів Каракалли є прекрасна акустика, яка, мимомовно відкритого неба і величезної амфітеатральної площі для публіки, — не дозволяє пропасти ані одному тону із оркестри і сцени. А знову ж простора сцена дозволяє ставити нпр. "Аїду" з понад 700 акторів і хористів, гальопуючими

Дімок Моцарта, в якому він написав "Чародійну флейту" (Зальцбург — "Моцартеум")

У Венеції, біля
Палацу дожів.

кіньми в другому акті і караваною верблюдів у сцені над Нілем. До того ж я мав особливе щастя, бо саме того сезону в термах Каракаллі виступали оперові артисти мілянської "Ля Скалі".

В Міляно був я один день. Опера "Ля Скаля" зачинена. Тільки проїжджаючи попри будинок опери, ми задержалися на хвилину, щоб ствердити, що зовнішній вигляд опери ніяк не гармонізує з її світовою славою, яка, як говорив наш провідник, спирається радше на її історії і найвищому рівені оперного мистецтва. Не можна було увійти до будинку, щоб побачити там, між іншими великими співаками, теж фотографію українки Сальомеї Крушельницької, яка мала в цьому театрі великі успіхи.

Від 1938 р. відбувається в Люцерні (Швейцарія) кожного літа міжнародний му-

зичний фестиваль з участю найкращих оркестр, ансамблів, диригентів і солістів з різних країн. Щогорічний фестиваль охоплював одинадцять симфонічних концертів (три з участю хорів), п'ять камерних концертів і шість сольових речиталів. З капітальних музичних творів виконувалися симфонії Моцарта, Бетговена, Брамса, Мендельзона, Брукнера, Двожака, Чайковського, "Німецьке Реквієм" Брамса, "Месія" — ораторія Генделя. Крім цього виконувалося багато сольових концертів з оркестрою і симфонічні та камерні твори модерних композиторів: Бартока, Стравінського, Гіндеміта й Онегера, так, що в програмі цілого фестивалю подано перекрій історичного розвитку головних форм музичного мистецтва (крім опери і балету) від 17 ст. по сьогоднішній день.

Мій побут в Люцерні випав саме на день інавгурації фестивалю: симфонічного концерту з участю відомого скрипаля Менугіна. Квитки на концерт, очевидно, були давно випродані, але мені вдалося дістати перелустку на генеральну пробу, з чого я був особливо задоволений, бо для музики-професіонала проба під деякими аспектами цікавіша від самого концерту. В свободній атмосфері (мимо численної публіки на залі) дуже нечисленні останні "шліфи" Бетговеного скрипкового концерту, виконуваного Менугіном (тим концертом він дебютував дев'ять-літнім хлопцем в Нью Йорку), Бартока "Музики для струнних інструментів, перкусії і челести" (геніяльний модерний твір) і Другої симфонії Брамса, диригованих Р. Кубеліком, дозволили любитися найвищим рівнем мистецької виконавчої праці. На перерві проби, в розмові з диригентом Кубеліком, ми пригадали спільні студії в празькій консерваторії, а Менугін, не перестаючи вправляти якийсь пасаж, інформував мене про кар'єру свого учня, українця А. Лисото.

Наступного дня вранці, перед від'їздом до Берна, я відвідав в Люцерні музей Вагнера в домі, що в ньому він жив, перебуваючи часто в

Швейцарії. Музей багатий в рукописи Вагнера, бібліотеку його власних літературних творів, моделі декорацій до його музичних драм і великої кількості фотознімків і різних пам'яток з його життя. В цьому ж музею є велика збірка музичних інструментів — народних і симфонічних. Бачив я там також стародавню ліру, таку популярну в нас, в Україні.

У швейцарському Берні (в катедрі) слухав я дуже цікавого концерту модерної церковної музики для хору, солістів і органів. Виконувалися релігійні твори сучасних німецьких і швейцарських композиторів. І, хоч Церква дуже консервативна установа, яка може найменше надається до впровадження в її музику модерних елементів, то все таки певний вплив сучасного музичного думання мусить продістатися і в цю ділянку. Мимохіть тут насувається думка: Коли і хто у нас подумає про відсвіження української церковної музики? В советській Україні цього напевно не зроблять.

Велику частину мого побуту в Берні провів я на розмовах з нашим музиком д-ром Омеляном Нижанківським, подивугідною людиною, яка, мимо важкої недуги, що її набралася ще в боєвих окопах підчас визволь-

них змагань — весь час інтензивно працює над собою, своїми учнями й українськими музичними справами. З великим зацікавленням слухав я органівих композицій О. Нижанківського, які він мені грав в домі одного українця. Я знав, що О. Нижанківський є талановитим піяністом (пригадую це ще з моїх молодих років), але про його композиторські здібності я переконався щойно тепер, під час нашої зустрічі.

Чотироденний побут в Парижі (**Франція**) і використання дослівно кожної години на оглядання (бодай побіжне) Лювру, Верзалю, кафедр, каплиці Інвалідів, вежі Айфля, Монмартру, дому Шопена і т. д. не відвели мене від бажання пошукати

теж і за музичними враженнями. Показалося, що єдиним місцем, де влітку можна почути добру музику є “Опера Комік”, другий оперний театр в Парижі. Заснована 1714 р. ця опера дала тільки в останніх 50 роках 401 оперну виставу 206-ох композиторів. Та одним з головних завдань, які дирекція цієї радше камерної опери поставила перед собою, є виконання нових опер (подібно як шенбрунська камерна опера у Відні). Від 1906 р. “Опера Комік” поставила 220 прем'єр нових опер. Це, очевидно, величезний вклад в розбудову оперної справи, що зрештою в Парижі, як центрі мистецького світу, є самозрозуміле. В “Опері Комік” я слухав два вечори підряд “Севільського Цирюльника” — Росіні і невідому мені раніше оперу Гуно “Мірейля”. Добра голосова обсада, “концертна” гра акторів і специфічна французька легкість, граціозність — оце компоненти, що вимовно свідчили про великі мистецькі традиції парижан.

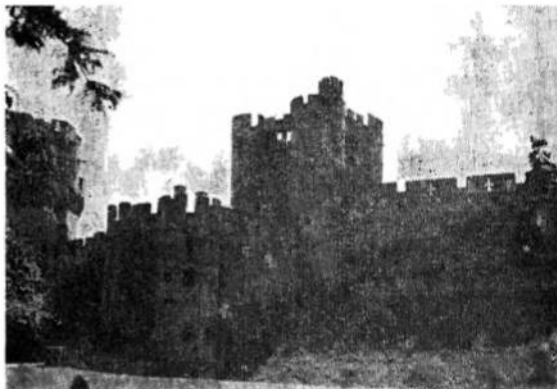
Передостанній етап моєї подорожі — **Шкотія** (останньою країною була Ірландія, де я не чув жодних концертів) — так наче б то підсумував мої музичні враження з усіх країн. Саме тоді проходив в Единбургу міжнародний фестиваль (13-ий з

Спроваджування родин
Прогульки до Старого Краю
Найкраще й найдешевше
через

FOUR SEASONS TRAVEL
109 Bloor St. W., Toronto 5
Tel. WA 3-9484, WA 3-9715

Старовинний замок
шкотських королів.

черги), що охоплював оркестрові концерти, камерну музику, речиталі, оперу, балет, драму, мистецькі виставки, фольклор і навіть масові концерти військових частин. Прислали свої оркестри, оперові ансамблі і найкращих виконавців фестивалю такі країни: Англія, Швейцарія, Австрія, Америка, Франція, Німеччина, Чехословаччина, Швеція і Фінляндія. Інтенсивно оглядаючи старовинні шкотські замки, катедри, музеї з Единбургу й околиці, та відбувши досить далеку подорож на північ цієї чудової країни (до Гайленду), — я все таки не пропустив ні одного вечора з моїх чотирьох "шкотських" днів, щоб не відвідати фестивальных імпрез. На симфонічному концерті слухав я симфонічну поему "Дон-Жуан" — Р. Штрауса, другий фортепіяновий концерт Бартока і

Бетговена п'яту симфонію. Диригент Р. Кемпе, соліст Г. Р. Газер — обидва німці. Надзвичайно цікавою і виставленою з несамопитим темпераментом була стара драма-сатира Ліндзєя (з часів реформації), виконана англійським театральним ансамблем (100 акторів) з модерною музикою Ц. Даві. Своєрідною сенсацією було поставлення Вагнера "Валькірії" стокгольмським оперним театром, що привіз з собою величезну оркестру, найкращих шведських співаків і повний комплект декорацій (а знаємо, яких декорацій вимагає Вагнер). Ця вистава зробила на мене велике враження саме тому, що шведи, не маючи давніх оперних традицій в стилі Вагнера, потрапили так блискучо зреалізувати одну з найважчих під музичним і сценічним оглядом музичних

драм Вагнера. Четвертий мій вечір в Единбургу був присвячений військовій "параді" на подвір'ї (майдані) королівського замку. Сотні шотських "спідничок" з їх славними дудами прецизно уставлялись в різні формації і під гру своїх монотонних сопілково-духових маршів показували правдиву шотську "тресуру" і піетизм до свого історичного одягу і народного інструменту. |

Сьогодні видається мені неймовірним, щоб в такому короткому часі і до того під час "мертвого" сезону, можна було стільки всього переслухати і пережити так багато різномірних музичних вражень. |

Та музика є саме тим чародійним джерелом, якого цілющий струм пливе безперервно і з якого хочеться вічно черпати — ніколи не насичуючись.

СЕРЦЕ ВИСЛУХАНО ЗДАЛЕКУ

Лікар перевіряв пульс, вислухав стетоскопом серце, нарешті, якщо це потрібно, пацієнтові роблять електрокардіограму. Все це давно ввійшло у медичну практику. Але вислухати серце на відстані? Ні, то, певно, якесь фантазія, — скажете ви. А тимчасом, телеэлектрокардіограф — апарат, що дає змогу стежити за серцем людини, коли вона виконує важку фізичну роботу або перебуває в русі, вже існує.

По доріжці стадіону біжить спортсмен. Він у звичайному тренувальному костюмі, а на голові виблискує легкий шолом. Глядачі нагороджують бігуна оплесками. І лише лікар докірливо похитує головою, хоч він у цей час знаходиться в лабораторії і навіть не бачить, що діється на стадіоні.

Що ж так стурбувало лікаря? Стрічка, яку він уважно розглядає. На ній апарат ретельно записав відомості про роботу серця бігуна від старту аж до фінішу. Стрічка незблаганно свідчила, що воно працює ненормально, а дистанцію спортсмен пройшов ціною великого напруження сил.

Як діє телеэлектрокардіограф?

У шоломі на голові бігуна міститься мініатюрний радіопродавач. Проводами з ним зв'язані датчики. Знаходячись під майкою зліва, вони фіксують удари серця, і радіохвилі весь час несуть у навколишній простір сигнали, що характеризують ритм його роботи.

Апарат, біля якого сидить лікар, приймає радіосигнали; що йдуть від спортсмена, і записує їх на плівці. Саме частота і форма зафіксованих імпульсів дають лікареві матеріал для висновків про роботу серця людини, що знаходиться на значній відстані.

Телеэлектрокардіографи відкривають нові можливості для вивчення роботи серця при різних фізичних навантаженнях і, що особливо важливо, для профілактики захворювань.

Д-р Роман О. Климкевич

ЗУСТРІЧІ З РОМАНОМ САВИЦЬКИМ

Перша зустріч — на Рідній Землі

У соняшне зимове передполудне на Фльоріді переглядаю жмут листів, що написані м'яким, але виразним почерком — листів Романа Савицького. З цих сторінок проглядає сливе не все українське музичне життя в свобідному світі — його сучасні журби, пляни на майбутнє та спомини з минулого. Прочитую поодинокі рядки і наче забуваю, що уже немає між живими цього, одного із найвизначніших українських музик. Його думки не пов'язані тільки з його власним життям; вони безнастанно переступають обмежені рямці дочасного існування одної людини та дають вислів глибокому почуттю відповідальности за розвиток української музичної культури, що був перед нами і який буде по нас. Гляджу на зелені сади Маямі та переносую думками у Львів 1933-го року.

Тоді, одного літнього передполудня, в домі покійного композитора Нестора Нижанківського зустрів я вперше нашого Маестра. Повернувшись саме з Праги в Га-

Роман Савицький — фото з 1950 р.

личину, він грав для невеликого гуртка, серед якого були Василь Барвінський, Нестор Нижанківський, кілько-ро представників тогочасного музичного й літературного Львова і я, тоді студент Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка. Захоплено і з подивом слідкував я за багатою програмою і блискучою технікою молодого піаніста. Вже тоді відчувалося,

що Роман Савицький це особистість, яка так дуже потрібна не тільки професорському складові і студентам Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка, але й усьому українському музичному життю. Чимало надій та побажань зродилося в це літне передполудне і всі вони діждалися свого здійснення в особі талановитого й працюючого музики, всі крім одного — його довгого життя...

Музичні обдарування Романа Савицького були в великій мірі виплекані його родинним оточенням в роки дитинства. Народився він 11 березня 1907 року в Сокалі. По батькові, священикові, талановитому, хоч і непрофесійному диригентові, скрипалеві й піяністові, одержав Роман музичний талант. По матері, яка походила теж з галицького священичого роду, одідичив замилювання до українських народних пісень і домашнього музикування. У всіх членів великої сім'ї були добрі голоси і майбутній музикант слухав вже від дитинства щоденні родинні хори та фортепіанно-скрипкові ансамблі. Навчання гри на піяні почалося в нього на 9 році життя. Першим учителем був В. Вебер — учень славного В. Курца, опісля В. Барвінський — теж колишній учень Курца.

Згодом Роман Савицький продовжував студії фортепіану у відомого чеського піяніста І. Гежмана, і в самого В. Курца. Гімназію закінчив він у Самборі, опісля студіював філософію на Львівському університеті. В 1926 році закінчив Вищий Музичний Інститут і того ж самого року зложив державний іспит у польській консерваторії. Одержавши стипендію від митрополита Андрея Шептицького на заграничні студії, Роман виїхав до Праги, де продовжував науку в тамошніх найкращих школах — в консерваторії, на останньому році (1927-1928), далі в Майстерській Школі, що її завершив 1933 року.

По приїзді Р. Савицького до Львова, я зустрів його дуже часто, інколи навіть щоденно, у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка, на концертних естрадах і в загальному громадському житті. Швидко він стався любимцем концертної публіки, цінним співробітником для найвизначніших галицьких музик і приятелем студентів Музичного Інституту, які подивлялися його енергійну, творчу й милу особистість. В ті роки Савицький одружився з Іванною Трешневською, дочкою священика, та кинувся у вир українського музичного життя. В

роках 1933-1939 Роман Савицький виявив всесторонню діяльність. Як піяніст, він дав ряд концертів-речиталів, виступів з симфонічною оркестрою, виступів по радіо. Професорську працю у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка почав у Стрию і Самборі, та згодом продовжував її у Львові. Його організаційні здібності проявилися передусім у закладенні знаменитого українського фортепіянового тріо — Савицький, Криштальський і Пшеничка, в покладенні спільно з Нестором Нижанківським основ для Союзу Українських Професійних Музик ("Супром"), якого секретарем був він увесь час, і в створенні, спільно з Зеноном Лиськом, журналу "Українська Музика". Крім цього він працював як музичний дописувач і рецензент для української преси та визначився як незрівняний акомпаньйатор.

В січні 1940 року попрощався я з Романом Савицьким і виїхав на Захід. Листування між нами не було, але з преси і з радіо я знав про його дальші блискучі успіхи, що були для мене самозрозумілими і сподіваними. До 1941 року був він музичним редактором Львівського радія, а від 1941 до 1944 р. його музичним керівником. З 1940 року був він доцен-

том і деканом фортепіянового факультету Львівської консерваторії. Не покидав праці музичного дописувача і рецензента для української преси та знову розвинув широку концертну діяльність, даючи речиталі й виступи з симфонічною оркестрою в Києві, Львові, Дніпропетровську, як теж по радіо, та виступаючи як акомпаньйатор.

Влітку 1942 року, принагідно переїжджаючи через Львів, зустрів я Романа Савицького знову на кілька

Проф. Роман Савицький пояснює програму під час концерту учнів УМІ в Балтімор (березень 1958).

хвилини. Він був таким самим, яким я знав його ще з моїх гімназійних років — бадьорим, бистрим, всесторонньо зацікавленим та чарівно привітним. Тоді не сподівалися й не передбачували ми обидва, що наступна наша зустріч буде в тропічній заокеанській країні.

Друга зустріч — на чужині

Останні роки війни й повоєнний час зовсім перервали наш зв'язок. Я знав тільки, що Роман Савицький виїхав з Галичини та перебуває десь у Німеччині. По моему повероті з Америки у Відень 1946 року переглядав я деколи світлини з життя колишнього Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, старався розгадати долю його світлиць — Василя Барвінського, Станіслава Людкевича, Зенона Лиська, Бориса Кудрика, Миколи Колесси, Галі Левицької та багатьох інших — і мав враження, що існування поважної української музичної школи по цей бік залізної заслони неможливе під теперішню спору.

Однак Роман Савицький, який від 1945 до 1949 року жив у Німеччині, думав інакше і не тільки думав, але теж діяв. Організував українські музичні школи і був їхнім директором у Берхтесгадені та в Карльсфельді.

Давав концерти для своїх земляків в переселенчих таборах, а теж для німецької публіки. Одночасно був він членом управи "Спілки Українських Музик". Тоді теж, мабуть, зродилась у нього ідея відновити колишній Вищий Музичний Інститут ім. Лисенка, для чого, однак, в таборовому житті не було покищо можливостей.

Поселившись в 1952 році на Фльоріді, прочитав я з радістю в українській пресі, що Роман Савицький в Америці вже від 1949 року. Тоді вперше дізнався я і про заложення Українського Музичного Інституту в США. На мого листа відписав Роман Савицький, як звичайно, щиро й сердечно: "...було приємно мені одержати Вашого листа і при цьому знову пригадати "старі, добрі часи" у Львові. Вас пам'ятаю дуже добре і з вигляду, і з гри, і з великого сантименту до музики і Нестора Н." (Нестора Нижанківського — мого незабутнього покійного професора). В дальших листах жалів він того, що композиторська спадщина Нестора Нижанківського зtratилася підчас воєнної завірюхи в Празі та почав обмінюватися з моєю дружиною врятованими ще фортепіановими творами Н. Нижанківського та привезеними з рідних земель творами

інших українських композиторів.

До 1953 року вчив Роман Савицький в американських музичних школах — Сетлмент Мюзік Скул, Філадельфія Мюзік Інстітют і Філадельфія Каледж оф Мюзік. Опісля присвятився виключно заложеному ним 1952 року Українському Музичному Інститутові. Ніхто не був більше покликаний до цього діла, як Роман Савицький — гідний представник великих традицій Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, знаменитий піяніст, прекрасний педагог, сердечний приятель Василя Барвінського і всіх тих, що ними чванилося українське музичне життя в передвоєнній Галичині, а передусім як людина обов'язку, праці та самопосвяти. Від 1952 до 1959 року був він для Українського Музичного Інституту всім — директором, передовим педагогом, організатором і ще одним чинником, що належить до найважливіших, а саме його добрим іменем, яке з'єднувало довір'я і пошану для цієї установи серед українського суспільства і серед чужинецького музичного світу. 1959 року передав він уряд директора та перейняв пост інспектора, задержуючи рівночасно керівництво філадельфійського відділу. Українсь-

кий Музичний Інститут, що крім осередка в Нью Йорку має 15 відділів у 9 стейтах, що дає працю кільком десяткам українських учителів музики та що виховує в душі української музичної культури сотки представників багатонадійної частини наймолодшого покоління, останеться найкращим пам'ятником для Романа Савицького, якщо видержить цю велетенську втрату, якої зазнав він з смертю свого основника та джерела свого розвитку, росту й успіху. Усі роки свого побуту в Америці брав Роман Савицький участь в українському концертному житті як акомпаньйор, виступав по радіо й телевізії та невтомно працював для рідномовної преси як музичний рецензент і дописувач. Крім того посвятився теж композиторській праці, що серед сучасних обставин була просто конечністю, даючи українській молоді ряд пристосованих до її віку й потреб навчання високоартістичних творів.

Одного літнього ранку вибирався я з дружиною з Маямі в Нью Йорк. Кілька хвилин перед нашим від'їздом на залізничний двірць з'явився в дверях несподівано Роман Савицький. Здавалося, що кільканадцять років, які пройшли без наших зустрічей, не залишили ні-

ХОЧЕТЕ, ЩОБ РІДНІ В УКРАЇНІ ДІСТА Вишліть посилку з Англії

Посилки з Англії йдуть в Україну тільки 3—4 тижні. На добавок, — вони дешевші, як того самого змісту і якості посилки, що їх Ви вислали б через канадійські чи американські висилкові фірми. Ось Вам, для прикладу, зразок посилок, з усіма оплатами (тільки при посилках до азійської частини СРСР слід ще доплатити 1.80 дол.). Можете вислати також товари літунською поштою (тоді доручають посилку за 7—10 днів), але це коштує додатково 2.35 дол. за перший фунт ваги і по 0.90 дол. за кожний дальший фунт.

Посилка ч. 1

Жіночі черевики з високими ховлявками (боти) виложені баранячою шкірою — — —	13.60
Чоловічі мешти, міщні, елегантні — — — — —	10.95
Жіночий пульвер, чиста вовна — — — — —	6.50
Чоловічий светер-пульвер —	4.85
3½ ярда вовн. матеріялу на чоловіче вбрання — — — —	15.20
Комплет додатків на чоловіче вбрання (з нитками і гудзиками включно) — — — —	6.35
3 ярди вовн. матеріялу на жіночий плащ — — — — —	10.80
Комплет додатків на плащ з ватаїною — — — — —	9.00
2½ фунтів твердої шкіри —	5.00
оплата за пересилку — — —	8.00
Усе з оплатою і митом — —	90.25

Посилка ч. 2

10 фунтів твердої шкіри —	20.00
5 ярдів бархату (на дві теплі суконки) — — — —	6.00

5 ярдів Вінціету на теплу спідню білизну — — — —	5.50
5 ярдів штруксу на чол. убрання — — — — —	12.20
Додатки до убрання — — —	6.35
Бритва “Солінген-Флік” — —	3.75
оплата за пересилку — — —	8.00
Все з митом — — — — —	61.80

Посилка ч. 3

Коц, подві ний, чиста вовна	12.15
5 ярдів полотна на два простирадла (шир 84”) — —	8.80
3 ярди “Мельтон” на грубий чол. плащ — — — — —	16.10
Додатки на плащ з ватаїною	9.00
8 фунтів твердої шкіри — —	16.00
оплата посилки — — — — —	8.00
Все разом з митом — — — —	70.05

Посилка ч. 4 — харчова

4 фунти цукру — — — — —	1.00
5 фунтів рижу — — — — —	1.25
5 фунтів смальцю — — — —	4.50
1 фунт кави — — — — —	2.45

ЛИ ЯКНАЙШВИДШЕ ВАШІ ДАРУНКИ

іглії через „Ми і Світ”!

1 фунт чаю — — — — —	2.90
1 фунт какао — — — — —	2.45
2 фунти чоколяди — — — —	4.90
оплата посилки — — — — —	8.00
Все разом з митом — — — —	27.45

Посилка ч. 5 — харчова

9 фунтів цукру — — — — —	2.25
5 фунтів смальцю — — — —	4.50
3 фунти рижу — — — — —	0.75
1 фунт кави — — — — —	2.45
1 фунт чаю — — — — —	2.90
оплата посилки — — — — —	8.00
Все з митом — — — — —	20.85

Посилка ч. 6

Чоловіча тричвертева нагортка з правд. хутр. підбиттям і коміром, непромакальна — — — — —	42.00
Чоловічі черевики, найкр. —	11.95
Чол. штани штурковсі (бархатові) — — — — —	10.00
2 пари скарпеток (чиста вовна) — — — — —	2.70
2 робочі сорочки — — — — —	7.50
2 пари білизни чол. (сорочинка і штанці) — — —	6.30
оплата посилки — — — — —	8.00
Все разом з митом — — — —	88.45

Посилка ч. 7 — харчова

1 фунт родзинок — — — — —	0.65
1 фунт фіг — — — — —	0.55
1 фунт м'єдалів — — — — —	0.80
1 фунт чорного перцю — — —	1.45
1 ф. лаврового листя — — —	1.85
1 фунт чаю — — — — —	2.90
1 фунт какао — — — — —	2.45
2 фунти кави — — — — —	4.90
1 фунт чоколяди — — — — —	2.45
9 фунтів цукру — — — — —	2.25
оплата посилки — — — — —	8.00
Все з митом — — — — —	28.25

Посилка ч. 8

Шлюбні мешти, білі, шкіряні	10.65
Шлюбний вельон — — — — —	7.90
5 ярдів білої сатини на шлюбну сукню — — — — —	8.75
2 пари панчіх — — — — —	1.50
2 пари жіночої білизни — — —	6.30
Пуховий шаль — — — — —	6.15
Жіночий пульвер — — — — —	6.50
оплата посилки — — — — —	8.00
Все з митом — — — — —	55.75

Посилка ч. 9

Повний викрій шкіри на три пари чобіт, грубий бокс, усіми додатками — — — — —	68.55
оплата посилки — — — — —	8.00
Все з митом — — — — —	76.55

Порівнявши ціни з відомими Вам цінами в інших висилкових компаніях, зважте ще факт, що тут Ви висилаєте посилку через українську висилкову фірму і що частина заробітку залишається для матеріяльного забезпечення Вашого журналу „Ми і Світ”.

Отже: швидко, дешево, гарантовано певно і за посередництвом своїх!
На бажання висилаємо каталоги!

якого сліду на ньому: він був погідний, жвавий і меткий. Поїхав з нами на залізничий двірць і там провели ми пів години серед інтересної гутірки про різні справи з музичного життя, а передусім про те, що йому найбільше лежало на серці — про Український Музичний Інститут. Прощаючись, сказав він, приємно і навіть дещо таємничо усміхаючись:

— Наша зустріч була коротка, але такі зустрічі звичайно найкращі; завжди залишається дещо недоговорене...

Не передчували ми тоді, що це була остання особиста зустріч. Листування продовжувалося і в листах писав він звичайно про свої плани на майбутнє — видавання українського музичного квартальника, видавництво підручників для Українського Музичного Інституту, друкування творів українських композиторів для студентів музики і посилення участі учнів УМІ в американському музичному житті, — в конкурсах, фестивалях, авдіціях та інших подібних імпрезах, які такі необхідні для нашого музичного доросту в США. В останніх двох роках включив він своїх учнів у зорганізовану систему американських іспитів і музичних змагтів, здобуваючи блискучі осяги в оцінках і числі

учасників та репрезентуючи якнайкраще рівень навчання в Українському Музичному Інституті.

Здавалося, що він іде тепер певними кроками до того, щоб не тільки перевишити свої дотеперішні осяги в українському музичному житті, але теж незабаром зайняти місце між найбільш відомими музичними особистостями в США. Але одного ранку прийшла проймаюча вістка, що 12 січня 1960 року перестало битися його серце. Могутня симфонія його життя перервалася в своїй найкращій частині..

Остання зустріч — поза часом і простором

Восени 1959 року звернувся я до Романа Савицького листом, просячи дозволити мені написати статтю про нього й про його працю для журналу "Ми і Світ" та прислати мені ще декілька світлин. В листі з 2 грудня того ж року, що був його останнім листом до мене, писав він: "...від статті Вашого пера — не відмовляюсь, бо воно й незле, щоб молодь читала про своїх не лиш великих, але й менших людей". В цьому реченні, що висловлює дуже розумний погляд на справу, зробив, одначе, Роман Савицький одну похибку: він ніяк не належав до наших малих лю-

дей. В історію української музики ввійде він, як одна з її великих постатей. Тепер, коли пишу ці рядки, сподіваюся, що приклад його життя надхне молодих читачів до такої ж самої праці й відданости національній спільноті, якими відзначався згаслий мистець.

Не думав я, пишучи мого останнього листа до Романа Савицького, що моя стаття про нього появиться аж по його смерті. Мабуть, і він сам цього не думав, бо хвороба серця, яка вкоротила йому життя, приходить звичайно нагло й несподівано. Вліті 1959 року вибрався він у подорож по Західній Європі, відвідав низку тамошніх осередків музичної культури, прислав нам привіт з Англії та повернувся сповнений нових вражень в Америку до дальшої праці для Українського Музичного Інституту. В одному із своїх останніх листів звернувся він до моєї дружини за інформаціями в справі участі його учнів у майбутньому міжстейтовому Фортепіановому Платівковому Фестивалі, згадав теж, що в найближчому році вишле ще

більше число учнів на Національні Фортепіанові Авдиції, а з цінної статті д-ра Антона Рудницького в щоденнику "Америка" бачу, що покійний цікавився теж справою створення Музичної Секції при НТШ.

Ще раз переглядаю листи, світлини й "Пропам'ятну Книгу УМІ" з 1957 року та призадумуюся над написаними рядками. Це не некролог, бо некрологи пишеться звичайно для людей, які відходять від нас назавжди. Роман Савицький не відходить зовсім, бо він житиме в серцях своїх учнів, в пам'яті приятелів і відданих йому співробітників і передусім у свідомості всіх тих, хто цікавиться та цікавитиметься розвитком української музичної культури.

Згортаю листки паперу та знову гляджу на зимове, заквітчане й промінне передполудне Південної Фльориди. Здається мені, що це саме тепер відбулася наша остання зустріч і то, мабуть, найкраща з усіх. Хоч коротка, вона подала не тільки фрагменти, а цілу особистість з її життям і з її працею. І мимоїть пригадалися мені слова Романа Савицького:

— ...такі зустрічі бувають звичайно найкращі; завжди залишається дещо недоговорене...

Л. В. ЛИТВИН
адвокат і нотар

575 Queen St. W., Toronto
EM 6-7040

Маямі, в січні 1960 р.

НА РОЗКОПАХ СТАРОУКРАЇНСЬКОЇ ПОМПЕЇ

Є невеличкі міста, зустрічі з якими захоплюють і залишають іноді в пам'яті більший слід, ніж вигляд залишених вогнями широких проспектів, величезних будинків, музеїв і палаців, парків і пишних фонтанів.

Такою була моя зустріч із Шепетівкою. Тут я познайомився з Іваном Семеновичем Линником, директором музею.

Іван Семенович запросив мене зробити разом з ним подорож по околицях Шепетівки.

Шлях в'ється серед мальовничих садів, вибігає на гору і нарешті виривається в широке поле. Попереду — нічого вартого уваги, але от Іван Семенович, який почав було розповідати про нові документи, одержані музеєм, раптом замовкає й торкає шофера за плече.

— У Городище — потім, а зараз давай до Помпеї...

— Помпея? — дивуюся.

— Авжеж, — супить брови Линник. — У вогні загнула. Тільки вогонь той, мабуть, страшніший за Везувій...

Машина під'їжджає до ставка. Минає кілька хвилин, і ми вже йдемо краєм свіжоскопаного горба. Вузька

стежка веде до наметів, скринь, навколо яких метушаться засмаглі дівчата й хлопці. Трохи осторонь стоїть широкоплечий, кременний чоловік з фотоапаратом на грудях. Помітивши Линника, він радісно вигукує:

— Нарешті! Вже три дні чекаю... Скучив без тебе. А втім, чесно кажучи, скуцати нема коли. Подивись: вулицю нову розчистили... Шпору позолочену знайшли... Тільки в одному місці — за першим валом — приста наконечників від стріл... А зерна... зерна скільки!

Скориставшись павзою, Линник знайомить нас. Широкоплечий чоловік — це професор-археолог Михайло Костянтинович Каргер, автор широко відомої книги "Стародавній Київ". Разом з групою студентів Академії мистецтва й університету він уже кілька років "мадрує" в XIII століття на захід від Києва. Професорові охоче допомагають місцеві школярі та жителі.

Михайло Костянтинович повертається до перерваної розмови:

— Візантійську монету можете оглянути. Ковальський

інструмент є, коси, зубила, лопати, коване залізо... Знаєте, вечорами, коли молодь відпочиває, я виходжу за останній вал, іду по траві... Зазріюсь — і чується мені тупіт степової орди. Мчать десятки тисяч вершників, які вже розгромили багато фортець на Дінці та Дніпрі. Ось вони вже в Києві. Взимку 1241 року загарбники наближаються до Волинської землі. Тут, на цьому місці, була невелика фортеця, передовий редут князівства. Він і прийняв на себе страшний удар. Бій точився всюди: і на валах, і всередині фортеці. Поранені воїни не лишали своїх постів. Бились старі і навіть жінки. Зустрівши такий залеклий опір, вороги вирішили стерти фортецю з лиця землі й підпалили її. У вогні загинули майже всі захисники фортеці: чоловіки, жінки і діти...

Професор задумливо подивився в степ і вів далі:

— Минали роки. Заростало травою сумне згарище. Але сталося так, що ніхто тут більше не оселився протягом семи століть з дня кривавої битви. Наша експедиція вперше потривожила староукраїнську Помпею. Зняли шар землі сантиметрів у шістьдесят-вісімдесят, і перед нами виникли залишки міста. Такі знахідки археологам зустрічаються не густо...

Ми спускаємося в рів. Він і тепер глибокий. Таких рівів три. Стільки ж валів. За останнім, внутрішнім, — обриси стародавньої вулиці. Видно ряди печей, обвуглілі шматки дерева — це колишні будівлі. Ось глинні посудини, наповнені обгорілим зерном. Окремі зернини зберегли свій янтарно-жовтий колір. Подекуди на "вулиці" трапляються різноманітні знаряддя праці, майстерно виготовлені прикраси і поряд — мечі, булави, шпори, наконечники від стріл.

У фортеці жили люди, які були одночасно воїнами і землеробами, займалися рибальством і різним ремеслом. Вони знали залізний плуг, уміли плавити не тільки чорний метал, але й бронзу та срібло. У похідній реставраційній майстерні нам показують тиглі для плавки, лемехи, кінські пута з замком, залізні молотки, напилки, зубила, сокири, коси, дверні клямки та багато чого іншого.

А скільки знайдено в землі чудових керамічних виробів, жіночих прикрас: браслетів, перснів, підвісок...

Високою для тих часів була культура жителів Волинської землі, багато знали й багато вміли хлібороби та ремісники. І одного зимового дня на них обрушилася страшна лявіна чужинців.

Біля печей, серед обгорілого зерна — десятки людських скелетів. Ось стріли, які вп'ялися в кістки, черепи, відокремлені від решти скелета. Мабуть, на цьому місці вороги рубали голови захисникам землі української та їхнім дітям. Мало кому пощастило вирватися з охопленої полум'ям фортеці, на яку звідусіль сипалися стріли. На кожній вулиці, по всій довжині валу — скелети, мечі, сотні наконечників від стріл.

Та не лише про сумне промовляє ця картина. Ми відчуваємо велич нескореного народу, його стійкість і хоробрість. Ми пам'ятаємо з книг і літописів, як ішли в ліс учілілі воїни, як підростали нові покоління, щоб кінець кінців розгромити лютих ханів Золотої Орди.

Михайло Костянтинович Каргер охоче відповідає на запитання. Виявляється, в літописах саме про цю фортецю нічого не говориться. Але є там рядки про місто Ізяслав, теж спалене й розгромлене. Можливо, древній Ізяслав стояв на цьому місці і в пам'ять про нього люди назвали цим ім'ям нове селище на річці Горинь.

...Знайомимося зі студентами й школярами. Студенти у захваті від експедиції. Якоюсь мірою вони поділяють славу важливого від-

криття в районі Шепетівки. Задоволені і місцеві школярі. По-перше, вони "прочитали" багато захоплюючих сторінок з живої книги історії нашої Батьківщини, допомагали провадити розкопки, довідалися, що таке археологічна розвідка, як реставрують старовинні речі. А подруге, професор Каргер допоміг їм зорганізувати два музеї; один — у школі села Городище, інший — у 2-ій середній школі Шепетівки. Михайло Костянтинович подарував молодим помічникам і наконечники від стріл, і керамічні вироби, і оздобу XIII століття, розповів, як оформити музеї, що й де поставити. Дещо діти знайшли і в себе дома. Тепер в історичному музеї 2-ої середньої школи налічується понад три тисячі різних експонатів: староукраїнських посуд, монети, зброя, зразки орнаментів тощо.

ТУТ ЖИВ РУДАНСЬКИЙ

Ялта, сонячна перлина півдня України.. Це місто відоме не тільки своєю красою. Тут є багато цінних пам'яток культури.

На одному з будинків при Комунальній вулиці — меморіальна дошка з написом: "В цьому будинку жив і помер 3 травня 1873 р. український поет Степан Васильович Руданський".

Вже тепер зарезервуйте собі
ВАКАЦІЇ В „ЯЛТІ“
НАД ОЗЕРОМ СІМКО ЗА КЕЗВІКОМ

Чудовий, оточений живо-
воплотом будинок, —
користування їдальнею,
гостинною кімнатою, ве-
ликою верандою, елек-
тричною кухнею, холод-
на й тепла вода, душ.
Харчі можна собі варити,
або їсти в одному з
ресторанів поблизу.

Власна приватна пляжа.
Всього тільки 50 миль
від Торонта, автобус
зупиняється перед са-
мою брамою. Кількість
кімнат невелика, отже
просимо заздалегідь ре-
зервувати. Ближчі ін-
формації дає Редакція
“Ми і Світ”.

ДЛЯ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Нам дуже залежить на тому, щоб усі принагідні покупці журналу, стали постійними передплатниками. Щоб це осягнути пропонуємо небувале. **Нові передплатники**, які в лютому або березні вплатають **5.50 кан. доларів** передплати на 1960 рік,

ДІСТАНУТЬ ДАРОМ ЦІЛИЙ РІЧНИК "МИ І СВІТ"

Вибирати можуть довільно: 1957, 1958 або 1959 рік. Можна також вибрати собі 12 номерів журналу з цих трьох річників.

"Ми і Світ" поміщує в 90 % матеріяли, які не старіються. Це єдиний журнал, якого перший номер можете читати з таким самим заінтересуванням, як і останній!

У ті далекі роки ім'я Руданського було відоме кожному жителеві Ялти. Та й жителів тоді тут було небагато. За даними перепису 1864 року, в місті нараховулось лише 53 житлових будинків з 1,112 мешканцями.

В Ялту Руданський прибув восени 1861 року після закінчення Петербурзької медико-хірургічної академії. Тут він 12 років працював лікарем, залишивши добру пам'ять своєю чулістю, задушевністю, уважним ставленням до хворих та громадською діяльністю. Тут його було обрано почесним мировим суддею Сімферопольсько-Ялтинського мирового округу, виконував він і важливі громадські доручення.

Живучи в Ялті, Руданський зустрічався та приятелював з видатним мистцем Айвазовським і сам захоп-

лювався малюванням пейзажів.

Після смерті Степана Руданського, як свідчать у спогадах його родичі, частина книг з бібліотеки поета була передана Айвазовському.

В Криму Руданський продовжував свою літературну діяльність. Тут він написав водевіль "Чумак" та здійснив переклад на українську мову "Іліяди" Гомера. Поет працював також над перекладами "Енеїди" Вергілія і "Демона" Лермонтова, збирав фольклорні матеріяли, вивчав стародавні пам'ятки, писав статті з археології.

Багато можна розповісти про життя і діяльність поета з часів його перебування в Ялті. В літературному філіялі Ялтинського краєвознавчого музею відведено куточок, де можна дістати окремі відомості про Руданського. Але занадто бідні ці відомос-

ті і багато в них фактичних помилок. Та й важко на одному-двох музейних щитах показати різноманітну діяльність Руданського.

Треба було б заснувати в Ялті літературно-меморіальний музей Руданського, використавши для нього будинок ч. 14 при Комунальній вулиці. Для такого музею доцільно було б зібрати не тільки дані про життя і діяльність Руданського, а й матеріали про літературну діяльність Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, А. Кримського в Криму, про перебування тут корифеїв української сцени і т. п.

Ів. Пільгук

КИЇВСЬКА ВЕНЕЦІЯ?

У кабінеті директора державного інституту "Київпроект" Миколи Костянтиновича Шила висить великий, на всю стіну, плян столиці України. На ньому немає умовних топографічних знаків, не показано рельєф місцевості. Зате на пляні дуже акуратно, в різних кольорах позначені житлові квартали міста, промислові райони, основні транспортні магістралі і — вільні, ще незабудовані ділянки. Вони здебільшого розкинулись на околицях Києва, зливаючись з полями.

Так, зараз у місті майже немає незайнятих місцин.

Був колись пустир на Чоколівці — тепер тут квартали нових житлових будинків. Нема вже неоглядних пусток у Дарницькому районі, Інтенсивне будівництво йде на місцевості, яка по-старому зветься хутором Відрадним.

І дивно бачити на пляні серед червоно-бронзового кольору забудованих масивів великий шматок зеленого — порожній, незайнятий простір. Неправильним чотирикутником він розкинувся на лівому березі Русанівської затоки між Слобідкою, залізничною колією, мостом Патона і Дніпром.

Довгий час вважалося, що будівництво тут неможливе. Справді, масив виглядає гарним і рівненьким лише на пляні, а насправді це майже суцільний пісок, щось на зразок дюн у мініятюрі, вкритих ріденькими кущами.

Головна ж біда в тому, що під час весняної повені ця територія заливається водами Дніпра.

Лише наприкінці 1959 року в інституті "Київпроект" розробили плян наступу на зелений чотирикутник. Основна увага архітекторів була спрямована на те, щоб масив не затоплювався під час повені. Для цього вирішили... підняти рівень усього масиву. Як підняти? Навести за допомогою землезнарядів шар піску і землі такої

товщини, щоб навіть найбільша дніпрова повінь не загрожувала новому масивові.

Для того, щоб підняти масив, потрібні значні витрати. Підраховано, наприклад, що залізничні повинні намити 3.2 мільйона кубічних метрів ґрунту. Це таки чимало. Та витрати, як вважають проєктувальники, з лихвою окупляться. Адже масив, розташований на лівому березі Русанівської затоки, буде найбільш сонячним, найкращим у місті.

Піднімаючи масив землезнаряди виміють у ньому канали, в які зможуть заходити навіть річкові трамваї. Берег Русанівської затоки одягнеться в граніт — тут буде чудова набережна із скверами, кльомбами. А серед зелені білітимуть на сонці новісінькі будинки. Кияни одержать тут близько 200 тисяч квадратних метрів житла, тобто в нові квартири вселяться 25-30 тисяч людей.

Майбутній чудовий масив уже зараз дістав назву “Київської Венеції”. **Вікторів**

ДОТЕПНІСТЬ І ВІДВАГА

Розповідають, що напередодні історичної тернопільської битви хтось з еллінів сказав: “Варвари закриють сонце хмарою стріл, коли пустять їх з луків”. На це зауваження воїн Діонек відповів: “Чудово! Отже, будемо битися в холодку!” Діонек був громадянином Спарти — невеличкої гірської держави стародавньої Греції.

Та не лише сміливістю вславилися спартанці. Вони не визнавали багатослівності і змалку привчались говорити максимально стисло й дотепно. Стародавня назва цієї країни — Лаконія. Звідси й вирази “лаконізм”, “лаконічна мова”, тобто вміння висловлюватись коротко й чітко. Згадана вище відповідь Діонек — блискучий зразок лаконізму.

На запитання, чи багато в Спарті громадян, маленький хлопчик відказав: “Досить для того, щоб тримати на віддалі наших ворогів”. А коли хтось, зустрівши в дорозі спартанців мовив: “Вам пощастило; бо щойно тут пройшли розбійники”, ті зауважили: “Пощастило не нам, а розбійникам, бо вони не потрапили нам до рук”.

Та найбільш показовим є такий епізод. Перський цар Дарій, готуючись підкорити Елладу, передав спартанцям через посланців: “Якщо мої воїни переможуть вас, вони зрівняють ваше місто з землею, а вас зроблять рабами”. “Якщо!” — багатозначно відповіли на це елліни. Тим вони висловили і сумнів щодо воєнних можливостей варварів, і свою непохитну любов до незалежності. В наступній битві (як майже завжди) спартанці перемогли.

Ю. Ш.

ОПОВІДАННЯ МАЛЕНЬКОЇ ДЛЯ ДОРОСЛИХ

Мені сім років, я вчуся в першій класі. Школа у нас нова і дуже гарна. Я люблю ходити в школу, але сьогодні я повертаюся додому в зіпсованому настрої.

Вчора нам задали написати три рядки двійок; я зробила швидко, але мені за мої двійки вчителька поставила свою — високу і червону. І ще дуже здивувалася, чому це мама не заглядає в мої зошити. А хіба вона може? Адже я сама чула, як вона говорила татові:

— Я не маю наміру переобтяжувати себе, у мене від своїх справ голова пухне...

Кілька днів я слідкувала за мамою, але так і не побачила, щоб її голова пухла. Ось Сергійко, мій сусід, вдарився лобом об стіл, оце так! У нього відразу вискочила здоровенна гуля! Тьотя Даша цілу годину прикладала до неї мідну каструльку.

А мою маму хіба хто вдарив? І анітрохи в неї голова не пухне.

Тато мій — слюсар, працює на заводі. Якщо він приходить з роботи рано, то завжди перевірює мої задачі, тоді я приношу лише п'ятірки.

Вчора тато повернувся додому пізно, і от у мене сьогодні двійка. Це дуже неприємно.

Ось наш будинок. Ми живемо на другому поверсі. До свого дзвоника мені не дотягнутися, я дзвоню в спільний і майже завжди мені відчиняє двері тьотя Даша, наша сусідка.

— А, занедбана дитина! — говорить вона.

Мама називає її старою дівочою, але тьотя Даша аніслівечки не стара, а така, як моя мама. Просто вони не люблять одна одну.

Наш кіт теж не любить Мурзика тьоті Даші тому, що він завжди гавкає на нього і запаняє нашого Ваську на вішалку.

Тьотя Даша при всіх на кухні сказала, що наша мама зовсім закинула чоловіка та дитину, що в квартирі у нас чорт ногу зламає, а другий чорт — вивихне, а вона, тобто моя мама, день і ніч ду-роші розводить.

Я зовсім з нею не згодна. Dorосла тьотя, а говорить неправду.

Моя мама, нікуди мене не закидала, а тата і поготів, він у нас великий. Чортів у

нас в квартирі нема жодного, тільки кіт Васька у нас є, я про нього вже говорила, і мишею у нас теж нема.

А ось що за дурощі мама розводить — це я вирішила перевірити на власні очі.

Після вечері тато взяв свою газету, мама вкрила невидимий посуд рушником і пішла до себе в кімнату. Я тихенько — за нею і сіла на дивані. Тепер я все побачу, що тут мама розводить.

Цього літа я була у бабусі і кожного ранку їла млинці, дуже смачні, особливо із сметаною, і бачила, як їх бабуся розводить. Налле у миску молока, розіб'є два яєчка, посолить і борошно сипле, аж поки вистачить, потім розмішає. Після цього дуже багато млинців розводиться.

Мама взяла ручку, насупила брови і почала писати, мабуть, листа бабусі. Сиділа я, сиділа і зробилося мені нудно. Я спитала тихенько:

— Мамуню. Коли ти вже будеш дурощі розводити?

Ой, що потім було! Мама міцно схопила мене за руку, виволокла до тата.

— Що трапилося? — злякався тато.

Мама кричить:

— Це твоє виховання! Ти сіра людина! Хіба можу я в таких умовах написати свою книгу? — кричить і тупотить ногами, ну зовсім, як маленька Оленка, коли просить морозива.

Тато мій зовсім не сірий, навіть навпаки, він дуже загорів у цьому році.

Мама ще гучніше почала докоряти, що ми з татом зв'язали її по руках і ногах і всі нерви повисмикували, що ми зовсім її зайли. Тут я дуже злякалася.

Ми ніколи її не їли, ми щодня беремо обіди в їдальні. Слухала-слухала я і заплакала. Тато тихенько вмовляв маму, але вона трюкнула дверима, навіть чашки у буфеті задзвеніли, і пішла.

Тато знайшов мене за шафою і повів спати, а сам такий сумний-сумний...

— Нічого, татусю, завтра мама з тобою помириться, ось побачиш, ми з Сергієм сто разів сваримось і навіть б'ємось...

Тато мовчить.

— Хочеш, підемо в цирк у неділю? — зазираю я в татове сумне обличчя.

— Спи, донечко! — сказав тато.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

“ А Р К А ”

грам. плити, радіоапарати
та інше.

575 Queen St. West

EM 6-7061 Toronto, Ont.

Тоді я зітхнула і притулилася щочкою до татової руки, від якої пахло милом і цигарками.

— А що таке нерви? — спитала я.

— Ач, яка цікава! — посміхнувся тато. — Ось напише мама свою книгу “Про виховання дітей” і візьметь-

ся за нас з тобою. А тепер заплющуй очі і спи.

— Чому я занедбана дитина? — приставала я. — Мабуть, усі діти, які дістають двійки, звуться занедбанями!

Але тут я заснула і не почувала, що відповів мій дорогий татусь.

ПРО ЦІНИ ЗАЧІСОК

Звичайно думають, що витрата грошей і часу на зачіски є завелика. Щоб дати повний образ цього питання, подаємо цікаві дані з цієї ділянки.

Скільки можна витратити грошей в сальоні краси? Це все залежить від клієнтки: скільки вона має часу і грошей і що вона бажає собі зробити.

Існує ряд дуже дорогих сальонів, ціни яких залежать не тільки від самої виконаної праці, але також від їх імені. Це оправдане, якщо й праця стоїть на вимаганому рівні. Коли йдеться до доброго сальону, то треба рахуватись з тим, що на зачіску, різання, кольорування волосся, можна витратити від 10 до 30 дол., а в Нью Йорку й багато більше. Коли клієнтка бажає, крім плекання волосся, ще й одержати трітмент, тобто плекання краси, масаж тощо, тоді, оче-

видно, не тільки рахунок, але й час перебування в сальоні підноситься відповідно вгору.

Основою доброї зачіски є добра “тривала”, або, як кажуть, перманент. Залежно від сальону, її ціни є різні, від 5 ро 50 дол. Але і в тому самому сальоні можна дістати різного роду й різної ціни “тривалі”. Інтересна є статистика цін, що її подає американське бюро праці: В середньому платиться за тривалі ондуляції в різних стейтах так:

Атланта — 11.75 дол., Балтимор — 12.13, Бостон — 10.62, Чикаго — 12.35, Сінсінаті — 8.63, Клівленд — 11.55, Дітройт — 11.52, Га-стон — 14.25, Канзас Сіті — 15.00, Лос Анджелес — 11.00, Міннеаполіс — 9.76, Нью Йорк — 10.24, Філядельфія — 10.50, Портленд — 12.00, Ст. Люїс — 12.00, Сан Франціско — 12.90, Скрентон —

КОСМЕТИЧНИЙ САЛЬОН

Ольги Колянківської

“COLETTE” BEAUTY SALON

1071 Bathurst St., Toronto, Ont. Tel.: LE 1-6482

Фризерський відділ:

Тривалі зачіски, водні зачіски, фарбування волосся, утліннявання, масажі голови, різання волосся.

Косметичний відділ:

Масажі лица , плекання шкіри, відчищення шкіри, усунування небажаного волосся воском та постійне усунування заростів електролізою, малювання лица, регуляція брів та тривале фарбування брів і вій, машинний та звичайний манікюр і педікюр.

Спеціально поручаємо французькі креми і парфуми:

Нічний звичайний крем “Нютріція” —	\$2.50
Вітамоно-гормононий “Н” —	3.00
Ембріоновий крем —	7.50
Спеціальний мед., нічний на дуже вразливу шкіру —	2.50
Маска на відсвіження лица —	3.00
Денний, кольоровий крем в тубці —	2.25
Денний, трускавковий крем —	3.50

та багато інших спеціальностей.

Безплатні поради. На бажання висилаємо креми поштою.

Просимо домовлятися телефонічно.

Вигідні крісла та сушарки, сальон акліматизований.

8.20, Сітл — 16.69, Вашингтон — 13.28.

Але тривалу ондуляцію треба наперед приготувати добрим різанням, а закінчити добрим уложенням волосся. Ціни за умиття й укладання волосся ще більше різняться від цін на "тривалі". Все залежить від сальону, його положення, устаткування і навіть від поодиноких "оперейторів"-фрізієрів, що дану працю виконують. В середньому платиться за умиття й укладення дещо більше від двох доларів в Ст. Люїс аж до ціни понад три долари в Канзас Сіті. Поодинокі сальони мають свої встановлені ціни і про них слід наперед поінформуватися. В цей рахунок не входять додаткові гроші, що їх звичайно дається особі, яка обслуговує.

Скільки годиться дати "на чай"? Це питання зале-

жить абсолютно від волі того, хто платить, хоч і тут є встановлені правила. Слід було б дати 10% від загальної ціни, хоч звичайно особи більше несміливі дають більше, а скупі багато менше або й зовсім нічого. Ніколи не дається "на чай" власникам сальону.

Ідучи до фрізієрського сальону, треба пам'ятати, що кожна хвилина тут дорога для вас і тим більше для того, хто вас обслуговує. Ви вимагаєте доброї роботи і не хочете втрачати забагато часу. Але слід мати зрозуміння, що кожна зачіска вимагає випрацювання. Ніяк не приспішіть справи те, що ви будете підганяти працівника. Це тільки зупинить роботу. Клієнт не повинен вимагати неможливого, а "оперейтор" має старатися задовольнити клієнта.

О. К.

ВПРАВНІСТЬ РУК

Людину, що бажає стати перукарем (фрізієром) в Нью Йорку піддають оригінальному випробуванню: вона повинна поголити надувну гумову кульку, на яку наклеєно волосся. Якщо кулька під час гоління лишиться неушкодженою, іспит вважають складеним.

"ВИДАТНИЙ" ВИНАХІД

Англійську пресу облетіла недавно звістка: винайдено ліжко, що не даватиме уві сні хропти. Як відомо, люди хроплять лише тоді, коли сплять на спині. Ліжко ж нової конструкції, тільки-но людина ляже на спину, вмить переверне її на бік. Як повідомляють англійські газети, новий винахід неабияк зацікавив публіку.

Однак німці не бажають віддати пальму першості англійцям. Вони твердять що вже багато років користуються іншим "пристроєм" — нічною сорочкою з кишенею на спині, куди кладуть коліщатко від ниток. Дерев'яне коліщатко коштує значно дешевше, ніж спеціальне ліжко, і гарантує стопроцентний успіх.

СВЯТО КВІТІВ У КАЛІФОРНІЇ

Кожний нарід має своє традиційне свято. Наші предки обходили свято весни на Івана Купала, бавлячись при вогні в різні гри і забави. В Америці традиційним святом є в каліфорнійському місті Паседена, на північ від Лос Анджелес, **Свято троянд**. Рік-річно, вже 71 раз, під Новий Рік з'їжджаються тисячі народу з усіх кінців Америки, а навіть Канади, щоб взяти участь в тім святкуванні. Вже від вчасного ранку спішать — авто за авто, щоб бути першими і зайняти вигідне місце. Є також такі любимці цього свята, що вже звечора займають місця на хідниках та навіть з малими дітьми сплять під коцями, огріваючись електричними грілками на батерею — як ось в цьому році, коли в Каліфорнії холодні дні і ще холодніші ночі. Фотографи, обвішані апаратами, увижаються, шукаючи вигідної позиції, а коли такої нема на землі — видряпуються на телеграфічні стовпи, прив'язавши себе там, щоб зробити фота.

Особливо в цьому році було цікаво знімати, бо маршалом свята був Ришард Ніксон. Вже день наперед

приїхала тут пані Патриція Ніксон з доньками, а сам заст. президента Р. Ніксон прилетів до Пасадени гелікоптером з летовища в Лос Анджелес під охороною військових літаків.

Відоме в США та поза їх межами — Свято троянд в Пасадені сягає своїми традиціями ще 1890 року. Спочатку воно було сільським торжеством, підчас якого члени мисливського клубу прикрашували свої вози квітами. Вперше впровадив це д-р Карло Фридрих Гольдер, відомий колись американський письменник, який жив в Пасадені.

Квітисту параду описують завжди кореспонденти різних часописів з усієї Америки. Кожного року пляновики мусять скласти оригінальний похід вулицями міста і тут фантазія має всі можливості вияву, бо зацікавлення цим святом зростає з кожним роком і всі учасники походу мусять бути оригінально прибрані. Всі вози, т. зв. фловти, прибрані пелюстками квітів — хризантем, гарденій, орхідей, тюльпанів, нарцизів та передусім троянд. Прибирання починається на 24 години перед святом. При

цьому працюють сотки людей. Одні обтинають квіти із стовпчиків, другі обривають пелюстки, а ще інші приліплюють їх декоративно на вози.

Яку кількість квітів зуживається на цю параду, про це свідчить 12,000 орхідей, які зужито в цьому році на прибирання тільки одного "фловту", який звався "сад Магараджі". Не менше зужито й інших квітів. У цього річного святі взяло участь 33 вози, що з них кожний репрезентував іншу тематику. Описати їх не легко. Всі були виконані майстерно й ефективно. Кожний віз, проїждячи головною вулицею Колорадо, викликував захоплення численних глядачів. Особливо помітним був віз з релігійною тематикою. Весь в пелюстках білих хризантем у виді хреста, а посередині Христос благословить групу людей з різних націй, що стоять на колінах.

Першим почав це свято віз Королеви троянд, оточеної принцесами, що їх вибрано з-поміж учениць каледжу в Пасадені. Мав він форму

ліри з червоних троянд, а трон королеви був з білих хризантем. Оригінальними, як завжди, були вози з мітологічною тематикою. Особливо подобався віз бога моря Нептуна, який влаштувало місто Бофало, щоб відзначити відкриття каналу на ріці Ст. Лаврентія. На ньому була зображена підводна картина з королівства Нептуна. Сам Нептун був з білих хризантем. Оточували його русалки, які їхали на водних вужах. Писали, що на прибирання цього воза зужито 30 тисяч орхідей, які зображували воду. Не менше зужито хризантем, левконій, нарцизів, гвоздиків та троянд. Цей віз дістав нагороду маршала. Другий віз з мітологічною тематикою зображував Олімп. Сидів там Зевес з двома богинями. Посередині городу пишався великий фонтан з каскадами води, по мистецьки виконаний з 10 тис. білих нарцизів. До фонтану вели сходи з 7 тисяч троянд. Були також вози з музичною тематикою, як напр. Рапсодія і Лебедине озеро Чайковського. Попереду воза плив лебідь, виконаний з пелюсток білих троянд, а далі балерини виводили хорівід.

Обов'язковою є участь відомих артистів з ковбойських фільмів. Їх здалеку вже вітає буря оплесків й овацій-

ALBERTA FUEL LTD.

Українська фірма доставки

оливи

420 Bathurst St., Toronto, Ont.

Tel.: WA 2-6862

ні вигуки шкільної молоді. Це герої молодечих мрій не тільки американської молоді, але й молоді далеко поза межами американської землі. Коні прибрані у дорогоцінну упряж, висаджувану дорогими каменями, золотом і сріблом.

Цікаво приглядаюся цьому кілька-годинному спектаклеві і мрію, щоб побачити тут колись віз з українською

тематикою, який репрезентував би наш вклад у добробут цієї країни, що відзеркалюється в цій гігантній параді. Нашвидко підсумовую фізичні й матеріальні можливості нашої невеличкої каліфорнійської громади і приходжу до висновку, що при добрій волі ми повинні бути активними учасниками вже наступного Свята троянд.

Марія Левицька

СИНТЕТИЧНА КАВА

В історії відомі випадки, коли відкриття якого-небудь ученого-хіміка знищувало цілу галузь сільського господарства, змінюючи економіку країни. Так, відкриття анілінових барвників у другій половині XIX століття спричинилося до розорення в Індії мільйонів селян, які вирощували індиго та крап — рослини, що з них добували чудову фарбу для тканин.

Зовсім недавно хімічна лабораторія Стенфорського університету в Сполучених Штатах Америки передала сенатові доповідь, де зазначається, що лабораторії вдалося штучним шляхом виготовити продукт, який нічим не відрізняючись від натуральної кави, обходиться в п'ять разів дешевше від неї.

В усіх країнах, що виробляють каву, таке повідомлення справило враження вибухової бомби, особливо в Бразилії: адже вона доставляє на світовий ринок 50 процентів цього продукту, в південно-східних провінціях Бразилії плянтаціями кави зайнято 95 процентів орної землі, а в загальному експорті країни кава становить 60-70 процентів. Отож, якщо бразилійська кава не матиме збуту, державній економіці буде завдано дуже відчутного удару.

Тут покладають надії лише на те, що сенат США не дасть дозволу виробляти новий синтетичний продукт, бо в кавові плянтації Бразилії та Африки вкладено також чимало американського капіталу.

R. Cholkán Real Estate Ltd.

527 Bloor St. West — (near Bathurst) — Toronto, Ont.
LE 2-4404

Найбільша українська агенція купна і продажі нерухомостей
в Торонті.

СЕЛО МАЗЕПА В ПЕНСИЛВЕНІІ

В жовтні 1956 року, відзначаючи в журналі “Ми і Світ” сторіччя заснування містечка Мазепа в стейті Міннесота, ми опублікували статтейку про початки тієї оселі, що носить ім'я славного українського гетьмана. Там, між іншим, відбулися восени 1959 ювілейні мазепинські святкування, влаштовані українцями з околиць Міннеаполіс і Ст. Пауль.

Сьогодні хочемо розказати Читачам журналу про іншу оселю Мазепа, в районі Юніон стейту Пенсильвенія (США), яку ми відвідали минулої осені. Її історія постановня дуже подібна до історії міннесотської Мазепа.

Цікавлячись вже від довшого часу топографічними назвами українського походження за межами України, ми не поминули нагоди, щоб під кінець прогульки в нью-йоркські і пенсильвенські гори, влаштованої торонтонською пластовою станицею, вступити до села Мазепа (воно лежить у центрі Пенсильвенії), ближче з ним познайомитись і дещо розпитати в його жителів.

Могло б декому здаватися, що походження такої назви не може викликувати жодно-

го сумніву. Але так воно не мусить бути: Відомо ж, напр., що мешканці міннесотської Мазепа були переконані, що назва їх містечка є індійського походження. А в містечку Ст. Томас в Онтеріо (Канада) ще недавно стояла перед крамницею з цигарками, а може й досі стоїть, скульптура індійського ватажка (“чіфа”), яку чомусь то народ прозвав “чіф Мазепа”. Користувалась вона великою популярністю, бо дотепний власник крамниці вложив скульптурі під пахву голосника і вітав кожного прохожого “телов”, мовляв, це вітає “чіф Мазепа”.

Ото ж, проїжджаючи містечко Люїсбург (центр району Юніон), ми повернули авто з шляху ч. 14 на захід — на дорогу ч. 45, а з неї на польову дорогу на північ. Проїхавши ще кільканадцять хвилин, всі ми з радістю й окликами привітали вказівку — напис на роздоріжжі “Mazepa”. Молоді фотоаматори нетайно кинулись робити знимки.

Ще далі ми побачили ліворуч і сфотографували над маленьким потічком, напис “Mazepa Mills. Power Saws” Зараз за містком зустріла

На роздоріжжі напис "Мазепа"

нас темно-блакитна таблиця, на якій золотими буквами стояло виписане: "Village of Mazeppa" — село Мазепа. Тут, річ ясна, пішли вже в рух кольорові фільми!

Ві́хавши в оселю, ми відідали дві невеличкі церковці з англіканськими вежами-дзвіницями та оглянули два цвинтарі — старий і новий, розглядаючи зокрема дуже докладно надгробні написи, чи не зрадять вони нам щось більше про історію села. Знайшли тільки одно прізвище слов'янського походження, і те, мабуть, неукраїнське. Був гарний липневий день, дороги пусті, — в нікого щось більше розпитатись. Так ми й ви́хали без нічого з оселі Мазепа.

Але згодом ми нав'язали кореспонденцію в парохом одної з тамошніх церков,

спраправнуком по жіночий лінії першого мешканця села Мазепа. Нашим заінтересуванням назвою поцікавився також льокальний часопис "Юніон Кавнті Люїсбург Стандарт Журнал", який влаштував анкету поміж читачами, щоб встановити, чому і хто назвав село Мазепою. В наслідок цього зібрано врешті матеріал, який появився у формі монографії п. заг. "Mazeppa". When Samuel Boyer lived at Mazeppa". Написана вона в дусі місцевого патріотизму, але згадується в ній вацікавлення назвою з боку українців та про 250-річчя смерти гетьмана Мазепи, визначного мужа України.

З інформацій пастора Г. Т. Мейджи та від автора монографії Л. Р. Кіфера, ми дізналися про історію села Мазепа таке:

Десь біля 1850 року приїхав на місце нинішньої оселі з іншої околиці Самуель

Також млин названо іменем Великого Гетьмана України

Автор репортажу п.
С. Гела з одним з
пластунів біля та-
лиці "Село Мазепа".

Боєр з жінкою і чотирма синами. Тут вони купили собі ферму і почали господарювати. Коли приїжджали нові поселенці, Боєри будували їм хати. Так постала оселя, яку названо було "Боєр-тавн". По смерті батька двоє синів залишилося в оселі, а двоє переселилися до стейту Індіана Брати, що жили в оселі, побудували собі згодом більшу хату, де влаштували крамницю та поштовий уряд, який вів один з них. В хаті жив та ординував також лікар, відбувалися там і громадські збори, бо ніде не було більшої залі.

Але в стейті Пенсильванія була вже оселя і пошта

Боєр-тавн. Щоб оминати неточности в доставі поштових посилок і листів, прийшлося змінити назву. Сталось це приблизно в 1890 році. Жив тоді в селі С. Е. Edmunds, учитель. Була це образована людина, з університетськими студіями, яка втішалася великим авторитетом. Це він піддав назву "Мазепа", знаючи напевно поему Байрона.

Назва "Мазепа" вже й раніше інтригувала мешканців села і виявляється, що ще в 1933 році часопис "Люїсбург Сатердей Ньюс" опублікував статтю, де пишеться, що походить вона від імени козацького шефа, відомого з поеми Байрона. Колись на-

Вулиця в селі Мазепа

віть на придорожніх написах стояло: "Mazepa — named after a Russian Cossak" ("традиційне" змішування нас з росіянами!).

Село Мазепа ще й тепер невеличке, живе там всього лиш біля 300 мешканців. Половина з них — це емерити, а решта працює в містечку Люїсбург. Більшість мешканців є німецького походжен-

ня. Українців там нема і, мабуть, ніколи й не було. Багато зелені, добрі дороги. Колись була тут пошта, але тепер її закрито. Немає також школи, діти ходять до школи в Бофало Крос Ровдс. Млин "Мазепа мілс" має вже понад 150 років. Його міцні мури служили колись як фортеця в боротьбі з індіанцями.

СТАРИЄМОСЯ ВІД ДИТИНСТВА

Мабуть, не багато з нас пригадується над тим, що старіння людини починається дуже вчасно.

Вже на десятому році життя людське око починає втрачати свою еластичність. На 20 році — послаблюється слух. На 40 році — стає важко бачити слабо освітлені предмети. На 50 році слабне смак. На 60 році послаблюється нюх. На 70 році людина втрачає вже дві третини своїх природних обдарувань.

В шістдесят років рана вп'ятеро довше заживає, як в десять років, кості стають більш крихкими і мускули втрачають 16% своєї сили.

Кожних двадцять років ріст людини меншає на один сантиметр.

КИШЕНЬКОВИЙ ВОГОНЬ

Звичайний сірник...

Не кожен знає, що вогонь було приручено багато століть тому, що маленька паличка з кольоровою головкою прийшла на зміну десяткам способів добування вогню. Приміром, довгий час терли з цією метою два куски дерева, хоч і нелегко то була справа. Ще понад дві тисячі років тому добували вогонь при сонячній погоді за допомогою скла. А наші діди, як відомо, користувалися кресалом...

Усе це завдавало людям чималого клопоту. Аж от узялися за справу хіміки. Майже три століття тому гамбурський учений Бранд винайшов фосфор (слово це означає "світлоносець"), який цінувався тоді дорожче від золота. Минуло сто років, і шведський хімік Шееле винайшов спосіб одержувати цю речовину з кісток тварин. Проте потрібні були ще десятки років наполегливих шукань, доки фосфором стали користуватись як джерелом вогню.

На початку минулого століття в Італії з'явилися так звані "туринські свічки". То були скляні трубочки, щільно закручені гнотом, кінчик

якого насичували сірчаною та камфорною масою. При доступі повітря гніт від тертя займався. Однак для широкого вжитку це був дуже незручний і дорогий спосіб.

Та от з'явилися перші фосфорні сірники. Фабричне виробництво їх почалося 1833 року, але кому належить винахід, — точно не встановлено. Одні приписують його німецькому хімікові Камерерові, інші — молодому угорському технікові Ірїні, ще інші — англійцеві Джонові Уокеру. А найпевніше, відкриття було зроблено одночасно кількома людьми, незалежно від інших.

Що ж являє собою перший фосфорний сірник? Зовні він був подібний до сучасного. Головка складалася з жовтого фосфору, бертолевої солі та зв'язуючої речовини — клею. Загорявся він від тертя об будь-яку поверхню: стіл, підошву взуття, сукно. Ті сірники були недорогі, кишенькові, проте не без вад, і головна з них та, що головка при запалюванні вибухала, розкидаючи навколо багато іскор. Це було настільки небезпечно, що в деяких краї-

нах, зокрема в Данії, Фінляндії, Голляндії, Швейцарії, Німеччині, навіть забороняли виготовляти фосфорні сірники, а в Росії 1892 року їх оподатковано подвійним податком. Навіть нині діє міжнародна угода про заборону вживати білий фосфор для виробництва сірників.

Слід було знайти щось нове. У 1835 році замість бертолетової солі почали застосовувати суміш окису свинцю і перекису марганцю. Однак ці сірники погано займались, розсипали снопи іскор, а крім того, виділяли неприємні гази. Тоді їх стали насичувати воском, стеариною, парафіною, що значно поліпшило якість та здешевило вартість сірників.

Відкріймо коробочку й візьмімо сірника. Довжина його близько 45 міліметрів, переріз 2 міліметри. Солом-

ка сірника зроблена з того ж матеріалу, що й коробка, — найчастіше з осики. Іноді беруть тополю, березу. Щоб сірник не тлів, соломку просочують фосфорнокислим амонієм, кислим розчином суперфосфату. До складу кольорової головки сірника входить близько десятка різних речовин.

Промисловість виробляє нині різні види сірників, у тому числі для туристів, рибалок, мисливців, геологів, полярників. Вони не гаснуть на вітрі. Є димозі сірники, бенгальські, що дають кольорове світло, і т. ін.

В усьому світі за рік виробляється 50 мільйонів коробочок сірників. Якби цю річну продукцію витягти в один ряд, нитка з сірників майже дорівнювала б відстані від Землі до Сонця.

Н. Борисів

“ЧЕСНИИ” ЗЛОДИЙ

Югославському селянинові Гасимові Фейзі вкрав був одного дня злодій 800.000 динарів — все, що він заощадив собі, щоб могли купити собі власну хату.

Минуло декілька днів і селянин знайшов під дверми свого мешкання скриньку, а в ній 700.000 динарів та листа такого змісту: “Пересилаю вам решту грошей, що їх я вкрав. Крадучи, я не знав скільки там є. Тепер я взяв собі те, що мені потрібне, решту ж вам повертаю”.

ХТО Є ЖИДОМ?

“Хто є жидом?” — відповідь на це питання дає новий розпорядок міністра внутрішніх справ в Ізраїлі, Моше Шапіро. Він тісно зв’язує поняття жида з Мойсеевим віровизнанням.

Жидом, за тим розпорядком, є діти з батька або матері; які не змінили свого Мойсеевого віровизнання. Зате не всі громадяни Ізраїлю мусять бути жидами: це стосується м. і. мусульманських арабів, що є громадянами Ізраїлю, не-жидів імігрантів і жидів, що змінили віровизнання.

ЕЛЕМЕНТАРНІ ЧАСТИНКИ В РУСІ

Як відомо, газ складається з великої кількості маленьких частинок — молекул. Більшість їх утворилася самостійно з ще менших частинок — атомів, здатних вступати в різні сполучення.

Кінетична теорія газів дозволила визначити розміри і рух молекул та атомів. Молекула водню складається з двох атомів, що обертаються один навколо одного. Вона, так би мовити, подібна до кулі радіусом десять мільйонних міліметра. І все ж молекул в одному кубічному сантиметрі водню (в нормальних умовах) так багато, що ланцюжок з них витягся б на шістьдесят мільярдів кілометрів — це в чотириста разів більше за відстань від Землі до Сонця. В результаті кожна молекула в нормальних умовах одержує до десяти мільярдів поштовхів за секунду.

Швидкості молекул можна порівняти із швидкістю кулі, що вилітає з рушниці: при нулі градусів за Цельсієм швидкість руху молекул водню становить 1630 метрів за секунду, а кисню — 375 метрів. Молекул так багато, що пробіг їх по прямій між двома поштовхами ледве дося-

гає одної десятимільйонної міліметра при нормальному тиску. У пустоті при найбільш глибокому лабораторному вакуумі в одному кубічному сантиметрі все ж залишається близько чотирьох мільйонів молекул газу. Але тут шлях між двома поштовхами досягає вже 500 кілометрів, тобто молекули практично не стинаються між собою.

Здається дивним, що в повітрі, яким ми дихаємо, є частинки з такою великою швидкістю. На щастя, вони надзвичайно легкі.

Середня швидкість для більш важких молекул трохи менша. Вона змінюється залежно від температури: Для кисню, наприклад, вона падає до двохсот метрів на секунду при мінус 200 градусах. Поблизу абсолютного нуля кінетичка енергія молекул настільки мала, що не може подолати сил зчеплення між ними. Рух їх переходить у коливання навколо середнього положення. При нулі (мінус 273 градуси) газ перетворюється на тверде тіло.

З підвищенням температури молекули починають рухатись і розривають сили

зчеплення, однак молекули ще зв'язані притяганням і не можуть вільно рухатись у різних напрямках. Це — рідинний стан. Перехід з рідинного стану в газоподібний відбувається при температурі, що залежить від тиску на рідину, оскільки зовнішній тиск сприяє зчепленню частинок.

Розпилення молекул не є остаточним ефектом нагрівання. Коли температура піднімається ще вище, поштовхи здатні вже розірвати атомні зв'язки. Деякі молекули, наприклад багатьох органічних речовин, розпадаються при кількох сотнях градусів.

РОЗЩЕПЛЕННЯ НЕВТРОНІВ

Цікаві явища відбуваються в реакторі при розщепленні нейтронів, звільнених під час поділу урану. Реакція підтримується так званими "термічними" нейтронами, оскільки їх енергія (0.025

Я. ОНИЦУК і С-ка
обезпечення
(також продаж реальностей)
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. LE 4-4241

електроновольта) межує з енергією частинки в термічній рівновазі з середовищем. Ці нейтрони мають швидкість 2,200 метрів на секунду. Вона, зрозуміло, була більшою в момент розпаду, але уповільнилась, проходячи через графіт або важку воду.

При відсутності сповільнювача ці "бистрі" нейтрони, рухаючись із швидкістю 10,000 кілометрів на секунду, викликають розпад атомів урану 235 і виділення нових нейтронів, кількість яких у ланцюговій реакції безперервно зростає. Можна підрахувати, що в цих умовах послідовні розщеплення відбуваються за п'ять стомільйонних секунди. **З. П.**

ЯКИЙ ТИРАЖ ФРАНЦУЗЬКИХ КНИЖОК?

Французький тижневик "Артс" опублікував інформації про тираж літературних і наукових видань на терені Франції. Виявляється, що тираж на літературні твори виносить в середньому тільки 8.000 примірників, на новості з літератури — 12.000, на літературні "бест-селери" — 20.000.

Пересічно дві на три книжки друкуються тиражем 5.100 примірників. Початкуючі добрі автори можуть рахувати на тираж не вищий як 1.500 прим. Зате скандалістика друкуються тиражем 200.000.

Молодеча й виховна література друкуються в середньому тиражем 17.500, мистецькі ілюстровані видання — 24.300, правнична література — 2.920, медична література — 1.885, наукові твори — 1.930.

НОВЕ В МОДИ

Цього року у світі моди почалася справжня революція, що почасти переходить у завзяту війну. Її спричинив Дім Діора, впровадивши стиль, який деякі креслярі назвали: “безлінійним”, “плоским” і — “безгрудим”. Цей дивакуватий стиль, замість підкреслювати всі жіночі прикмети, ховає їх, майже анулює!

Не диво, отже, що жінки усього світу і прихильні їм креслярі підняли “там-та-драм” з цього приводу та вивісили Сен Льюренові змагання до останнього ґузика та петельки! В той час, коли Уай Сен Льюрен зводить жінок під знаменик дошки, трапезу і змодернізованого “мішка”, інші під проводом Дому Найна Річчі, докладають усіх зусиль, щоб жінок заокруглити, зфемінувати і підкреслити все те, що Сен Льюрен заперечує. Як контраст до його бездимензійних коробковатих креацій вони кинули на ринок жіночі одяги повні складок, морщень, “буфок” і хмароподібних спідничок, припнятих до дуже тонесенького стану. Так, що в найближчих сезонах ми будемо мати суконки

зовсім прості, без стану взагалі, зі станом в якомусь місці між талією і колінами, зі станом у “стані” і аж під грудьми, як за Напсмеонової Джозефіни! Крім цього одяги будуть прикрашені свого роду “підборідками” — довгими аж до колін, та цілою батерією ґудзиків, які одначе матимуть своє пристановище в першу чергу на плечах, що змусить жінок постійно кликати когось на поміч, щоб з ними дати собі раду.

Коральовий і туркусовий кольори далі втішаються чи не найбільшою популярністю, особливо, коли йдеться про “аксесори” та біжутерію.

Костюми (спіднички та жакети) здебільша заступлені ансамблями, що складаються із суконки та тричвертевого жакету, або коротенької нагортки. Довжина одягів далі сягає до колін. Вечірні суконки часто є короткі спереду і довгі “з хвостом” ззаду.

Капелюхи носяться, наче авреолу чи радше вони нагадують “літаючі тарілки”, причеплені в якийсь спосіб до потилиці.

Модні є теж всякого роду

береги. До плащів з великими комірами та широкими рукавами далі носяться капелюхи високі з опадаючими майже аж на підборіддя — крисами.

Майже всі одяги мають великий викрій довкола шиї і на день і на вечір. Особливо модним є трикутникове декольте на плечах, що своїм долішнім вістрям спирається чуть-чуть вище пояса.

Взуття залишається з гостро закінченими носиками, але вже не такими демонстративними, як за попередніх сезонів. Високі, шпилькоподібні закаблуки чомало

відповідають свою “лебедину пісню”, а їх місце заступають закаблуками з поширеними підставами.

В загальному можна сказати, що найближчі сезони не принесуть якихось особливих радикальних змін у моді. Маленьке переміщення стану, відчеплення чи пришиття тут чи там кількох гудзиків, заміна вузького паска широким, поширення викрою біля шиї, а може тільки добре хемічне чищення (клінерс!) оце і все, чого ваша переношена гардероба наразі потрєбує.

Віра Ке.

ЩЕ ПРО МАЗЕПИНСЬКІ МАРКИ

Як ми раніше згадували, українці в Англії теж відзначили ювілейний Мазепинський Рік окремим філателістичним випуском, а саме маркою, що її рисував Ростислав Глушко, а видав “Союз Українців

ляе портрет гетьмана і напис в англійській мові, а між ними тризуб і геральдично правильний герб роду Мазепів. На горішньому маргінесі аркушика маємо напис: “Нехай вічна буде слава”, а на долішнім — “Же през шаблі маєм права!”

Цим випуском СУВ продовжує традицію видавання українських недержавних марок в Англії.

Аркушик можна замовляти:
 Association of Ukrainian
 in Great Britain
 49 Linden Gardens
 Notting Hill Gate
 London W.2; England

С. Г.

у Великій Британії”. Ця марка появилася 11. 7. 1959 року у формі аркушика-четверобльоку, який складається з ясносиньої, вишневої, помаранчевої і яснозеленої купюр. Рисунок марки, що ділиться в основному на дві половини, представ-

І ВОНИ “ВІДЗНАЧИЛИ” МАЗЕПИНСЬКИЙ РІК

Як відомо, українське громадянство у вільному світі в 1959 році відмічало 250-ліття програного бою під Полтавою, а виграного

відродження новітнього українства-мазепинства, що його очолив гетьман Іван Мазепа.

Інакше відмічали 1959 рік росіяни. Коли російська еміграція раділа з нагоди 250-ліття перемоги Петра I над союзниками Карлом XII й Іваном Мазепою, сучасна Росія радше лютувала в злості на давніших "мазепинців" а сучасних "буржуазних націоналістів".

З нагоди роковин бою під Полтавою емігрантські російські "разведчіки" (скавти) в Німеччині назвали свій літній табір "Полтава" і з тої нагоди випустили окрему марку, яка зображує стилізований табір, емблему "разведчиків" і має напис "Почта Русских Скавтов. Лагерь Полтава. 1909-1959". (В

...)

ХТО БУДЕ НАСТУПНИМ ЧЕМПІОНОМ У ФУТБОЛІ?

Коли в 1930 р. футбольні акробати з Уругваю добули чемпіонат світу, а згодом ще й повторили цей успіх у 1950 р. — спортовий прес-тиж цієї малої держави на Південно - Американському Континенті піднісся до позему фінляндської потуги за часів славного Нурмі. Між любителями футбольного спорту народилася особлива пошана до швидкої мережкової гри, ефектовних солових пробів та штуки експериментування з м'ячем, що ними так гарно володіли уругвайські змагуни.

Минали роки і на зміну прийшла велика доба Італії, Німеччини, а останньо Бразилії. Особливо після бразильської перемоги в Сток-

KUSHNIRS CREDIT JEWELLERS

529 Queen St. W. EM 6-1384

ювілерний магазин

Перстені, годинники, срібло;
фотоапарати, порцеляна

1959 році російські скавти на еміграції обходили 50-ліття їхнього скавтингу, тому на марці є дати 1909-1959). Марка вражає своїм червоним тлом, на якому є чорний рисунок.

На маргінесі цієї марки згадаємо, що в Парижі російські емігранти випустили бронзову і срібну медаль, видані теж з нагоди 250-ліття Полтавського бою. С. 1.

гольмі ніхто не думав про можливість відродження уругвайської футбольної дружини, тим більше, що вона, як знаємо, в 1958 р. навіть не закваліфікувалася до першої 16-ки.

Та ось нова сенсація, Уругвай стає ц. р. несподіваним першуном у відкритому турнірі за мистецтво Південної Америки, розгромивши Бразилію 3:0, Аргентину 5:0 та Еквадор 4:0. Єдиний втрачений пункт — це нерішена до Парагваю, відвічного конкурента всіх фаворитів.

Невже ж Уругвай сягне за третій чемпіонат світу? Видається, що так. Але кінцеву відповідь на це питання дасть нам недалеке майбутнє.

Роман Дубляниця

ПІЗНАЙТЕ КРАЩЕ КАНАДУ
ПИШІТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЙНИМИ
БЕЗПЛАТНИМИ КНИЖКАМИ

в англійській або
французькій мові

Чим краще пізнаєте Канаду тим приємніше буде вам життя в ній.

Література, що її можна дістати в англійській або французькій мові знайомить вас із канадійською географією, історією, державним устроєм, природними багатствами й мистецтвом Канади. Все це є безперечно цікаве

для всіх новоприбулих, а ще більше важливе і цікаве для їх дітей.

Щоб одержати бажаний примірник книжки, треба просто вповнити залучений формуляр, вислати його до Відділу Громадянства в Оттаві. Пошту не треба оплачувати.

Еллен Л. Фейрклоу
Міністер Громадянства й Іміграції

Citizenship Branch
Citizenship Building
Ottawa, Ont.

Please forward to:

Name:

(Пишіть друкованими буквами)

Address:

слідуючу книжечку: (зазначуйте тільки в одній мові)

В англійській мові

- Our Land
- Our History
- Our Government
- Our Resources
- The Arts in Canada

В французькій мові

- Notre Pays
- Notre Histoire
- Notre Gouvernement
- Nos Ressources
- Les Arts au Canada

УКРАЇНА

Свято в Сосниці. — Сосниця, засипана незайманим снігом, виглядала надзвичайно святково в день відкриття хати-музею Олександра Довженка. Здавалося, не лише люди, а й саме містечко й природа Придесення, так натхнено оспівані Олександром Довженком, задалегідь підготувалися до вшанування свого видатного сина, зачарованого красою рідної землі. Типово українська чепурна хата під соломою. Низькавата стеля. В передній кімнаті — піч. В кімнатах з любов'ю зроблена експозиція: картини, фотографії, книги, документи та інші матеріали. Добре задумано і з душею зроблено. Все цілком відповідає назві "хата-музей". Коли оглядаєш ці дві кімнати, то, з одного боку, тобі здається, що ти таки в оселі: ось тебе привітають господар і господиня, шмигне на двір десь у тебе під руками малий Сашко... Куди? На городи, на загребелля, а може, аж на Десну, що вабить і чарує його дитячу душу... І пахне затишним, житлом. А з другого боку — це таки музей. З цінними матеріалами, вивчення яких допомагає повніше зрозуміти творчий шлях, саму душу видатного письменника, кіномитця, громадського діяча.

"Усмішки" Остапа Вишні естонською мовою. — Твори видатного українського письменника Остапа Вишні набувають все більше популярності в Естонії. Починаючи з 1953 року, були перекладнені на естонську мову і друкувалися в періодичній пресі такі його гуморески, як "У рідвяну ніч", "Діла, діла", "Геометрія", "Зоре моя вечірняя", "Сон", "Мислитель" та інші. Зараз у додатку до республіканського літературного журналу "Лоомінг" ("Творчість") надруковані окремою книгою його оповідання "Мисливські усмішки" з короткою

біографічною довідкою про автора. Переклад здійснено безпосередньо з української мови відомим естонським перекладачем М. Нурмін за виданням "Мисливських усмішок" (1958). Тираж книги 20 тисяч примірників. Естонський читач тепло зустрів "Мисливські усмішки".

Університет фізичної культури у Львові. — У Львові створено народний університет фізичної культури, де любителі спорту слухають лекції з історії, теорії і методики фізичного виховання, фізичної культури дітей, жінок, людей похилого віку тощо. При кафедрах інституту зорганізовано постійно діючі семінари підвищення кваліфікації працівників фізкультури і спорту.

Великий інтерес до французької культури. — Між українським і французьким народом наві'язуються щораз тісніші культурні зв'язки. Великою популярністю втішаються в Україні твори французьких композиторів — Берліоза, Бізе, Массне, Сен-Санса. У свій час княині з щирою українською гостинністю приймали колектив симфонічної оркестри паризького радіо і телебачення, а також ансамбль французьких артистів на чолі з Івом Монтаном. У Франції побувало чимало наших видатних музикантів і співаків, а також місцевих колективів, зокрема, заслужена капеля "Думка", ансамбль танцю та ін. У міжнародних конкурсах в Парижі і Тулузі брали участь і повернулися в Україну лауреатами молоді виконавці: О. Пархоменко, В. Климов, Н. Школьнікова, Є. Мирошниченко, В. Тимохін, Б. Руденко та ін. З великим успіхом проходить в Україні перегляд ряду французьких фільмів. Мільйони українських слухачів з інтересом слухали недавно концерт з Парижу, який транслювався по радіо.

В січні відбувся в Колонній залі Київської філармонії симфонічний концерт з творів французьких композиторів.

Справжні прощі на могилу Шевченка. — Впродовж 1959 року відвідало могилу Тараса Шевченка понад 100,000 людей з найвіддаленіших куточків України та закордону.

Англійські бібліотекарі в Києві. — Чотири дні перебувала в Україні делегація англійських бібліотечних працівників. В складі делегації були: директор бібліотеки Бірмінгемського університету Гамфрейс, директор Едінбурзької публічної бібліотеки Поттінгер і представник Британської бібліотечної асоціації Томпсон. Вони ознайомилися з визначними місцями столиці, були присутні на балеті "Лебедине озеро" в Київському академічному театрі опери та балету ім. Т. Шевченка й оглянули низку бібліотек.

СССР

Кількість мешканців. — В СССР опубліковано детальні дані про національний склад населення, які одержано під час минулорічного перепису. Виявляється, що в Сов. Союзі призналося до української національності 36,981,000 людей (пригадуємо, що на території УРСР живе 41,892,000 населення). Росіян є в СССР 114,588,000, білорусинів — 7,829,000, узбеків — 6,004,000, татарів — 4,969,000, казахів — 3,581,000, азербайджанців — 2,929 тисяч, вірменів — 2,787,000, грузинів — 2,650,000, литовців — 2,326 тисяч, жидів — 2,268,000 (з цього 840,000 живе в Україні), молдаванів — 2,214,000, німців — 1,619,000 і т. д. В загальному живе в СССР 108 національностей, в цьому й 132 тисячі циганів.

КАНАДА

Рекордовий бюджет. — Канадський уряд намітив на наступний фінансовий рік 1960-61 бюджет з рекордовою сумою витрат 5,740,-168,920 доларів. Додатково передбачається ще видати 590 мільярдів на старечі платні. Отже разом уряд потребуватиме 6,3мільярди доларів. З цього четвертина (1,593,-272,266 дол.) призначена на оборонні цілі.

Ціни. — Між груднем і січнем індекс цін в Канаді обнизився на 0,4%. Але така обнижка є зовсім нормальною для місяця січня. Порівнюючи ціни з січня 1960 з тим самим місяцем попереднього року, то в цьому році товари подорожіли на 1,1%.

Менше вінчань, більше народин. — В 1959 році народилося в Канаді 486,000 дітей. Нових подруж прибуло 127,000. Померло в 1959 році 141,000 людей, — з цього в Онтаріо — 51,528, в Квебеку — 35,000; в Брит. Колумбії — 14,284.

Прем'єр Діфенбейкер залюбки подорожує. — Прем. Діфенбейкер увійде в історію, як той, що найбільше подорожував. За час свого прем'єрства він зробив уже досі понад 80 000 миль. На травень планується його подорож до Лондону на конференцію прем'єрів Коммонвелту, восени він поїде до Японії, а з початком зими до Нігерії. Отже можливо ще в цьому році він переступить межу 100,000 миль.

Найбільше грошей видала на подорожі мін. Ферклов. — Найбільший рахунок на кошти допорожей виставила міністер імміграції і громадянства, пані Ферклов (6,526 дол.), другим був міністр торгівлі Черчіль, третім — міністр праці М.

ЯКЩО ВИ НЕ ВИСЛАЛИ ЩЕ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1960 РІК, ЗРОБІТЬ ЦЕ ЛАСКАВО МОЖЛИВО ЯК НАЙСКОРІШЕ!

Стар. Прем'єр витратив 1,758 дол., а міністр закордонних справ Грін тільки 1,128 дол.

Чого білі краватки? — Запрошені на церемонію відкриття Національної галереї в Оттаві гості мали обов'язково явитися в приписаному одягу (чоловіки мали мати на шії білі краватки). Така вимога знайшла відгук аж у федеральному парламенті, де один з послів назвав це зумисною перешкодою, щоб не допустити менш заможне населення. Лідер опозиції Л. Пірсон іронічно замітив, що в наслідок сумного фінансового стану тієї установи логічніше було б одягнути чорні краватки.

520 канадійців згинуло в пожежах в 1959 році. — Кожного року гинуть у пожежах сотні канадійців. Цьогорічне число жертв є все таки нижче від 1958 р., коли згинуло 532 особи, та від 1957 р., коли згинуло 637 осіб. — В загальному, впродовж минулого року зареєстровано 85,000 пожеж, що спричинили матеріальну шкоду вартості 118 мільйонів доларів.

НІМЕЧЧИНА

Невеликі кари для вандалів. — Суд у Кельні засудив двох молодих німців, які спрофанували жидівську синагогу в Кельні та спричинили хвилю антисемітських виступів у всьому світі, на короткотривалє ув'язнення: — Арнольда Струнка — на 14 місяців тюрми й Павля-Йозефа Шенена — на 10 місяців. Перед судом вони не виявили ніякого жалю, навпаки, заявили зухвало, що бажали звернути увагу світу на небезпеку, яку становлять жиди для германської раси і заперестувати проти напису на пам'ятнику жертвам нацизму, де пишеться, що роки 1933-1945 були "найганебнішими в історії Німеччини". — Багато студентів, які брали участь у антижидівських демонстраціях, звільнено. Не диво отже,

що лагідний присуд осмілів заступника неонацистської партії Райху Оттона Гесса виступити з промовою, в якій він сказав, що Гітлер і Муссоліні врятували світ перед комунізмом.

Чотири мільйони жертв Другої світової війни. — Професор Шрам з університету в Геттінгені обрахував, що в часі Другої світової війни Німеччина втратила понад чотири мільйони людей. Під кінець війни військове німецьке командування мало занотованих 3,913,403 вояків вбитих чи пропавших без вісті. Проф. Шрам думає, що крім цього згинуло ще біля пів мільйона цивільного населення. — Не взяті тут до уваги в'язні концтаборів і таборів примусової праці, яких було 10 мільйонів.

БЛИЗЬКИЙ СХІД

Ас-Сад Аль-Нпі — гребля Асуанська. — Якщо подивитися на карту Африки і уявити собі на мить, що Білий і Голубий Ніл це дві ноги людини, то в місці, де мало б бути серце цієї велетенської людини, лежить Асуан. 9 січня ц. р., о 10-й годині ранку неподалік від місця майбутньої греблі було підірвано 11 тонн динаміту. В повітря злетіла ціла гора — 15 тисяч кубічних метрів скельних порід. Так почалося будівництво. На будові Асуанської греблі все вимірюється незвичайно великими цифрами. Висота греблі дорівнюватиме 111 метрів, ширина — 1,200 м., а у довжину вона простягнеться на 5 тисяч метрів. Цей колосальний мур з граніту утворить озеро-резервуар, шириною від 6 до 30 км., а довжиною — в 350 км. Озеро міститиме 130 млрд. кубічних метрів води.

ЯПОНІЯ

Про край і мешканців. — Японія нараховує 90 мільйонів мешканців, які живуть на території не більшій за

американську Каліфорнію (її заселює всього тільки 15 мільйонів людей). Все такі японці з оптимізмом дивляться на своє майбутнє, рахуючи на те, що стануть вони велитеським заводом, де будуть продукувати товари для потреб всієї Азії. — Токіо є найбільшим містом світу. Побіч чудових модерних кварталів є там також дільниці з накопиченими один біля одного дерев'яними дімками. — В Японії працюють чоловіки і жінки, але за працю жінки платяться там тільки четвертину заробітку чоловіка. Мало жінок є на керівних постах. — В минулих сторіччях японки відігравали дуже важливу роль в літературі і мистецтві. Жінка Мурасаки-Шікібу була в X сторіччі творцем японського роману. Відомий на весь світ театр Кабукі заснувала в XVII сторіччі також жінка — Окуні. Існує він і досі, але — наче на гламі — виступають на його сцені самі тільки чоловіки, які виконують також і жіночі ролі.

Мішіко вручено "пояс материнства". — Під час спеціальної дуже старовинної церемонії вручено дружині японського престолонаслідника принцесі Мішіко "пояс материнства", що має вчинити легким народження дитини, яка стане можливо 126 імператором Японії. Цей пояс має допомогти плодові виростати в найідеальнішій позиції. Він з білого шовку, довгий на 12 стіп і прикрашений багатими вишивками. — Приніс цей пояс до палацу принцеси емісар принца Такаматсу, молодшого брата імператора. Зчерги посланці Акігіто і Мічіко поспішили до трьох святинь імператорського палацу, щоб сповістити про церемонію духів предків. — Дитина повинна народитись десь у перших днях березня. Японський народ буде негайно повідомлений про її пол і вагу. Якщо дитя народиться перед полуднем, то святкування з цього приводу відбудуться ще того самого дня. Коли ж попо-

лудні, то будуть вони наступного дня. Якщо це буде хлопчик, то йому вручать у подарунок шаблю. Коли ж дівчинка, то вона дістане шаблю і "гакама" — старовинний одяг, який буде витканий в день її народження. В тиждень після народження відбудеться церемонія купелі, т. зв. Юамі-Но-Гі.

Що 38 секунд вінчання, що сім хвилин розвід. — Японія, це країна, де відбувається найбільше число вінчань у світі. Особливо багато їх в Токіо. Деякі міські управи мають спеціально достосовані до слобних церемоніялів будівлі. Кожних 20 хвилин входить до залі нова пара новоженців. Як тільки ждець шінто закінчить релігійний обряд, молоді переходять в тому ж будинку до фотографічного студія, а звідти до реставраційної залі на обід. По закінченні прийняття при дверях жде вже авто, яке везе молодят на "медовий місяць" в одну з близьких надморських місцевостей.

Життєвий рівень і ціни. — Як скрізь, в Японії є багаті і вбогі люди. Багатші мають модерні мешкання, електричні кухні, холодильники, телевізії й авта. В загальному зарплатні і ціни в Японії багато нижчі, як в Америці. Той, хто заробляє вже місячно 35,000-50,000 ен (139 доларів) може сплачувати авто ратами. Але тільки невеличке число японців дістає таку місячну платню. Компанія Шін Мітсубіші випускає в березні вози "Мітсубіші 500", що будуть продаватися по 1,106 дол. Акліматизація шістькімнатного мешкання коштує 278 дол.

EUROPEAN MARKET

Петра Гавришкевича

3075 Dundas St. West
Toronto, Ont. Tel.: RO 2-5967

Доставка до домів.

НАУКА — ТЕХНІКА

Підводний телефон. — у Флядельфії розроблено телефонічний апарат нової конструкції для роботи під водою — “Аквавонс”. Він являє собою комбінований передавач і приймач вагою близько трьох кілограмів. Мікрофон міститься під щільною маскою плавця.

“Аквавокс” перетворює звукову енергію, тобто енергію мови, на електричну, а останню — на хвилю. Поширюючись, хвиля потрапляє в приймач другого абонента і перетворюється на електроенергію, а потім на звук. Дальність дії “Аквавокса” — близько двох кілометрів. Апаратом можуть успішно користуватися водолази й спортсмени-аквалангісти.

Плястмасові гвіздки. — Такому цвяхові властиві висока міцність і в'язкість. Якщо він випадково опиниться в дощі, яку перелиють, із шилкою нічого не станеться: вона переріже гвіздок, мов сірника.

“Льодовий музей”. — В США створено незвичайний музей. У спеціальних холодильних шафах зберігаються пробні льоду, взяті з різної глибини льодовиків Гренландії та Антарктики. Вивчивши частинки метеоритного пилу й вулканічного попелу, що містяться в них, а також квітковий пилочок і мікроби, які зрідка трапляються в пробах, дослідники сподіваються одержати важливі для науки дані.

Одяг з алюмінію. — Так, з алюмінію! Такий одяг дуже добре захищає від жару доменних печей і при гасінні пожеж. Його захисна дія основана на відбивній здатності алюмінію, який не абсорбує теплових променів, а майже зовсім відбиває їх.

Дим з пластмаси. — У США розроблено спосіб одержання диму з пластмаси. Щоб одержати гакий

дим, рідку плястмасу направляють у турбіну, де вона нагрівається і в подрібненому стані викидається в повітря. Там з неї утворюється кольорова хмара. Кольорові хмари такого типу використовують в рекламних цілях. Але вони можуть знайти і більш важливе застосування. Так, учені вважають, що на штучних супутниках можна було б установити спеціальні пристрої, які створювали б металізований дим. Його здатність добре відбивати хвилі радіолокаційних установок дала б змогу організувати добре спостереження за польотом супутника. Крім того, хмари з плястмаси можуть служити засобом захисту рослин від приморозків і спеки, а також як середовище, з допомогою якого можна розсіювати отруту проти шкідників. Спеціалісти вважають, що перед плястмасовим димом відкриваються широкі перспективи його використання в різних галузях науки і техніки.

Новий парашут. — Журнал “Еркрафт” повідомляє про нову конструкцію парашута типу “Діл”, який відкривається з швидкістю вибуху, незалежно від умов обтікання його повітряним потоком. Щоб забезпечити моментальне розкриття парашута, літун використовує в ньому прилад, що включається з допомогою вибухового патрона, а також пістолет з кількома радіально розташованими дулами; вистрілені звідти заряди розтягають парашут. Загальна вага цих зарядів і приладу невелика. Заряди прикріплені до країв купола. Вони витягують його і надають йому форми, подібної до тієї, яку набирає парашут, наповнений повітрям. На це витрачається приблизно півсекунди. Звичайний парашут відкривається під впливом повітряного потоку, який витягає його; потім динамічний тиск розправляє і надуває купол. Але під час польоту, коли повітряна швидкість і кінетична енергія майже дорівнюють

нулеві, така система розкриття парашута стає неуспішною. Цей недолік цілком усувається при застосуванні нового спускового механізму.

Спосіб тривалого зберігання молока. — Інженер-механік Жан Візер у Люксембургу винайшов новий спосіб тривалого зберігання незбираного молока, причому при температурі плюс 20 градусів воно не втрачає своїх якостей до трьох тижнів, а при плюс 8 до року. В чому полягає цей спосіб? У бутель, заповнений пастеризованим молоком, під тиском три атмосфери нагнітають кисень. Він і запобігає розвитку анаеробних бактерій, а, отже, і скисанню молока. Цікаво, що аналіз обробленого таким чином молока, проведений через рік після початку експерименту, показав незмінність його хімічного й вітамінного складу і смакових якостей.

Риба на глибині 37,000 стій. — Відомий французький дослідник морських глибин професор Піккард повідомив, що він зустрів рибу на глибині понад 12,000 метрів. Була вона завдовжки одної стопи і пливала свobodно, не зважаючи на те, що її тіло находилося під тисненням 300 тонн.

Скам'янілі ліси під льодовиками Антарктики. — Зусиллям вчених багатьох країн зібрано під час геофізичного 1958-1959 року чимало нових наукових інформацій про Антарктику. Виявилось, що під грубими льодами находиться скеля з скам'янілими останками багатолітні з-перед багатьох сотень років. Гори Антарктики є продовженням Корделерів Андів Південної Америки.

МЕДИЦИНА

Квітковий пилок у медицині. — Вже давно як лікарські засоби вживаються мед і бджоляна отрута. Тепер арсенал медичних препаратів збагатився також і квітковим пилом. Французькі лікарі виявили, що цей пилок має цілющі властивості. Так, у людини, яка, хворіючи на недокрів'я, протягом місяця приймає щодня чайну ложку пилку, кількість червонокровців в 1 см³ крові збільшується на 80,000. Щоб збирати пилок, французькі аптекарі встановлюють перед вуликом дрітні сітки. Коли бджола пролітає до вулика крізь сітку, частина пилку затримується і падає в скриньку. Так з одного вулика за рік можна зібрати 2-4 кг. пилку. Дослідженнями встановлено, що пилок містить десять амінокислот, шість вітамінів, дев'ять гормонів, а також солі заліза, магнію та кальцію. З квітового пилку французькі заводи вже випускають у вигляді таблеток лікувальний препарат.

Нова техніка в радіології. — Три монреальські лікарі: Беннет, Лінч і Твіді, продемонстрували нову техніку пересвітлювання променями "Х" плоду в лоні матерей, яка вчетверо зменшує кількість радіації. Для цього застосовується швидкобіжні фільми, що по виявленні дають лікареві достаточні відомості про положення дитини.

І досі невідомо, що спричинює недугу мускулярної дистрофії. — Живемо в добу великих відкриттів у медицині. Кожного дня медицина чинить нові кроки, наближуючись до збагнення причини, способів лікування і врешті повного знищення хворіб, які вигублюють людський рід. Але існують ділянки, де не зроблено ще ніякого поступу. Однією з них є досить поширена недуга мускулярної дистрофії. В самій тільки Канаді існує 20.000 до 30.000 жертв. прикутих до крісла дистрофією. в цьому бодай дві тре-

Д-р ПЕТРО ГЛІБОВИЧ

дентист

242 Runnymede, Toronto, Ont.

Tel.: RO 7-6124

тини дітей. Лікарі знають тільки, що це прогресивна дегенерація мускульних волокон, але що її викликає та як цьому запобігти — невідомо.

Аорта з плястики. — Німецькі професори Павлі і Ценкер з університету Марбург перевели на собаці небувалий досі експеримент, витявши йому природну серцеву артерію і прищепивши на її місце штучну — з пористої плястики. Собака продовжує жити з штучною артерією.

Очний банк. — Може дехто і не знає, що в Канаді вже існує "очний банк", де зберігається під цю пору 205 очей. — Існують пошкодження очей, де перещеплення рогівки із здорового ока може повернути зір. На щастя, можна звжити для цієї цілі також очі померлих людей, що їх виймається до кількох годин по смерті та опісля відповідно консервується. Є чимало жертвених людей, які за життя записують "банкові" свої очі. Недавно, напр., страчено в Канаді одного душегубця, який зробив останнє добре діло, подарувавши свої очі. В самій тільки провінції Онтеріо список очних жертводавців нараховує 5.000 прізвищ. Чимало сліпців вже відзисало зір та безмежно вдячні своїм померлим жертводавцям.

Радіоактивність вб'є тисячі дітей? — Між лікарами-спеціалістами ведеться тепер оживлена дискусія: одні кажуть, що дотеперішні атомові вибухи не мають ще згубного впливу на здоров'я майбутніх поколінь, другі — це заперечують. Д-р Гордон Каплан, професор медфакультету у Вінніпегу, заявляє, що людство ще 8.000 років відчуватиме на собі наслідки атомової радіації з дотеперішніх експериментів. Для багатьох тисяч дітвори, особливо народженої ще перед 1966 роком, ця радіація буде згубною.

Світова проблема ч. 1: малярія. — Усі ми тут, на північних континентах цікавимось побороюванням рака та серцевих недуг, забуваючи про те, що світовою проблемою урядів здоров'я є все ще давня недуга — малярія. І досі становить вона загрозу майже для одного мільярда людей. Завдяки спільним зусиллям усього людства пощастило вже винищити цю недугу в 13 південних країнах, а в 92 інших ще ведеться завзята боротьба. Є ще 56 країн, де панує малярія. Ця недуга не така страшна своїми смертними жертвами, як радше тим, що виснажує постійно людей, відбираючи їм охоту жити і працювати.

21 прокажених канадійців. — Страшна недуга прокази не поминула й Канаду. Тут живе ізольовано і під дбайливою лікарською опікою в Тракаді (Нью Брунсвік) 21 прокажених.

Затримано серце пацієнта на 97 хвилин. — Одному шведському лікареві вперше в історії медицини пощастило провести дуже складну операцію, затримавши биття серця пацієнта на півтори години. Оперованою була 20-річна жінка.

АРХЕОЛОГІЯ

Таємниця древного Воїня. — Учасники Кременчуцької експедиції Інституту археології Академії наук УРСР закінчили розкопки старорукраїнського міста Воїня, про яке досі мало що було відомо. Розкопки велися поблизу села Воїнська Гребля, де незабаром розіллється води Кременчуцького моря. Результати чотирирічних досліджень являють великий науковий інтерес. У літописах перша згадка про Воїнь відноситься до 1055 року. Розкопки показали, що його заснував ще в X сторіччі великий князь київський Володимир Святославич одночасно з рядом інших фортець, які захищали півден-

ні і південно-східні рубежі стародавньої Русі від спустошливих набігів кочівників. Воїн стояв на правому березі ріки Сули, де вона впадає в Дніпро. Він був великим торговельним центром Київської Русі на великому водному шляху "з варяг у греки". До воїнського Кремля (дитинця) примикав міський посад. Город оточений був земляним валом з міцними дерев'яними конструкціями та двома лініями ровів. З внутрішнього боку були господарські, складські і житлові приміщення, де жили дружинники. Археологи дослідили 8 тисяч квадратних метрів території колишнього міста. Знайдені знаряддя виробництва, предмети побуту, прикраси, зброя, монети. Висяча свинцева печатка з зображенням візантійського імператора, візантійські монети XI сторіччя та інші знахідки свідчать про прями торговельні зв'язки з Візантією. Біля стін стародавньої фортеці не раз зустрічали рішучий опір завойовники. В 1186 році ордам половецького хана Кончака пощастило зруйнувати її. Проте Воїн знову піднявся і існував ще років 50. Остаточно його знищили полчища хана Батия.

ЛІТЕРАТУРА-МИСТЕЦТВО

Картина з-перед 4.000 років. — В горах Джадо на Сагарі відкрито на скелі — 240 стіп заввишки і 1500 стіп завширшки — фреск, де зображено сільветки жінок, що виводять танець, який ще й досі живе в оазах району Кануріс, та пастухи, що женуть отару волів. Контури образів легко вирізьблені та запуснені вохрою. На сусідніх скелях знаходяться ще й інші, не зовсім досі досліджені, рисунки різних звірят та людей. Отже це справжня галерея старовинних картин, яких вік оцінюють на чотири тисячі років.

Остання картина Ель Греко. — Ньюйоркський метрополітальний музей купив тенер картину "Свя-

тий Іван відкриває містерії Апокаліпси", що є, мабуть, останнім твором великого мистця Ель Греко, що помер в 1608 році. Замовлення на цю працю він дістав був вже по 1608 році.

Музичні телепередачі з Флориди, організовані українкою. — Музична студія пані проф. Климкевич здобула собі вже заслужене місце в американському музичному житті. Доказом цього є і доручення їй організувати щомісячно музичні передачі з Маямі (ченнел 2), що їх спонсорами є Окружна шкільна рада і Рекреаційний департамент управи міста Маямі-Біч. В програмі є виключно тільки фортепіанова музика (сольові виступи, дуети, дуа, трія і квартали). Участь беруть тільки учні Студії, що одержали нагороди та відзначення на конкурсах і фестивалях. Перша передача в листопаді м. р. була присвячена італійській музиці, січнева — віденським клясикам (в історичних костюмах), а передача з 15 лютого — українській музиці (сучасні композитори). На 7 березня приготовано телепередачу музики Франції, Профансалії та Еспанії.

Серійна продукція картин модерних майстрів. — У Франції викрито аферу масового фальшування картин великих мистців. Сконфісовано 37 картин, фальшиво приписуваних Влямінкові, Морізо, Монне-тові, Руо, Коротові; Сінслеєві; Ренуарові, Дега, Піссаро і Гварді. Автором кількох фальсифікатів є маляр-декоратор з Тур Кльод Жаджер, який признався, що намалював і підписав п'ять Влямінків, трьох Моділіяні, трьох Гогенів, два Руо, одного Дега й одного Ренуара.

РІЗНЕ

Скільки коштує вбитий вояк. — Американський адмірал Генрі Еклес у своїй книжці "Logistics in the National Defence" подає цікаві ві-

домості про те, скільки в різних історичних епохах коштував державний вояк, що згинув в обороні її інтересів. Отже за Юлія Цезаря поляглий вояк коштував державі 75 центів. За часів Наполеона — \$3.000. В час першої світової війни, з кожним поляглим вояком держави, що брали участь у тій війні втрачали \$21.000. В час другої світової війни ця втрата підвищилась до \$200.000.

Мавпа Сем відбула успішний літ в космічні простори. — Американська Крайова Адміністрація Аеронавтики і Космічних Просторів повідомила 21-го січня, що 6-фунтова мавпочка самичка Сем з успіхом відбула літ в космічні простори та вернулась здорова й життєрадісна. Вона впродовж 8-ох хвилин літала на висоті 9,5 милі. Після експерименту мавпу відвезли гелікоптером до школи літунської медицини в Сан Антоніо, Тексас. Науковці планують цю самичку "одружити" з тим самцем, який минулого року з успіхом літав у космічні простори, щоб досліджувати, чи це перебування в космічних просторах має який вплив на потомство.

Ніколи не запізно одружитись. — В Сан Хозе (Коста Ріка) відбулося вінчання 105-річної Хуани Руеда з 75-річним Хуаном Хозе Пальмою. "Молодята" заручилися ще тому двадцять років. (Ждали, мабуть, на "повноліття"!).

Медичний феномен помер від цигарки. — Тому декілька місяців 31-річний Леонард Свейфілд, магазинер торонтоського "Гайдро", чудом уникнув смерті, маючи гангрену в животі. Тепер він помер, заснувши з запаленою цигаркою і отруївшись димом.

Нас відвідують мешканці Марса і Венери? — Каліфорнійський астроном Джордж Адамський каже, що так. Він стоїть на чолі зоргані-

зованого ним товариства, яке має своїх членів в різних країнах світу, що спеціально шукають контакту з гістьми з інших світів. В його посіданні є, буцімто, 300 фотографій апаратів з інших планет. Він каже, що навіть бачив на свої очі жителя планети Венус, як той виходив із своєї машини. Члени групи Адамського запевняють, що жителі інших планет подібні до нас з вигляду і настроєні мирно.

Забули поставити біля статуї літачок. — В церкві Нотр-Дам в Монреалі є статуя Пречистої, що її уважають опікункою подорожніх. Здавня є звичай ставити перед статуєю маленький кораблик чи літачок, коли хтось просить про щасливу подорож. Особливо вірять в опіку Божої Матері члени Згромадження Ст. Сульпіс, яким належить ця церква. Коли, напр., виїжджає в подорож монреальський кардинал архієп. Леже, що є також членом цього Згромадження, то завжди стоїть перед статуєю літачок. — Недавно їхав до Колумбії молодий священник о. Г. Арбур. Він відвідав параха церкви Нотр-Дам, але цей забув поставити перед статуєю літачок, що на ньому виписано: "Зглянься, Маріє, і заопікуйся подорожнім". На Ямаїці літак розбився і молодий священник згинув.

Жид подарував Папі хутро. — Ньюйоркський торгівець хутрами й видатний жидівський діяч Артур Шварц, відвідавши Папу, подарував йому горностаєву шакидку. Представникам преси Шварц заявив, що він є приятелем усіх релігій.

Взуття і влада людини. — Др психології Гардвардського університету Ричард Сієрс мав бути віцепрезидентом взуттєвої фірми Бейтс Шу Компані і вивчав психологію людей відносно до черевиків. Він заявляє, що взуття від давніх часів

грало важливу роль у житті людей. І так, старовинні греки вірили, що піджурені сіркою сандали можуть повернути до милої невірною коханого. У жидів наречена старалась закаблуком розбити склянку, вірячи, що це принесе їй щастя. Німецька дівчина вірила, що коли під час вінчання наступить на черевик молодого, то він все життя буде під її пантофлем. В Персії скидали колісь сандали з ніг, щоб виявити любов до шаха і його родини. Ще і тепер мусульмани, заходячи в храми, скидають взуття. В Шотландії кидають в новоодружених черевками на знак, що вони вибралися на новий життєвий шлях. Д-р Сієрс каже, що дехто почуває себе певним лише тоді, коли має в банку гроші, але є й такі люди, які найпевніше почувують себе тоді, коли мають вигідні черевки.

СПОРТ

Найкращі футболісти України. — Рада тренерів України затвердила склад чотирьох збірних футбольних команд УРСР.

До складу першої збірної команди увійшли: воротар О. Макаров ("Динамо", Київ); захисники — В. Єрохін ("Динамо", Київ), В. Голубев ("Динамо", Київ), В. Алябєв ("Шахтар", Сталіно); півзахисники — Ю. Войнов ("Динамо", Київ), В. Турянич ("Динамо", Київ); нападаючі — В. Каневський ("Динамо", Київ), І. Федосов ("Динамо", Київ), В. Сапронов ("Шахтар", Сталіно).

У складі другої збірної команди України гратимуть: воротар А. Гаваші ("Динамо", Київ); захисники — А. Сучков ("Динамо", Київ), В. Щегольов ("Чорноморець", Одеса), В. Ануфрієнко ("Динамо", Київ); півзахисники — Д. Мізерний (СКВО, Одеса), В. Гришин (СКВО, Одеса); нападаючі — О. Базилевич ("Динамо", Київ), В. Майдюк ("Металург", Дніпропетровськ), Б.

Соколов ("Колгоспник", Черкаси), Ю. Захаров ("Шахтар", Сталіно), Д. Городецький ("Колгоспник", Черкаси).

До складу молодіжної збірної команди республіки увійшли: воротар А. Проскураков ("Динамо", Київ); захисники — Ю. Заболотний ("Чорноморець", Одеса), В. Носов ("Шахтар", Сталіно), В. Мищенко ("Арсенал", Київ); півзахисники — Ю. Грибков ("Авангард", Дніпропетровськ), В. Галузов ("Трудові резерви", Луганськ); нападаючі — Ю. Юзефович ("Авангард", Миколаїв), А. Миронов ("Шахтар", Сталіно), Г. Гутзієв ("Авангард", Дніпропетровськ), Ю. Ананченко ("Шахтар", Сталіно), Ю. Серебряніков ("Динамо", Київ).

Збірний юнацький колектив України складатиметься з таких гравців: воротар В. Борисов ("Шахтар", Сталіно); захисники — Є. Степаненко ("Шахтар", Сталіно), А. Шитий ("Динамо", Київ), Б. Дьяков ("Авангард", Харків); півзахисники — В. Левченко ("Арсенал", Київ), Ю. Пестринов ("Динамо", Київ); нападаючі — Н. Кузьменко (МіськВНО, Київ), Н. Пінчук ("Динамо", Київ), В. Сосніхін (МіськВНО, Київ), В. Веригін ("Динамо", Київ), О. Демченко ("Арсенал", Київ).

Українські гімнасти в складі збірної СРСР. — Визначено склад збірної команди СРСР з спортивної гімнастики на 1960 рік, до якої увійшли такі українські гімнасти: Жінки, основний склад — А. Астахова ("Авангард", Сталіно), Л. Латиніна ("Буревісник", Київ), В. Мордовіна ("Радянська Армія", Київ), Р. Гапдієвська ("Динамо", Харків), М. Ніколаєва ("Радянська Армія", Одеса), О. Гуц ("Динамо", Київ), Г. Коновалова ("Спартак", Київ). Молодіжний склад — В. Сербай і Л. Носікова ("Авангард", Сталіно), Л. Сьомушкіна ("Динамо", Київ).

Дівчата — Л. Кутафіна і З. Забавська ("Авангард", Сталіно), В.

Старигіна ("Авангард", Київ), Чоловік, основний склад — Б. Шахлін і Ю. Титов ("Буревісник", Київ), Ю. Макурін ("Буревісник", Харків), Юнаки — В. Куц ("Буревісник", Київ), В. Медведєв ("Радянська Армія", Київ), Ю. Тарасюк ("Локомотив", Дніпропетровськ), Ю. Веселков (ДСШ, Миколаїв).

Кияни відкрили лижний сезон. — Цього року зима не запізнилась. Уже в середині грудня ліси, парки і сквери столиці України вкрились товстим білим килимом. У Пущі-Водиці, Дарниці, на Трухановому острові відбулись перші старты, які виявили кращі команди колективів фізкультури для участі в гонках за нагороду відкриття зимового спортивного сезону. І коли температура повітря раптом відвищилась до плюс 3-5 градусів, пішов дощ і в місті не залишилося ніяких ознак зими, спортсмени вирішили проводити змагання в Голосіївському лісі, де сніг ще не встиг розтанути. Понад 400 лижників зібрались на святово прикрашеній площі біля одного з голосіївських озер. Першими стартували жінки, які за програмою змагань повинні були подолати 3 етапи по 3 км. На першому етапі переможницею стала І. Володимирова (СКІФ-1). Її час — 12 хв. 10 сек. На 13 сек. відсталала від неї В. Ржанська (СКІФ-2).

На старт чоловічої естафети (4 етапи по 5 км) вийшло 250 гон-

щиків. Серед чоловіків, як і серед жінок, першенствувала команда СКІФ-1 з непоганим, якщо врахувати погоду, часом — 1:14.55.0.

СЛОВО ФУТБОЛЬНОГО "БОЛІЛЬНИКА"

Минає січень: сніг.., мороз.. дощі: Трави не видно на футбольнім полі. Пусті трибуни, і пустеє щит, Що цифри змінював при кожному голі.

Знайомий марш футбольний віддунав,
І вулиця — підхід до стадіону —
Вже не шумить, як річка весняна,
А так було в гарячі дні сезону..

Але й тепер, коли по місту йду,
Афіші всюди поглядом шукаю.
За звичкою на вулицю оту,
Замислившись, я знова повертаю.

Та ні, сьогодні зустрічі нема,
В читальні перечитую газети,
Де про футбол..

А скоро вже весна —
В усім відчутні вже її прикмети..

На ковзанках, на лижах вдаль —
Крізь заметіль помчуть у шир
роздольний.

Та буду я все ж виглядати весну
І наслухать знайомий марш
футбольний.

Микола Кузьменко

ЯКА ВИБУХОВА СИЛА ГІДРОГЕННОЇ БОМБИ?

Американський вчений В. Дейвдон сказав недавно, що експлозія одної тільки гідрогенної бомби витворює більшу енергію, як та, що її витворили експлозії у всіх війнах від початку світу досі.

Співробітник "Нью Йорк Таймсу" обрахував, що всі експлозії і бомбардування під час Другої світової війни мали експлозивну силу тільки трьох мегатонн, тобто трьох мільйонів тонн динаміту. Натомість одна гідрогенна бомба має вибухову силу десятих мегатонн, або й більше.

Атомові бомба, скинута на Гірошіму, мала силу 20.000 тонн динаміту. Мініятюрні "бомбочки", що їх стосуватиме американська армія в боях на близьку віддаль, мають вибухову силу 6, 36 і 200 тонн динаміту.

СПОРТОВЦІ УКРАЇНИ

Десять найсильніших у 1959 р.

Ж І Н К И

Біг 100 м.

11,6	—	В. Крепкіна (К. "Л")
11,8	—	Л. Макошина (К. "С")
		Л. Соловейова (Зж. "А")
11,9	—	К. Жукова (Х. "Б")
		Л. Хитрина (О. "Д")
12,0	—	В. Косторжицька (Л. "А")
		Є. Клявіна Л. "Б")
		С. Онищенко (К. "Б")
		Ж. Безручко (К. "Б")
		В. Агафонова (М. "К")
		Л. Куделько (Л. "Б")
		С. Брагунець (Х. "Б")
		Т. Козирева (Су. "А")
		А. Гриценко (О. "А")
		Г. Безбородова (Т. "К")
		В. Хромова (О. РА)

Середній результат — 11,90
(у 1958 р. — 11,89)

Біг 200 м.

24,2	—	В. Крепнікі (К. "Л")
24,9	—	В. Агафонова (М. "К")
25,0	—	В. Косторжицька (Л. "А")
		Н. Сухонос (Км. "С")
25,2	—	В. Шукіна (Л. "Б")
		С. Брагунець (Х. "Б")
		Г. Смолякова (Вц. "Б")
25,3	—	Л. Куделько (Л. "Б")

25,4	—	К. Жукова (Х. "Б")
		В. Сукачова (К. "Д")
		Л. Соловейова (Х. "Д")
		Л. Хитрина (О. "Д")

Середній результат — 25,07
(у 1958 р. — 24,87)

Біг 400 м.

55,2	—	В. Агачоновна (М. "К")
		В. Шукіна (Л. "Д")
55,3	—	Л. Лисенко (Л. "А")
55,9	—	Г. Семененко (Ст. "А")
56,1	—	Л. Январьова (К. "Д")
56,4	—	Л. Соловейова (Х. "Д")
57,0	—	Н. Тимчук (Вц. "К")
57,2	—	В. Сукачова (К. "Д")
57,3	—	О. Вейді (Т. "Л")
57,6	—	М. Горбань (Л. "Б")
		М. Доніс (О. "А")

Середній результат — 56,32
(у 1958 р. — 57,1)

Біг 800 м.

2,06,2	—	Л. Лисенко (Л. "А")
2,07,3	—	Л. Январьова (К. "Л")
2,08,2	—	Н. Тимчук (Вц. "К")
2,08,5	—	Л. Козлова (К. "А")
2,09,0	—	Л. Терпигорева (Л. "Д")
2,10,0	—	Г. Семененко (Ст. "А")
2,11,0	—	О. Вейді (Т. "Л")

Примітка: Чорним шрифтом виділені результати і прізвища спортсменів, які виконали нормативи майстра спорту.

* Рекорд УРСР.

Умовні позначення: Вц — Вінниця, Д — Дніпропетровська обл., Ж — Житомирська, Зв — Закарпатська, Зж — Запорізька; К — Київ; К/О — Київська, Кд — Кіровоградська, Км — Крим; Л — Львівська; Лу — Луганська, М — Миколаївська, О — Одеська; П — Полтавська; Р — Ровенська, Ст — Сталінська, Су — Сумська; Т — Тернопільська; Х — Харківська, Хм — Хмельницька, Хн — Херсонська; Чс — Черкаська; Чц — Черновицька, Чв — Чернігівська.

"А" — "Авангард", "Б" — "Буревісник", "Д" — "Динамо"; "К" — "Колгоспник", "Л" — "Локомотив", РА — Радянська Армія; "С" — "Спартак", "ТР" — "Трудові Резерви".

- 2.12 5 -- Л. Галушко (Л. "А")
 2.12 6 -- З. Підюрл (Кд. "Б")
 2.13 4 -- В. Щукіна (Л. "Д")

Середній результат — 2,09,87
 (у 1958 р. — 2.10.96)

Біг 80 м. в/б

- 10 9 — Л. Макошика (К. "С")
 11.0 — Л. Хитрина (О. "Д")
 11.2 — Н. Хардікова (К. "Д")
 11.3 — В. Хромова (О. "РА")
 В. Кострижницька (Л. "А")
 Л. Завгородня (Зж. "А")
 11.4 — Н. Карлюк (К. "А")
 Г. Слива (К. "Д")
 А. Кондрікова (Км. "Б")
 11.5 — С. Онищенко (К. "Б")
 Л. Коротка (Х. "А")
 Т. Нос (Д. "Б")

Середній результат — 11,27
 (у 1958 р. — 11.41)

Стрибки в довжину

- 6.16 — В. Крелніка (К. "Л")
 6.14 — Л. Радченко (К. "С")
 5.96 — Г. Безбородова (Т. "К")
 5.93 — К. Жукова (Х. "Б")
 5.91 — Г. Слива (К. "Д")
 5.78 — Н. Хардікова (К. "Д")
 5.76 — А. Кондрікова (Км. "А")
 5.71 — В. Люшуківа (Ст. "А")
 5.70 — Т. Нос (Л. "Б")
 5.68 — В. Белокоп (К. "Л")

Середній результат — 5,87.2
 (у 1958 р. — 5.82.4)

Стрибки у висоту

- 166 — С. Костюкова (Л. РА)
 165 — О. Шабленко (К. "Л")
 162 — Е. Пчелінцева (О. РА)
 161 — Л. Радченко (К. "С")
 160 — Н. Недобельська (К. "С")
 Л. Бровко (Км. "С")
 Т. Потапова (Х. "Б")
 В. Шапкіна (К. "Б")
 Т. Осипова (Ст. "А")
 158 — І. Мишківська (О. "Д")
 Л. Комлева (Х)

Середній результат — 161.2
 (у 1958 р. — 159.8)

Метання диска

- 50,13 — А. Єлькіна (Вц. "Б")
 49,60 — В. Сбитнева (О. РА)

- 48,74 — Л. Яковцева (К. "К")
 46,28 — І. Гур'язкова (Км. "С")
 46,14 — В. Гарнуша (К. "Б")
 46,02 — М. Руденко (О. "А")
 45,78 — М. Кузнецова (К. "Д")
 44,92 — Г. Артюшенко (О. "Б")
 44,76 — М. Ємельяненко (К. "Д")
 44,70 — В. Рекова (Зж. "А")

Середній результат — 46,70
 (у 1958 р. — 47,30)

Метання списа

- 52,75 — В. Доброславіцева (К. "С")
 50,97 — Г. Висоцька (П. "С")
 50,70 — Н. Самойлова (К. "Б")
 50,52 — Н. Ворошило (К. РА)
 47,24 — Г. Невмивака (Лу. "Б")
 46,44 — В. Красноцветова
 (К. "Б")
 45,83 — Г. Баштакова (К. "Д")
 44,89 — Л. Яновцева (К. "К")
 44,87 — С. Чеснович (Км. "А")
 43,86 — Л. Семененко (К. "С")

Середній результат — 47,75
 (у 1958 р. — 47,09)

Штовхання ядра

- 15,95 — М. Кузнецова (К. "Д")
 15,90 — Л. Сивцова (К. "Б")
 14,59 — Л. Яковцева (К. "К")
 14,34 — А. Демиденко (К. "Б")
 14,23 — Г. Гулевата (К. "С")
 14,08 — Ж. Мала (К. "Б")
 13,81 — Л. Навроцька (Л. РА)
 13,79 — М. Соловйова (Ст. "С")
 13,76 — Л. Шахворостова
 (К. "ТР")

13,63 — П. Дедік (Д. "С")
Середній результат — 14,40
 (у 1958 р. — 14,30)

П'ятибор'я

- 4368 — Г. Слива (К. "Д")
 4331 — Т. Нос (Д. "Б")
 4282 — В. Шапкіна (К. "А")
 3216 — О. Геден (Л. "К")
 4201 — В. Крепкіна (К. "Л")
 4196 — Т. Сероштан (Л. "Б")
 40,79 — З. Терещенко (Х. "А")
 В. Хромова (О. РА)
 4053 — В. Симовейко (Лу. "А")
 4050 — Н. Ордінська (Х. "А")

Середній результат — 4185,3
 (у 1958 р. — 4147,7)

ЧОЛОВКИ**Біг 100 м.**

- 10,3 — Л. Бартенев (К. "Б")
 10,4 — В. Архипчук (К. "С")
 І. Ліпман (Л. "А")
 В. Усатий (К. "Б")
 10,5 — А. Релько (З. "С")
 І. Мер (О. "Д")
 В. Корицький (Зм. "А")
 М. Бондаренко (Л. "Д")
 В. Сальський (Л. "К")
 10,6 — Ю. Моїсеєнко (Х. "Б")
 Ю. Дерюга (Х. "Б")

Середній результат — 10,46
 (у 1958 р. — 10,49)

Біг 200 м.

- 21,1 — Л. Бартенев (К. "Б")
 М. Бондаренко (Л. "Д")
 21,3 — В. Архипчук (К. "С")
 21,4 — І. Мер (О. "Д")
 21,6 — В. Усатий (К. "Б")
 21,7 — І. Тер-Ованесян (Л. "Б")
 21,8 — Ю. Цариний (К. "Б")
 Ю. Дерюгін (Х. "Б")
 21,9 — В. Лузан (Чс. "К")
 В. Пеклун (К. "Б")

Середній результат — 21,56
 (у 1958 р. — 21,56)

Біг 400 м.

- 47,3* — Мацулевич (К. "С")
 48,1 — І. Мер (О. "Д")
 48,2 — А. Кривошеєв (Цц. "С")
 Г. Свербетов (О. "А")
 48,3 — Ю. Фокін (Л. "Д")
 49,0 — О. Гаврющенко (Чс. "Б")
 49,1 — В. Архипчук (К. "С")
 49,4 — В. Готовкін (Зж. "Б")
 49,6 — Л. Бартецев (К. "Б")
 В. Щетіна (Х. "А")

Середній результат — 48,68
 (у 1958 р. — 48,46)

Біг 800 м.

- 1,49,8 — А. Кривошеєв (Цц. "С")
 1,49,9 — І. Белецький (О. РА)
 1,50,5 — А. Мацулевич (К. "С")
 1,51,2 — О. Іванов (О. "Д")
 1,52,2 — В. Валянко (К. "А")
 1,52,4 — А. Андрющенко (К. РА)
 Р. Чанишев (Х. "С")
 В. Мерведев (Л. "Д")

- 1,52,6 — В. Ткаченко (Зж. "А")
 1,53,6 — О. Остафійчук (Вц. "Б")

Середній результат — 1,51,7
 (у 1958 р. — 1,52,3)

Біг 1500 м.

- 3,44,6 — В. Валянко (К. "А")**
 3,47,1 — В. Перепилиця (О. РА)
 3,49,2 — Г. Таран (К. "Б")
3,50,0 — І. Белецький (О. РА)
 3,51,5 — Ф. Ковтун (К. "ТР")
 3,51,6 — Г. Репін (Х. "Д")
 3,51,9 — О. Остафійчук (Вц. "Б")
 3,52,0 — Є. Мартинюк (Л. "Б")
 3,53,2 — В. Медведев (Л. "Д")
 3,53,4 — П. Костира (К. "С")

Середній результат — 3,50,45
 (у 1958 р. — 3,52,58)

Біг 5000 м.

- 14,17, — І. Чернявський (Р. "К")
 14,26,0 — Л. Місяк (К. "А")
 14,28,6 — А. Горний (К. РА)
 14,31,0 — В. Депутатов (К. "А")
 14,33,6 — Г. Репін (Х. "Д")
 14,35,0 — О. Ануфрієв (К. "А")
 14,38,2 — Г. Васалаєв (Л. "Д")
 14,40,6 — В. Трофім'ян (Т. "С")
 14,42,6 — В. Криласов (Ж. "Д")
 14,43,6 — М. Бардін (Х. "Д")

Середній результат — 14,33,5
 (у 1958 р. — 14,36,8)

Біг 10,000 м.

- 29,27,6 — І. Чернявський (Р. "К")**
 30,11,8 — О. Ануфрієв (К. "А")
 30,22,4 — Г. Басалаєв (Л. "Д")
 30,40,6 — В. Депутатов (Х. "А")
 30,42,0 — Г. Репін (Х. "Д")
 30,51,6 — В. Дмитрієв (Л. "Д")
 31,08,4 — О. Гребнев (О. "Д")
 31,10,6 — В. Трофім'як (Т. "С")
 31,11,6 — Л. Народицький (Ж)

Середній результат — 30,40,5
 (у 1958 р. — 30,43,0)

Біг 110 м. в/б

- 14,1 — О. Калюта (О. "А")
 14,2 — М. Батрук (Л. "Д")
 В. Ромадинов (О. "Б")
 14,4 — В. Полозов (Д. "С")
 14,5 — В. Анісімов (К. РА)
 В. Козирець (К. "Б")
 О. Редін (О. РА)

- 14.6 - Ю. Живолович (Зж. "А")
 І. Коваль (Вц. "Б")
 14.7 - В. Піотровський (К. "С")
 В. Баліхін (Л. "Б")
 М. Стороженко (Л. "Б")
 Б. Юшко (К. "С")

Середній результат — 14,39
 (у 1958 р. — 14,58)

Біг 200 м. з/б

- 23,6 — І. Тер-Ованесян (Л. "Б")
 23,7 — А. Мацулевич (К. "С")
 24,0 — М. Батрух (Л. "Д")
 24,2 — С. Кришштейн (Чц. "С")
 В. Кроленко (Ст. "А")
 В. Юшко (К. "С")
 24,4 — Б. Оліфер (Д. "А")
 О. Калюта (О. "А")
 24,5 — В. Козирець (К. "Б")
 В. Піотровський (К. "С")
 В. Анісімов (К. РА)

Середній результат — 24,18
 (у 1958 р. — 24,36)

Біг 400 м. з/б

- 51,4* — А. Мацулевич (К. "С")
 51,9 — Б. Юшко (К. "С")
 53,7 — В. Піотровський (К. "С")
 54,4 — Ю. Фокін (Л. "Д")
 А. Кривошеев (Чц. "С")
 54,6 — С. Кришштейн (Чц. "С")
 55,1 — О. Калюта (О. "А")
 Г. Алексєєнко (О. "Б")
 55,2 — С. Панченко (Ст. "А")
 55,3 — В. Руденко (Л. РА)

Середній результат — 54,11
 (у 1958 р. — 54,24)

Біг 3,000 м. з/п

- 8,44,4* — Г. Репін (Х. "Д")
 8,45,5 — Г. Таран (К. "Д")
 8,55,0 — М. Дмитрієв (Л. "Д")
 9,00,0 — А. Шевченко (Д. "А")
 9,05,4 — М. Богданович (Су. "С")
 9,05,8 — Є. Мартинович (Л. "Б")
 9,09,8 — Ф. Смууров (К. "Д")
 9,10,6 — Л. Місик (К. "А")
 9,13,4 — І. Беляєв (Х. "А")
 9,15,0 — Л. Народицький (Ж)

Середній результат — 9,02,4
 (у 1958 р. — 9,08,7)

Ходьба 10 км.

- 41,49,6* — В. Голубничий (Су "С")
 42,59,4 — В. Абраменко (Ст. "С")
 43,04,8 — В. Маєвський (К. "А")
 43,08,0 — О. Штаньов (К. "С")
 44,26,4 — І. Антошенко (К. "Д")
 45,22,0 — В. Гук (Чс. "Б")
 І. Кириченко (К/О "С")
 45,42,2 — С. Данник (Чс. "А")
 46,08,4 — Г. Вайсброт (Х. "Б")
 46,21,6 — Ц. Ременюк (Вц. "Б")

Середній результат — 44,26,3
 (у 1958 р. — 44,22,3)

Ходьба 20 км.

- 1:26,13,2** — В. Голубничий (Су. "С")
 1:29,21,2 — О. Штаньов (К. "С")
 1:29,53,0 — В. Гук (Чс. "Б")
 1:30,49,0 — В. Абраменко (Ст. "С")
 1:31,36,6 — В. Маєвський (К. "А")
 1:31,42,0 — І. Кириченко (К/О "С")

- 1:32,40,0 — Я. Зуй (Зж. "А")
 1:33,54,4 — Б. Стремouxов (О. РА)
 1:34,02,6 — І. Яришиш (Кд. "Л")
 1:35,00,0 — О. Серий (Ст. "А")
Середній результат — 1:31,30,2
 (у 1958 р. — 1:32,00,5)

Ходьба 50 м.

- 4:30 01,4 — І. Яришиш (Кд. "Л")
 4:34,45,0 — В. Абраменко (Ст. "С")
 4:35,00,0 — В. Голубничий (Су. "С")
 4:37,05,2 — О. Серий (Ст. "А")
 4:37,36,2 — О. Сіренко (М. "С")
 4:43,40,0 — О. Штаньов (К. "С")
 4:45,50,0 — І. Антоненко (К. "Д")
 4:51,55,0 — І. Кириченко (К. РА)
 4:54,37,0 — М. Єфімов (Д. "С")
 4:55,13,0 — Ю. Христюк (Л. РА)
Середній результат — 4:42,34,2

Стрибки в довжину

- 8,01** — І. Тер-Ованесян (Л. "Б")
 7,49 — В. Ситнік (К. РА)
 7,46 — В. Брумель (Лу. "А")
 7,39 — Ю. Пінис (К. "А")
 7,38 — Ю. Босенко (Х. "Б")

**П Е К А Р Н Я
НОМЕ TOWN ВАКЕРУ**

(власність гуртівні УБА)
164 Kane Ave., Toronto, Ont.
Tel.: RO 7-7246

- 7,36 — Ю. Пасенко (Км. "Б")
7,34 — В. Звонков (К. "Б")
7,24 — В. Хомич (К. "Б")
7,23 — А. Маслюк (К. "Б")
7,21 — Г. Якушев (О. "Б")

І. Гарін (О. "Б")
А. Халаджи (Х. "Б")
Середній результат — 7, 41,1
(у 1958 р. — 7,39,2)

Стрибки у висоту

- 210 — Б. Рибак (О. "Б")
205 — Г. Габунів (Х. "Б")
203 — Л. Глазков (Р. "Д")
202 — В. Попов (О. "С")
201 — В. Брумелль (Лу. "А")
200 — В. Омельчук (О. РА)

Б. Рак (Хм. "К")
196 — В. Ситкін (К. РА)
195 — П. Читвердюк (К. "С")
О. Хмарський (О. "А")
В. Миронов (Х. "Б")
Ю. Козак (Х. "Б")
А. Берило (О. "Б")
Середній результат — 200,8
(у 1958 р. — 199,41)

Потрійний

- 15,76 — Д. Єфремов (К. "Б")
15,75 — А. Алаб'єв (К. "К")
15,70 — А. Маслюк (К. "Б")
15,38 — А. Лазаренко (Л. "А")
15,26 — В. Герасимов (Д. "А")
15,24 — А. Швець (Д. "Б")
15,19 — Р. Окуп (Л. "А")
15,17 — Г. Черевинія (К. ТР)
15,13 — К. Решетченко (К. "Д")
Є. Лазуренко (К. "С")

Середній результат — 15,37,1
(у 1958 р. — 15,25,9)

З жердиною

- 4,55 — І. Гарін (О. "Б")
4,50 — І. Петренко (К. "Б")
В. Чорнобай (Л. РД)

- 4,32 — Ю. Приманов (Д. "А")
4,30 — П. Денисенко (К. "Л")
М. Рудницький (К. "А")
4,25 — Г. Близненков (Х. "Б")
Н. Костенко (Л. "Д")
4,20 — В. Котолупов (К. "Б")
Ю. Кутенко (Л. РА)
Р. Драгомирецький
(Л. "С")

Середній результат — 4,33,7
(у 1958 р. — 4,30)

Метання диска

- 56,02* — В. Компанієць (К. "Б")
56,16 — А. Михайленко (Х. "Д")
51,84 — В. Шевколович (О. РА)
49,98 — Ю. Кутенко (Л. РА)
49,95 — В. Кованченко (К. "Б")
49,44 — І. Сахарний (К. "А")
49,36 — В. Ковтун (Х. "А")
К. Валешко (К. "Л")
48,47 — В. Шаблинко (К. "Л")
48,29 — А. Шатахін (К. "Б")

Середній результат — 50,65
(у 1958 р. — 50,70)

Метання молота

- 64,83 — Ф. Ткачов (К. "С")
61,77 — Д. Єгоров (О. РА)
61,43 — Є. Сяч (Л. РА)
60,64 — Л. Ізотов (Ст. "С")
60,15 — В. Лесовой (Л. "С")
59,19 — А. Скаленко (Лу. "Б")
58,67 — Г. Бондарев (О. "Д")
58,25 — М. Бордюта (О. "Д")
58,04 — В. Левицький (К. "Б")
58,02 — В. Віннічук (Т. "С")

Середній результат — 60,09
(у 1958 р. — 59,73)

Метання списа

- 79,66 — В. Цибуленко (К. РА)
76,24 — Г. Самойлов (К. "Д")

PHOTO STUDIO STEVEN

927 Bloor St. W. Toronto, Ont.

Tel.: LE 1-0777

С. М. Кутовий
фотограф

72,51 — Б. Суворкін (О. "Л")
 72,46 — А. Фурман (О. "Б")
 71,91 — Ю. Кутенко (Л. РА)
 71,58 — Є. Графов (К. РА)
 68,63 — В. Муравик (Л. "Б")
 67,47 — Г. Малішев (Лу. "Б")
 67,20 — В. Сердечний (Віц. "Б")
Середній результат — 71,43
 (у 1958 р. — 71,20)

Штовхання ядра

16,73* — В. Шабленко (К. "Л")
 16,52 — А. Доценко (К. "Б")
 16,06 — В. Компанієць (К. "Б")
 15,80 — С. Триліс (К. "К")
 15,76 — Л. Жаботинський (Х. "А")
 15,62 — І. Сахарний (К. "А")
 15,55 — А. Самотовкін (Х. "Б")
 15,46 — Є. Рибаків (Км. "Д")

15,30 — О. Ємець (Чв. "Б")
 15,18 — В. Цибуленко (К. РА)
Середній результат — 15,78
 (у 1958 р. — 15,83)

П'ятибор'я

3092 — А. Ліпшеев (К. "Б")
 3083 — І. Тер-Ованесян (Л. "Б")
 2986 — В. Савостов (Хн. "А")
 2884 — А. Аляб'єв (К. "К")
 Б. Осипенко (К. "Б")
 2845 — В. Брумелль (Лу. "А")
 2842 — М. Середа (Чс. "Б")
 2836 — А. Базленко (Хм. "К")
 2787 — С. Триліс (Чс. "К")
 2781 — Ю. Штриголь (П. "Б")
Середній результат — 2902
 (у 1958 р. — 2964)

Десятибор'я

7536 — Ю. Кутенко (Л. РА)
 6878 — М. Стороженком (Л. "Б")
 6853 — І. Тер-Ованесян (Л. "Б")
 6433 — В. Ситкін (К. РА)
 6001 — В. Коліуш (Д. "А")
 5982 — П. Даниленко (О. РА)
 5893 — В. Соколовський (О. "Б")
 5872 — В. Долженко (Ст. "А")
 5845 — В. Стеценко (К. "Д")
 5821 — А. Гемба (Л. "Б")
Середній результат — 6311,3
 (у 1958 р. — 6307,9)

2 Fraser St.

Toronto, Ont. LE 6-1196

ROYCE

RADIO AND
FURNITURE CO.

1529 DUPONT
LE.5-0175

Prop. LEO. DOPTA

У ЛЬВА ДОПТИ

найдешевші:

- ⊙ РАДІОАПАРАТИ
- ⊙ ТЕЛЕВІЗОРИ
- ⊙ ХОЛОДІЛЬНИКИ
- ⊙ ВІДКУРЮВАЧІ
- ⊙ КУХНІ
- ⊙ СПАЛЬНІ

і все хатне устаткування

НОВОСТІ В ГАЛЕРЕЇ “МИ І СВІТ”

Галерея “Ми і Світ” одержала недавно кілька більших картин **Олекси Грищенка**, в цьому й одну розміром 100×73 см. Це картина “Осінь у Пейра”, що її недавно подивляв великий американський колекціонер д-р Барнес з Філадельфії.

Микола Кричевський привіз з собою з Парижу та намалював під час свого побуту в Торонті низку олій і акварель, в цьому й інтересні студії дівчат в українському народному одягу — полтавському і гуцульському.

В дорозі з Парижу є вже нові праці **Андрія Солонуба**, що їх він в січні ц. р. виставляв у Парижі.

Чимало людей, які в цю хвилину не можуть собі дозволити на купно картини, не мають сміливости заходити й оглядати праці українських мистців, щоб не робити зайвого клопоту. Щоб цьому зарадити, ми вирішили прилюдно проголосити новий характер Картинної Галереї “Ми і Світ”, який вона в дійсності весь час і мала: Це одночасно **крамниця з картинами і галерея-музей**, де заходиться тільки оглядати праці мистців. Ото ж з хвилиною випуску цього номера журналу для всіх відвідувачів відкритий також третій поверх нашого будинку з великою

ПРИВАТНОЮ КОЛЕКЦІЄЮ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

На покриття коштів обслуги і прибирання, а також для заспокоєння надто скрупулянтних любителів мистецтва, впроваджено **вступ за добровільними датками**. Ведемо також Книгу відвідувачів.

Починаючи з місяця березня в приміщенні галереї будуть відбуватися наперемінку виставки найновіших праць поодиноких мистців.

“Connor”

Маємо пральні машини
“Коннор” різної величини,
ціни і якості. Ніде інше не
знайдете такого вибору, та-
ких низьких цін і таких до-
гідних сплат.

●
Це не рекламні-слова,
— це дійсність!

●
Зайдіть і переконаєтесь.

А ЗАЙТИ ДО НАС НАПЕВНО БУДЕ ІНТЕРЕСНО
ВСІМ, ТИМ, ХТО В НАС БУВАВ УЖЕ І ХТО НЕ БУВ
ЩЕ НІКОЛИ!

Хіба ж не інтересний вже сам факт, що наша фірма
має вже тепер на терені Торонта аж ТРИ ПРОСТОРИ
КРАМНИЦІ (вдолині подані наші адреси і телефони).

Чи уявляєте собі, скільки то всякого товару ми
можемо Вам показати в трьох великих магазинах, яка
кольосальна можливість вибрати собі те, що Вам
довподобі!

Кожному відвідувачеві даємо можливість витягну-
ти щасливий лос і набути якусь цінну річ!

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen W. — 587 Queen W. — 3030 Dundas W.
Toronto, Ont.

Tel.: EM 3-9637 — EM 8-3336 — RO 6-4011

20 місц. 2 лози карс. $\frac{1}{3}$ коп. ц. дил.

ро... в авт.

1 авто... мотол.

2 авто... 103.

1 авто... 05.

$\frac{1}{4}$ авто... соли

1 авто... АВТА? нов.

$\frac{2}{4}$ коп. мотол.

МИ ПОСТАВЛЯМО ВСІ РОДИ!
НОВІ — ВЖИВАНІ — МАЛІ ІМПОРТОВАНІ

400. 45 50
КОМПАКТНІ — АМЕРИКАНСЬКІ!

Якщо розглядаєтесь, щоб купити собі нове мале авто, огляньте в наших виставових галах останні найновіші вози марки Hillman, Sunbeam Rapier, DKW і Fiat.

Найкраще купите вживане авто — мале імпортоване чи більше американське в нашому відділі при 821 Понг Стр.

НАГНИЖЧІ ЦІНИ. КОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ.
ДОГІДНІ СПЛАТИ.

BRITISH MOTORS LTD.

New Car Showrooms 623 Yonge St. — WA 5-3458
(зараз нижче Блюру)

2709 Yonge St. — HU 7-3245
(8 блоків вище Еглінтону)

880 Bay St. — WA 1-6094
(зараз вище Каледжу)

Used Car Division 821 Yonge St. — WA 3-4815
(при Девенторті)